

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ BİLİM DALI

133970

PLÂNLİ KALKINMA DÖNEMİNDE (1963-2002)
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM
(GELİŞMELER, UYGULAMALAR VE SORUNLAR)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hayriye ARGÜN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Tayyip DUMAN

Ankara-2003

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

..... Hayriye Argün'e ait Planlı Kalkınma
 Döneminde (1963-2002) Mesleki ve Teknik Eğitim
 (Gelişmeler, Uygulamalar, Sorunlar) adlı
 çalışma Jürimiz tarafından.....

Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

(İmza)

Başkan Prof. Dr. Tayyip DUMAN

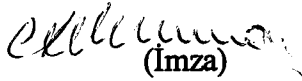
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye Prof. Dr. Cağatay Özdenir

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye Doç. Dr. Ayten Uluşay

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Bu araştırma, Plânlı Kalkınma Döneminde (1963-2002) Meslekî ve Teknik Eğitimdeki gelişmeler, uygulamalar ve sorunları ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Mesleki ve teknik eğitim sistemi ile ilgili uygulamaları, gelişmeleri ve sorunları ortaya koymak amacıyla, bu dönemde hazırlanan kalkınma planları, hükümet programları ve milli eğitim şuraları taranmış ve okul, öğrenci, öğretmen sayılarındaki sayısal gelişmeler ile bu okullarda uygulanan programlar belirlenmeye çalışılmıştır.

Ayrıca günümüzdeki uygulamaları ve sorunları ortaya koymak amacıyla meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlere, meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler, bu kurumlarda uygulanan programlar, programlarda yer alan derslerin içerikleri, öğretmenlerin durumu, okulların fizikî alt yapısı ve mali konulara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır.

Anket; Ankara İli, Merkez İlçelerindeki mesleki ve teknik eğitim kurumlarında çalışan 150 yönetici ve öğretmene uygulanmıştır. 150 yönetici ve öğretmenin 50'si erkek teknik öğretim okullarında, 50'si ticaret ve turizm öğretimi okullarında, 50'si de kız teknik öğretim okullarında çalışmaktadır.

Araştırmada kullanılan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen anket aracılığıyla toplanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; yönetici ve öğretmenlerle ilgili kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise; mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören öğrenci, bu okullarda uygulanan programlar, programlarda yer alan derslerin içerikleri, öğretmenlerin sayısal durumu ve hizmet içi eğitim faaliyetleri ile okulların fizikî alt yapısı ve malî konulara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin, anketteki maddelere verdiği cevapların yüzde ve frekansları alınmış, aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Açık uçlu sorularında frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış ve ayrı ayrı

değerlendirilmiştir. Ticaret ve Turizm Öğretimi, Kız Teknik Öğretim, Erkek Teknik Öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için varyans analizi “F-testi” yapılmış ve 0,05 düzeyinde test edilmiştir. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymak amacıyla “t-testi” kullanılmıştır. Ankette beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar kısaca şöyledir.

1. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler; Meslek liselerini başarılı öğrencilerin tercih etmediğini, velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili olmadıklarını, bu okulları öğrencilerin kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile tercih ettiklerini, öğrencilerin bu okulların amacının öncelikle meslek edindirme olduğunu kısmen bilerek geldiklerini, bölüm seçerken öğrencilere öğretmenler tarafından kısmen yönlendirme yapıldığını, öğrencilerin meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yaptıklarını, bu okulları tercih eden öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın altında olduğunu ve bu öğrencilerin mezun olduktan sonra işe yerleştirme ve izleme birimleri tarafından takip edildiğine kısmen katıldıklarını belirtmektedirler.

2. Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümleri; ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; *Bankacılık ve Mahalli İdareler*, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; *El Sanatları, Nakış, Ev Yönetimi*, erkek teknik öğretimde çalışan yönetici ve öğretmenler; *Alt Yapı, Makine, Döşeme, Üst Yapı, Mobilya ve Dekorasyon* olduğunu belirtmiştir.

3. Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümleri; ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, *Bilgisayarlı Muhasebe ve Bilgisayar Programcılığı*, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, *CNC, Hidrolik, Pnömatik ve Bilgisayar*, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, *Bilgisayar, Kuaförlük, Gıda Kontrol ve Analizi, Çocuk Gelişimi, Ağır Llama ve Gıda, Grafik ve Serigrafi* olarak

sıralamışlardır. Bu bölümlerin açılmama nedenlerini; öğretmen, fiziki mekan, donanım yetersizliği ve bürokratik engeller olarak belirtmektedirler.

4. Okullarda en çok talep gören bölümleri; ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, *Muhasebe, Bilgişlem ve Büro Hizmetleri*, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, *Bilgisayar, Elektronik ve Elektrik*, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, *Çocuk Gelişimi, Bilgisayar ve Kuaförlük* olarak belirtmiştir.

5. Yönetici ve öğretmenler “*programda yer alan derslerin içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olduğuna, derslerin içeriklerinin iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilendiğine ve programlar hazırlarken yerel özelliklerin de dikkate alındığına*” kısmen katılmaktadır.

6. “*Çalıştığımız okulda öğretmen açığı var*” diyen 29 (% 19,3) yönetici ve öğretmenden; % 7,3’ü kültür dersi, % 4’ü meslek dersi, % 8’i ise hem kültür hem de meslek dersi öğretmen açığı olduğunu belirtmiştir.

7. Yönetici ve öğretmenler “*bu okullarda görev yapan öğretmenlerin istemeleri durumunda ya da dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılabildiklerini ve bu okulların dersane, atölye ve laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğunu*” kısmen katılmaktadır.

8. Yönetici ve öğretmenler, “*bakanlıktan gelen mali kaynakların ihtiyaçları karşılayacak yeterlikte olduğuna*” katılmamaktadır.

ABSTRACT

This study has been executed to put forth the developments, applications and problems in the Vocational and Technical Education in the Planned Development Period (1963-2002) for the consideration. In order to put forth the applications, developments and problems for the consideration, related to the system of vocational and technical education, the government programs and the councils of national education have been examined and it has been tried to determine the quantitative developments for the students, teachers and schools and the programs that are applied in those schools.

Furthermore, in order to put forth the recent applications and problems for the consideration, the pool has been executed to the directors and the teachers who are commissioned in the vocational and technical schools on the students who are educated in the vocational high schools, the programs that are applied in those schools, the contents of the lessons that take place in the curriculum, the positions of the teachers, the physical infra-structures of the schools and the thoughts on the financial subjects.

The poll has been applied to the 150 directors and teachers who are commissioned in the vocational and technical schools where they are in province of Ankara and its districts. 50 of 150 directors and teachers are commissioned in the technical schools for the boys, 50 of them are in the schools on Trade and Tourism, 50 of them are in the technical schools for the girls.

The data that is used in the study has been collected by the poll that has been developed by the researcher. The poll is constituted by two parts. In the first part, there is individual information of the directors and teachers and in the second part, there is information on the students who are educated in the vocational and technical schools, the programs that are applied in those schools, the contents of the lessons that take place in the curriculum, the quantitative situation of the teachers and in-

service education activities, physical infra-structures of the schools and financial situations.

The percentage and frequency of the answers that were given by the directors and the teachers are considered and the arithmetic average and standard deviation have been calculated. In the open-ended questions, the values of frequency and percentage have been calculated and evaluated separately. In order to determine if there is a meaningful difference between the thoughts of the directors and teachers who are commissioned in the schools on Tourism and Trade, Technical Education Schools for Girls, Technical Education School for Boys, the "F-test" of variance analyzes has been done and it has been tested at the level of 0,05. The "t-test" has been made in order to put forth for the consideration that there is a meaningful difference among which groups. The lickert type scale with five has been used in the poll.

The results that are obtained from the poll are as follows:

1. The directors and teachers who have participated to the study point out that the successful students don't prefer the vocational high schools and that their guardians are not interested in their educations-training problems closely and that the students who are educated in those schools prefer these schools because of their parents, rather than their wishes and that the stutents come these schools as they know partially that these schools are giving vocational education and that while the students are selecting the departments, they are directed partially by their teachers and that the students make selection without knowing sufficiently the professions and their working fields and that the level of the socio-conomic situations of the the students who prefer these schools are under the average and that the students who are graduated from these schools, partially participate to the follow-up and employment units.

2. The directors and techers who are commissioned in the schols on trade and tourism have been stated the closed departments because of the insufficient

student number as Banking and Local Administrations, the directors and teachers who are commissioned in the technical school for the girls have been stated the closed departments because of the insufficient student number as Handcrafts, Embroidery, House Management, Hospitality and Food and the directors and teachers who are commissioned in the technical school for the boys have been stated the closed departments because of the insufficient student number as Infra-structure, Machine, Furnishing, Upper Construction, Furniture and Decoration.

3. The directors and teachers who are commissioned in the schools on trade and tourism have been stated the departments, which are not opened, since there is a request from the guardians as Computerized Accounting and Computer Programming, the directors and teachers who are commissioned in the technical school for the boys as CNC, Hydraulic, Pneumatic and Computer and the directors and teachers who are commissioned in the technical school for the girls as Computer, Hair Dressing, Food Control and Analyzes, Child Development, Hospitality and Food, Graphic and Silk Printing respectively. They state that the reasons why these departments are not opened, are as teacher, physical place, insufficiency of the furnishing and bureaucratic prevention.

4. The directors and teachers who are commissioned in the schools on trade and tourism have been stated the departments, which are the most preferred as Accounting, Data Processing and Office Services, the directors and teachers who are commissioned in the technical schools for boys have been stated the departments, which are the most preferred as Computer, Electronics-Electricity and the directors and teachers who are commissioned in the technical schools for girls have been stated the departments, which are the most preferred as Child Development, Computer and Hair Dressing.

5. The directors and teachers are partially agreed upon that “the lessons that take place in the curriculum are enough for the aims of the vocational branch in the respect of contents and the contents of the lessons are renewed in the direction of the

needs of the professional life and when these programs are prepared, the local traits are considered.”

6. 7,3% of 29 (19,3%) directors and teachers who say that “there is an insufficiency for the teacher”, point out that there is a teachers insufficiency for the cultural lessons and 4% of them point out that there is a teacher insufficiency for the vocational lessons and 8% of them point out that there is a teacher insufficiency for both cultural and vocational lessons.

7. The directors and teachers are partially agreed upon that “the teachers who are commissioned in these schools can participate to the in-service activities when they wish or respectively and these schools have the sufficient capacity for the classroom, workshop and laboratory.”

8. The directors and teachers are not agreed upon that “the financial aids that are coming from the ministry are not enough for the needs.”

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XVI
ÖN SÖZ.....	XXII

BÖLÜM I

1. Giriş	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Araştırmanın Amacı.....	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	5
1.4 Sayıtlar	6
1.5 Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	7
1.7 Kısaltmalar.....	7

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli.....	8
2.2 Verilerin Toplanması.....	9
2.3 Verilerin Analizi.....	10

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1.Kalkınma Plânlarında Mesleki Teknik Eğitim.....	12
3.1.1 I. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1963-1967).....	12

3.1.2 II. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1968-1972).....	14
3.1.3 III. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1973-1977).....	16
3.1.4 IV. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1979-1983).....	17
3.1.5.V. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1985-1989).....	22
3.1.6 VI. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1990-1994).....	24
3.1.7 VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1996-2000).....	25
3.1.8 VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (2001-2005).....	28
3.2 Hükümet Programlarında Meslekî ve Teknik Eğitim.....	31
3.2.1 II. Koalisyon (IX. İnönü) Hükümeti (25 Haziran 1962-25 Aralık 1963) Dönemi.....	31
3.2.2 IV. Koalisyon (Ürgüplü) Hükümeti (20 Şubat 1965-27 Ekim 1965) Dönemi.....	32
3.2.3 I. Demirel Hükümeti (27 Ekim 1965-3 Kasım 1969) Dönemi	32
3.2.4 II. Demirel Hükümeti (3 Kasım 1969-6 Mart 1970).....	33
3.2.5 I. Erim Hükümeti (26 Mart 1971-11 Aralık 1971).....	33
3.2.6 II. Erim Hükümeti (11 Aralık 1971-22 Mayıs 1972).....	34
3.2.7 Melen Hükümeti (22 Mayıs 1972-15 Nisan 1973).....	35
3.2.8 Talu Hükümeti (15 Nisan 1973- 26 Ocak 1974)	35
3.2.9 I. Ecevit Hükümeti (26 Ocak 1974-17 Kasım 1974).....	36
3.2.10 Irmak Hükümeti (17 Kasım 1974-31 Mart 1975).....	36
3.2.11 IV. Demirel Hükümeti (31 Mart 1975-21 Haziran 1977).....	36
3.2.12 II. Ecevit Hükümeti (21 Haziran 1977-21 Temmuz 1977).....	37
3.2.13 V. Demirel Hükümeti (21 Temmuz 1977-5 Ocak 1978).....	37
3.2.14 III. Ecevit Hükümeti (5 Ocak 1978-12 Kasım 1979)	38
3.2.15 VI. Demirel Hükümeti (12 Kasım 1979-12 Eylül 1980).....	38
3.2.16 Ulusu Hükümeti (20 Eylül 1980-13 Aralık 1983).....	38
3.2.17 I. Özal Hükümeti (13 Aralık 1983-21 Aralık 1987)	39
3.2.18 II. Özal Hükümeti (27 Aralık 1987-Kasım 1989)	41
3.2.19 Akbulut Hükümeti (Kasım 1989-Haziran 1991).....	41
3.2.20 I. Yılmaz Hükümeti (23.06.1991-20.11.1991).....	43
3.2.21 Demirel-İnönü Hükümeti (21.11.1991-25.06.1993).....	44
3.2.22 I. Çiller Hükümeti (25.06.1993-05.10.1995).....	44

3.2.23 Çiller Azınlık Hükümeti (05.10.1995-30.10.1995)	44
3.2.24 Çiller-Baykal Hükümeti (3 Kasım 1995-10 Mart 1996).....	45
3.2.25 Yılmaz Çiller Hükümeti (10 Mart 1996-6 Temmuz 1996).....	45
3.2.26 Erbakan-Çiller Hükümeti (6 Temmuz 1996-10 Temmuz 1997).....	45
3.2.27 Yılmaz-Ecevit-Cindoruk Hükümeti (10.07.1997-11.01.1999).....	46
3.2.28 IV. Ecevit Hükümeti (11.01.1999-28.05.1999).....	46
3.2.29 V. Ecevit Hükümeti (28.05.1999-Kasım 2002).....	46
3.3 Millî Eğitim Şûralarında Meslekî ve Teknik Eğitim.....	47
3.3.1 VII. Millî Eğitim Şûrasında (5-15 Şubat 1962).....	47
3.3.2 VIII. Milli Eğitim Şurası (28 Eylül-3 Kasım 1970).....	49
3.3.3 IX. Millî Eğitim Şurası (24 Haziran-4 Temmuz 1974).....	50
3.3.4 X. Millî Eğitim Şurası(23-26 Haziran 1981).....	51
3.3.5 XII. Millî Eğitim Şûrası (18-22 Haziran 1988).....	52
3.3.6 XV. Millî Eğitimi Şurası (13-17 Mayıs 1996).....	54
3.3.7 XVI. Millî Eğitim Şurası (22-26 Şubat 1999).....	57
3.4 Günümüzde Meslekî ve Teknik Eğitim Sistemi Uygulamaları.....	84
3.4.1 Erkek Teknik Öğretim Okulları ve Bu Okullarda Uygulanan Programlar.....	85
3.4.2 Kız Teknik Öğretim Okulları ve Bu Okullarda Uygulanan Programlar.....	90
3.4.3 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Bu Okullarda Uygulanan Programlar.....	92
3.4.4 Çok Programlı Liseler.....	94
3.5 Meslekî ve Teknik Eğitimde (Okul, Öğrenci, Öğretmen) Sayısal Gelişmeler.....	95
3.6 Günümüzde Mesleki ve Teknik Eğitimi Uygulamaları ve Sorunları.....	98
3.7.1. Kişisel Bilgiler.....	99
3.6.1.1 Ankete Katılan Yönetici ve Öğretmenlerin Cinsiyet Durumu.....	99
3.6.1.2 Yönetici ve Öğretmenlerin Görevli Buldukları Okul.....	100
3.6.1.3 Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okuldaki Görevleri...	101
3.6.1.4 Yönetici ve Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Kurumlarına Göre Branşları.....	102

3.6.1.5 Yönetici ve Öğretmenlerin Görev Süreleri.....	102
3.6.2 Öğrenciler Açısından Meslekî ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu.....	103
3.6.2.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrencilere İlişkin Görüşleri.....	103
3.6.2.2. Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrencilere İlişkin Görüşleri.....	108
3.6.2.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrencilere İlişkin Görüşleri.....	112
3.6.3 Uygulanan Programlar Açısından.....	117
3.6.3.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşleri.....	117
3.6.3.2 Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşleri.....	120
3.6.3.3 Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşleri.....	123
3.64 Programlarda Yer Alan Dersler açısından.....	121
3.6.4.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okullarda Uygulanan Programlarda Yer Alan Derslerin İçeriklerine İlişkin Görüşleri.....	127
3.6.4.2 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okullarda Uygulanan Programlarda Yer Alan Derslerin İçeriklerine İlişkin Görüşleri.....	128
3.6.4.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okullarda Uygulanan İlişkin Görüşleri.....	130
3.6.5 Öğretmen Açısından.....	132
3.6.5.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları	

Okullardaki Öğretmenlere İlişkin Görüşleri.....	132
3.6.5.2 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki Öğretmenlere İlişkin Görüşleri.....	134
3.6.5.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki Öğretmenlere İlişkin Görüşleri.....	136
3.6.6 Fizikî Kapasite ve Malî Açıdan.....	138
3.6.6.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri.....	138
3.6.6.2 Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri.....	140
3.6.6.3 Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri.....	142
3.6.7. Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumları Olan Ticaret ve Turizm Erkek, Kız Teknik Öğretim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslekî ve Teknik Okullarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	144
3.6.8 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin; Öğrenciler, Uygulanan Programlar, Dersler, Öğretmenler, Fizikî Donanım ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri.....	156

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 Sonuçlar.....	172
-------------------	-----

4.1.1. Plânlı Kalkınma Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulamaları (Kalkınma Plânları, Hükümet Programları, Millî Eğitimi Şuralarında Alınan Kararlar).....	172
4.1.2. Planlı Kalkınma Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitimde Sayısal Gelişmeler	173
4.1.3 Günümüzde Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulamaları ve Sorunları...174	
4.1.3.1 Yönetici ve Öğretmenlerin Kişisel Bilgileriyle İlgili Sonuçlar.....	174
4.1.3.2 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin; Meslek Liseleri ile İlgili Öğrenciler, Uygulanan Programlar, Programlarda Yer Alan Dersler, Öğretmen Durumu ve Hizmet içi Eğitim Faaliyetleri, Okulların Fizikî Durumu ve Mali Kaynaklara İlişkin Görüşleri.....	175
4.2 Öneriler.....	180
Yeni Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler.....	181
KAYNAKÇA.....	182
EKLER	
Ek-1 Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlere Uygulanan Anket	
Ek-2 Anketin uygulanması ile ilgili Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün verdiği İzin Belgesi	
Ek-3 Anketin uygulanması ile ilgili Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi	
Ek-4 Anket Uygulanan Okulların Listesi	

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa Sayısı
Tablo 3.1 Okullaşma Oranlarındaki Gelişme (1973-1978).....	18
Tablo 3.2 Teknik Liselerde Gelişme (1973-1978).....	19
Tablo 3.3 Endüstri Meslek Liselerinde Gelişme (1973-1978).....	19
Tablo 3.4 Kız Teknik Öğretim I. Devre (1973-1978).....	20
Tablo 3.5 Kız Meslek Liselerinde Gelişme (1973-1978).....	21
Tablo 3.6 Ticaret Meslek Liselerinde Gelişme (1973-1978).....	22
Tablo 3.7 V. Plân Döneminde Meslek Liselerindeki Sayısal Gelişmeler.....	23
Tablo 3.8 Meslekî ve Teknik eğitimle İlgili Sayısal Gelişmeler.....	24
Tablo 3.9 VII. Plân Döneminde Meslekî Teknik Eğitimde Beklenen Sayısal Gelişmeler.....	26
Tablo 3.4.1 Anadolu Teknik Liselerinde Uygulanan Program Türleri	86
Tablo 3.4.2 Anadolu Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri.....	87
Tablo 3.4.3 Teknik Liselerde Uygulanan Program Türleri.....	88
Tablo 3.4.4 Endüstri Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri	89
Tablo 3.4.6 Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri.....	90
Tablo 3.4.7 Anadolu Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri.....	91
Tablo 3.5.1 Meslekî ve Teknik Ortaöğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	95
Tablo 3.5.2 İstihdam Edilenlerin Eğitim Düzeyleri İtibariyle Dağılımı (2001-2.Dönem).....	96
Tablo 3.6.1 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	100
Tablo 3.6.2 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Görevli Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	101
Tablo 3.6.3 Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki Görevlerine Göre Dağılımı.....	101
Tablo 3.6.4 Yönetici ve Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı.....	102
Tablo 3.6.5 Yönetici ve Öğretmenlerin Görev Sürelerine Göre Dağılımı.....	103
Tablo 3.6.2.1 TTOGM'de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Ticaret ve	

	Turizm Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	104
Tablo 3.6.2.2	ETÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin. Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	109
Tablo 3.6.2.3	Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	113
Tablo 3.6.3.1	TTOGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Uygulanan Programlara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	118
Tablo 3.6.3.2	TTÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verdikleri Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	119
Tablo 3.6.3.3	Ticaret ve Turizm Okullarında Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların, Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	119
Tablo 3.6.3.4	Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Tercih Edilen Bölümlerin Frekans Dağılımı.....	120
Tablo 3.6.3.5	ETÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	121
Tablo 3.6.3.6	Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	122
Tablo 3.6.3.7	Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	122

Tablo 3.6.3.8 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Tercih Edilen Bölümlerin Frekans Dağılımı.....	123
Tablo 3.6.3.9 KTÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Kız Teknik Öğretim Okullarında Uygulanan Programlara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	124
Tablo 3.6.3.10 Kız Teknik Öğretim Okullarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	125
Tablo 3.6.3.11 Kız Teknik Öğretim Okullarına Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	125
Tablo 3.6.3.12 Kız Teknik Öğretim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Tercih Edilen Bölümlerin Frekans Dağılımı.....	126
Tablo 3.6.4.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.	127
Tablo 3.6.4.2 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	129
Tablo 3.6.4.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	131
Tablo 3.6.5.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	132
Tablo 3.6.5.2 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Olan Alanlar	132
Tablo 3.6.5.3 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin	

	Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	133
Tablo 3.6.5.4	Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	134
Tablo 3.6.5.5	Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Olan Alanların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	134
Tablo 3.6.5.6	Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	135
Tablo 3.6.5.7	Kız Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	136
Tablo 3.6.5.8	Kız Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Olan Alanların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	136
Tablo 3.6.5.9	Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	137
Tablo 3.6.6.1	Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	138
Tablo 3.6.6.2	Erkek Teknik Öğretimi Okullarında çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	140
Tablo 3.6.6.3	Kız Teknik Öğretimi Okullarında çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	143
Tablo 3.6.7.1	Ticaret ve Turizm, Erkek ve Kız Teknik Öğretim Okullarında	

	Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	145
Tablo 3.6.7.2	Ticaret ve Turizm, Erkek ve Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrenciler, Uygulanan Programlar, Dersler, Öğretmen ve Fizikî Donanımı ve Malî Konulara İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması İle İlgili Varyans Analizi Değerleri.....	154
Tablo 3.6.7.3	Ticaret ve Turizm, Erkek Teknik ve Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Karşılaştırılması İle İlgili t testi Sonuçları.....	155
Tablo 3.6.8.1	Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	157
Tablo 3.6.8.2	Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslek Liselerinde Uygulanan Programlara Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	161
Tablo 3.6.8.3	Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	162
Tablo 3.6.8.4	Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	162
Tablo 3.6.8.5	Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler var mı? Sorusunun Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	163
Tablo 3.6.8.6	Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	163
Tablo 3.6.8.7	Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Bölümlerin Açılmama Nedenlerin Frekans ve yüzde Dağılımı.....	164

Tablo 3.6.8.8 Mesleki ve Teknik Eğitim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Talep Gören Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	165
Tablo 3.6.8.9 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	166
Tablo 3.6.8.10 Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğretmen Açığının Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	167
Tablo 3.6.8.11 Mesleki ve Teknik Eğitim Okullarında Öğretmen Açığı Bulunan Alanların Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	168.
Tablo 3.6.8.12 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslek Lisesi Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	168
Tablo 3.6.8.13 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okulların Fizikî Kapasite ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	169

ÖN SÖZ

Orta öğretim kademesi içerisinde yer alan ve hizmet sektörüne ara kademe eleman yetiştirmeyi amaçlayan meslekî teknik eğitimde, diğer öğretim kademelerinde olduğu gibi farklı türde sorunlar yaşanmaktadır. Bunların çözümlenmesi için bu dönem içerisinde gerek Millî Eğitim Şûralarında olsun, gerek Hükümet programlarında olsun, gerekse Beş Yıllık Kalkınma Plânlarında olsun bir takım çözüm önerileri getirilmiştir. Bu çalışma ile bu programlarda neler söylenmiş, alınan kararlardan hangileri uygulanmış, uygulanmayan kararların neden uygulanamadığının ortaya konulması amaç edinilmiştir. Ayrıca günümüzde Meslekî ve teknik eğitim veren kurumların sorunlarının ortaya konulabilmesi amacıyla bu kurumlarda idareci olarak çalışan personele meslekî teknik eğitim alanında yaşanan sorunlar araştırılarak ne gibi sorunlar yaşandığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece geçmişte yapılan çalışmalar mercek altına alınarak gelecekte neler yapılabilir? sorusuna ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın her aşamasında değerli görüşleriyle beni yönlendiren, yardımcı olan Danışmanım Prof. Dr. Tayyip DUMAN'a, Hocalarım Prof. Dr. Ülker AKKUTAY ve Prof. Dr. Çağatay ÖZDEMİR'e istatistiksel işlemlerin yapılmasındaki yardımlarından dolayı araştırma görevlisi Sayın Yüksel DEDE'ye, anket sorularımın hazırlanması sırasında görüş ve önerilerinden oldukça faydalandığım Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünde Çalışan Şube Müdürlerine, kıymetli zamanlarını bana ayırarak anketi cevaplayan öğretmen arkadaşlara ve çalışmam süresince gösterdiği yakın ilgi ve desteğinden dolayı Sayın Prof. Dr. Ziya ARGÜN'e içtenlikle teşekkür ederim.

Ocak 2003

Hayriye ARGÜN

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzdeki meslekî ve teknik eğitim uygulamaları yüzlerce yıllık bir çabanın ürünüdür. Uygarlık, teknoloji, iş hayatındaki koşulların ve üretim yöntemlerinin değişmesi meslekî ve teknik eğitim sisteminin de zaman içerisinde değişmesini gerekli kılmıştır. 1927 yılına kadar mesleki ve teknik eğitim okulları il ve belediyelere bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmekte idi. İlk defa 1927 yılında 1052 sayılı Kanun ile Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü, Türkiye'deki mesleki ve teknik okulların durumu ile ilgilenmeye başlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı bu amaçla teşkilatlanmadığı için, mesleki ve teknik okullara ilişkin faaliyetlerin Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğüne yürütülmesi kararlaştırılmıştır. 1933 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı 2287 sayılı Kanun ile yeniden düzenlenirken, mesleki ve teknik okulların faaliyetlerini yürütmek amacıyla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur(Alkan& Doğan&Sezgin, 1998:63).

2287 sayılı Kanuna göre kurulan Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, daha sonraki yıllarda geliştirilen ve ülke seviyesinde yaygınlaştırılan mesleki ve teknik eğitimin ana gelişme ilkelerini ve planlarını hazırlamıştır.

1941 yılında yürürlüğe giren 4113 sayılı Kanunla 2287 sayılı Kanunda yapılan değişikliğe göre Bakanlık Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı;

Mesleki ve Teknik Öğretim Teftiş heyeti,

Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü,

Ticaret Öğretim Müdürlüğü,

Kız teknik Öğretim Müdürlüğü,

Mesleki ve Teknik Öğretim Yapı İşleri Müdürlüğü,

Mesleki ve Teknik Öğretim Teknik Büro Müdürlüğü,

Mesleki ve Teknik Öğretim Muamelât Müdürlüğü

dairelerinden oluşmuştur(Alkan& Doğan&Sezgin, 1998:64).

1950 yılından sonra, değişen ihtiyaçlara ve hükümetlerin izledikleri politikalara bağlı olarak, bazen Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı belirli bir süre kaldırılmış daha sonraki yıllarda yeniden kurulmuştur. Aynı şekilde Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olan genel müdürlük ve dairelerin sayıları ve amaçları da zaman zaman değişmiştir(Alkan& Doğan&Sezgin, 1998:64).

1963 yılı ile her beş yılda bir hazırlanan Kalkınma Planlarında, ülkenin insan gücü ihtiyaçları, insan gücü istihdam ilişkileri, örgün ve yaygın eğitime ayrılan kaynaklar, kaynakların dağılımı, eğitim ve öğretimin kalitesini yükseltici tedbirler belirlenmeye başlanmıştır. Belirlenen tedbirler Devlet Plânlama Teşkilatı Koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde yürütülmektedir (Cumhuriyet Döneminde Eğitim II, 1999:5).

Plânlı Kalkınma Döneminde; meslekî ve teknik eğitim alanında yapılan çalışmalar incelenerek geçmişteki gelişmelerin ışığında hem bugünü değerlendirme, hem de 21. yüzyılı yakalamak için gerekli atılımları sağlayabilecek alt yapının oluşturulabilmesi için, geçmişte bu alanda yapılan çalışmaların ve uygulamaların ortaya konulması gerekmektedir.

Bu araştırmada, Plânlı Kalkınma Döneminde yapılan çalışmalar, alınan kararlar, getirilen önerilerle meslekî ve teknik eğitimde bugün ulaştığımız noktanın analizi, sistemin hızlı değişikliklere uyum sağlayabilmesi ve Avrupa Birliğine girme süreci içerisinde bulunduğumuz günümüzde, meslekî ve teknik eğitim sisteminin sorunlarının ortaya konularak bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için alınması gerekli önlemler üzerinde durulmuştur.

Günümüzdeki meslekî ve teknik eğitim uygulamaları yüzlerce yıllık bir çabanın ürünüdür. Uygarlık, teknoloji, iş hayatındaki koşulların değişmesi, üretim yöntemlerinin değişmesi meslekî ve teknik eğitiminde değişen koşullara göre kendini yenilemesini gerekli kılmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim için değişim, yeniliklere uyum ve mevcudu aşma, tarihsel olarak yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir.

1.1 Problem Durumu

Orta öğretim kademesi içerisinde yer alan ve ilköğretim üzerine üç, dört veya beş yıllık eğitim sürelerini kapsayan, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda meslek edindirmeyi amaçlayan ve yüksek öğretime hazırlayan programları içeren meslekî ve teknik eğitim sistemini açıklayabilmek için öncelikle bu eğitim sisteminin Türk Millî Eğitim Sistemi içerisindeki amaç ve görevlerini açıklamak gerekir.

Meslekî ve Teknik Eğitimin Amaç ve Görevleri

Millî Eğitim Temel Kanununda, mesleki ve teknik eğitimin amaç ve görevleri şu şekilde belirtilmiştir:

MADDE 6: Meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarının amaç ve görevleri Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;

- a. Bütün öğrencilere orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtmaya, çözüm yolları arama ve yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak;
- b. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda hem mesleğe hem de yüksek öğretime ya da hayata ve iş alanlarına hazırlamak;
- c. İş ve hizmet alanlarının gereksinimi olan orta düzeyde meslek elemanlarını yetiştirmek;
- d. Çevrenin eğitim ve öğretim gereksinimlerini karşılamak, okulda yapılan meslek eğitimini iş ve hizmet hayatının gerektirdiği koşullarda gerçekleştirmek, gerektiğinde bir kısım derslerin endüstri, iş ve hizmet kurumlarında yapılmasını sağlamak ve çevre okul işbirliğini korumaktır.

Bu amaçlar gerçekleştirilir ve bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istek ve yetenekleri ile toplum gereksinimleri arasında denge sağlanır.

MADDE 7: Meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarının amaç ve görevlerine uygun olarak her meslek dalının özel amaçları ve bu amaçları gerçekleştirecek derslerin çeşitleri, hedefleri, konuları ve uygulamada göz önünde bulundurulacak esaslar, programlarla saptanır.

MADDE 8: Meslekî ve teknik orta öğretim kurumları, temel eğitime dayalı en az üç yıllık eğitim veren ve öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime ya da hayata ve iş alanlarına hazırlamak üzere çeşitli programlar uygulayan okullardır (Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği, 1978:3,4).

Yukarıda açıklanan amaçlar doğrultusunda; Meslekî ve Teknik Liseler: Ülkemizde orta öğretim sistemi içerisinde genel liseler dışındaki okulları kapsayan, hem iş ve meslek alanlarına kalifiye eleman yetiştiren hem de öğrencileri yüksek öğrenime hazırlayan öğretim kurumları, Meslekî ve Teknik Liseler olarak adlandırılmaktadır.

Meslekî ve Teknik Liseler kapsamında; Erkek Teknik Öğretim Okulları, Kız Teknik Öğretim Okulları, Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Din Öğretimi Okulları bulunmaktadır(Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimde Gelişmeler, 1991:16).

Bu çalışmada; Plânlı Kalkınma Döneminde meslekî ve teknik eğitim sistemi inceleneceği için, Din Öğretimi Okulları bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Plânlı Kalkınma Döneminde; meslekî ve teknik eğitimdeki gelişmeler, uygulamalar ve sorunlar ele alınmıştır.

Bu amaçla Şu sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

1. Plânlı Kalkınma Döneminde, Kalkınma Plânlarında, Hükümet Programlarında ve Millî Eğitim Şuralarında meslekî ve teknik eğitim ile ilgili hangi kararlar alınmış ve uygulamaya konulmuştur?
2. Plânlı Kalkınma Döneminde, Meslekî ve teknik eğitimin gelişimi nasıl olmuştur? (öğrenci, öğretmen, okul, programlar...gibi)
3. Günümüz meslekî ve teknik eğitim sisteminin başlıca sorunları nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Eğitim, yetenekleri geliŐtirdiđi, insanların öğrenme, düşünme ve anlamalarına, öğrendikleri bilgileri uygulayabilme, analiz etme ve değerlendirmede rehberlik edebildiği ölçüde çağdaş olabilir. 21. Yüzyılın bilgi gücünden yararlanmak ancak iyi yetişmiş insan gücü ile mümkün olacaktır. Ekonomik ve toplumsal kalkınmanın sağlanabilmesi için de, yeterli nicelik ve nitelikte teknik insan gücü yetiştirmek gereklidir ve bu görevi yürüten meslekî ve teknik eğitimin, orta öğretim kademesi içerisinde önemli bir yere sahip olduğu gerçeği yadsınamaz.

İnsanlık tarihinin her döneminde ve her ülkede genel eğitim politika ve uygulamalarında meslek eğitime yer verilmiş olması bu gerçeğin doğal bir belirtisidir. Meslek eğitimi bireyin yaşamında bireysel sosyal, ekonomik, kültürel ve ulusal gereksinimlerin karşılanmasında zorunlu olan bir eğitimidir(Alkan& Doğan&Sezgin, 1988:8).

Bu alıŐma ile, Plânlı Kalkınma Döneminde, Meslekî ve Teknik Eğitimdeki uygulamalar, gelişmeler ve sorunlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerle, günümüzdeki mesleki ve teknik eğitim uygulamalarına ve ilgili birimlerce belirlenecek eğitim politikalarına ışık tutması amaçlanmıştır.

1.4 Sayıtlar

1. Meslekî ve teknik eğitimdeki gelişmeler, uygulamalar ve sorunlar “Plânlı Kalkınma Döneminde yapılan Millî Eğitim Şûralarında, Beş Yıllık Kalkınma Plânlarında ve bu dönem içerisindeki Hükümet Programlarında alınan kararlar ve uygulamalarda tespit edilebileceği varsayılmaktadır.

2. Konu ile ilgili dokümanlardan elde edilen bilgiler doğrudur.

3. Araştırmaya katılan meslekî ve teknik öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin ölçme aracında bulunan görüşlere verdikleri cevaplar gerçeği yansıtmaktadır.

4. Anketin kapsam geçerliliği konusunda kendisine başvuru alan uzman görüşleri yeterlidir.

1.5 Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, Plânlı Kalkınma Döneminde meslekî ve teknik eğitimdeki uygulamalar ve gelişmeler ile sınırlıdır.

2. Bu araştırma, Plânlı Kalkınma Döneminde meslekî ve teknik eğitim sisteminde yaşanan sorunlar ile sınırlıdır.

3. 1963 Yılı ile başlayan ve günümüze kadar devam eden Planlı Kalkınma Döneminde hazırlanan; Kalkınma Plânları, Millî Eğitim Şûraları, Hükümet Programlarında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili alınan kararlar ile sınırlıdır.

4. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından; Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan meslekî ve teknik liseler ile sınırlıdır.

5. Verilerin toplanması amacıyla anket tekniğiyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Araştırmada geçen bazı terimlerin araştırma kapsamında yüklendikleri anlamlar aşağıda açıklanmıştır.

Meslekî Eğitim: Bireye iş hayatında belirli bir meslekle ilgili, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitim(Alkan& Doğan&Sezgin, 1998:5).

Teknik Eğitim: İleri düzeyde fen ve matematik bilgisi ile uygulamalı teknik yetenekleri gerektiren, meslek hiyerarşisinde orta ve yüksek kademeler arası düzey için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandıran ileri düzeyde bir meslek eğitimidir(Alkan& Doğan&Sezgin, 1998:5)

Meslekî ve Teknik Eğitim: Millî eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü meslekî ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünü(Alkan& Doğan&Sezgin, 1998:5).

1.7 Kısaltmalar

TTÖGM : Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü
KTÖGM : Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
ETÖGM : Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bir tarama modelindedir. Tarama modellerinde, geçmişte veya halen varolan bir durumu, olduğu gibi tespit etmek söz konusudur(Karasar, 1982:35). Bu çalışmada her ikisi de yapılmaya çalışılmıştır. Başka bir ifadeyle, Plânlı Kalkınma Döneminde ve günümüzde, meslekî ve teknik eğitim sistemindeki uygulamalar, gelişmeler ve sorunlar, olduğu gibi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada, mesleki ve teknik eğitim sisteminin problemlerine ilişkin görüşler ve uygulamalar büyük ölçüde literatür incelemesi ile araştırılmıştır. Bunun için Plânlı kalkınma Döneminin ilk yıllarından itibaren araştırmada ele alınan problemle ilgili olarak, Kalkınma Plânları, Hükümet Programları ve Millî Eğitim Şûraları, meslekî ve teknik eğitim ile ilgili Kanun ve Yönetmelikler ve diğer yazılı kaynaklar tek tek incelenerek, araştırmanın amaçlarını cevaplamaya yarayacak veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca; araştırmanın amaçları arasında yer alan “Günümüz meslekî ve teknik eğitim sisteminin başlıca sorunları nelerdir?” sorusunun cevabını tespit etmek için, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlere; bu okullarda uygulanan programlar, öğrenci özellikleri, malî kaynaklar, okulların alt yapıları ve donanımları, bölüm/alan meslek dalları ve öğretmen ihtiyacına yönelik görüşleri, anket tekniği kullanılarak belirlenmiştir.

Meslekî ve teknik eğitimin günümüzdeki sorunlarını ortaya koymak amacıyla uygulanan anket için Ankara İlinde bulunan Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Okullarda çalışan 150 yönetici ve öğretmen ele alınmıştır. örneklem olarak alınmıştır. 150 yönetici ve öğretmenden 50'si Erkek Teknik Öğretimi, 50'si Kız Teknik Öğretimi, 50'si de Ticaret ve Turizm Öğretimi okullarında çalışmaktadır.

2.2 Verilerin Toplanması

Bu çalışmaya kaynak taraması yapılarak başlanmıştır. Bunun için Plânlı Kalkınma Dönemi içerisinde yapılan Millî Eğitim Şûraları, Kalkınma Plânları, Hükümet Programları taranmış ve konu ile ilgili alınan kararlar ortaya çıkarılmıştır. Resmi ve özel tüm kütüphane ve kitaplıklar taranmış, danışman hocalardan tavsiyeler alınmıştır. Ayrıca önemli kaynakları teşkil edecek olan Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarının arşivlerinden ve bu kurumlarda çalışan uzmanlardan yararlanılmıştır.

Elde edilen kaynaklar incelenirken not alma ve fişleme yöntemi kullanılmıştır. Alınan notlar kendi aralarında gruplandırılmış ve konu bütünlüğü oluşturacak biçimde düzenlenmiştir. Düzenlenen fişler ve notlardan bir sentez yapılmış ve yansız bir şekilde bulgular ortaya konulup yorumlanmıştır.

Meslekî ve teknik eğitimin günümüzdeki sorunlarını ortaya koymak amacıyla hazırlanan anket araştırmacı tarafından geliştirilen meslekî ve teknik eğitim sistemindeki uygulamaları içeren görüşleri içermektedir.

Anket oluşturulurken ilk olarak, araştırmanın konusu hakkında kaynak taraması yapılmış bu alanda çalışan yönetici ve öğretmenlerden görüşler alınmış ve bu görüşler doğrultusunda veri toplama aracı geliştirilmiştir.

Meslekî ve teknik öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlere yönelik olarak hazırlanan anket iki bölümden oluşmakta, ilk bölümde kişisel bilgiler,

ikinci bölümde ise; meslekî ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin özellikleri, okullarda uygulanan programlar (bölüm/dal), programlarda yer alan derslerin içeriklerine ilişkin görüşler, öğretmen durumu ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetleri, okulların fizikî alt yapısı ve mali konulara ilişkin görüşleri yer almaktadır. Veri toplama arcında likert tipi ölçek kullanılmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini belirtebilecekleri “Tamamen katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Kısmen katılıyorum (3)”, “Katılmıyorum (2)”, “Hiç katılmıyorum (1)” şeklinde beş kategoriden oluşturulmuştur.

Aracın geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. Aracın geçerliliğini ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla ön deneme yapılmıştır. Ön deneme sonucunda ilk etapta 25 olarak belirlenen anket maddeleri, bazı maddelerin kapsamlı olduğu ve farklı özellikleri de kapsadığı belirlendiği için bu maddeler değiştirilerek 34 maddeye çıkarılmıştır. Anket maddeleri belirlendikten sonra tekrar uzmanlardan görüş alınmış ve son şekli oluşturulmuştur. Anketin Cronbach alfa katsayısı (α) katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Bu da aracın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Veri toplama aracına son şekli verildikten sonra uygulanabilmesi için Millî Eğitim Müdürlüğüne izin dilekçesi sunularak gerekli izin alınmıştır.

Veri toplama aracı, meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerle görüşülerek araştırmacı aracılığıyla uygulanmıştır.

2.3 Verilerin Analizi

Anket formları yanıtların tutarlığı yönünden kontrol edilerek değerlendirmeye katılmıştır. Veriler üzerinde istatistiksel işlemler SPSS paket programından yararlanılmıştır. Açık uçlu soruların değerlendirilmesi amacıyla gerekli olan istatistiksel sonuçlar ise çetele yöntemi ile bulunmuştur.

Yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek için frekans (f), yüzde (%), dağılımları ile aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss) hesaplanmıştır.

Ticaret ve turizm öğretimi, kız teknik öğretim, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi "F-testi" yapılmıştır. Anlamlı bir fark olup olmadığı 0,05 düzeyinde test edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlayabilmek için "t-testi" kullanılmıştır.

Meslekî ve teknik eğitim sistemindeki uygulamaları ortaya koymak amacıyla uygulanan ankette beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Her bir maddeye verilecek cevap kodları 1.00 ile 5.00 arasında verilmiştir. Ölçeğin aralık genişliği a =dizi genişliği/yapılacak grup sayısı, formülü ile hesaplanmıştır (Tekin, 1993:262). Buna göre oluşturulan ölçekte; seçenekler ve sınırlar aşağıda verilmiştir.

Ağırlık	Seçenekler	Sınır
5	Tamamen Katılıyorum	4,21-5.00
4	Katılıyorum	3.41-4.20
3	Kısmen katılıyorum	2.61-3.40
2	Katılmıyorum	1.81-2.60
1	Hiç katılmıyorum	1.00-1.80

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

1963 yılı ile her beş yılda bir hazırlanan Kalkınma Planlarında, ülkenin insan gücü ihtiyaçları, insan gücü istihdam ilişkileri, örgün ve yaygın eğitime ayrılan kaynaklar, kaynakların dağılımı, eğitim ve öğretimin kalitesini yükseltici tedbirler belirlenmeye başlanmıştır. Belirlenen tedbirler Devlet Plânlama Teşkilatı Koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde yürütülmektedir(Cumhuriyet Döneminde Eğitim II, 1999:5).

Bu çalışma ile; 1963 yılı ile başlayan Plânlı Kalkınma Döneminden günümüze kadar meslekî ve teknik eğitim sistemindeki uygulamalar, gelişmeler ve sorunlar Kalkınma Planlarında, Hükümet Programlarında ve Millî Eğitim Şuralarında alınan kararlar incelenerek ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca meslekî ve teknik eğitimde uygulanan programlar ile okul, öğrenci ve öğretmen sayılarındaki sayısal gelişmelerde ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Günümüzdeki mesleki ve teknik eğitimdeki uygulamaları ve sorunları ortaya koymak amacıyla bu okullarda görevli yönetici ve öğretmenlere anket uygulanmış, bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenci profilleri, alan/ dallarda uygulanan programlar ve bu programlarda verilen derslerin içerikleri, öğretmen durumu ve öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleri, okulların fiziki alt yapısı ve mali konulara ilişkin görüşleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

3.1 Kalkınma Plânlarında Mesleki Teknik Eğitim

3.1.1 I. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1963-1967)

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında; meslekî teknik eğitim ile ilgili ana ilke olarak şöyle denilmektedir: Eğitim sistemimiz, Türk toplumunun ihtiyaçlarına ve

şartlarına uygun insanların yetiştirilmesine doğru yönelecektir. Eğitim plânında teknik eğitime verilen önem, bunun başlıca belirtisidir. Eğitim esaslarının tespitinde de bu ilkeye uygunluk göz önünde tutulacaktır(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1963:442).

Yine genel metot olarak da; “Eğitim sistemini hemen etkileyebilmek imkânsız olduğundan insangücü ve eğitim plânlarının en az onbeş yıllık bir dönem için hazırlanması gerekmektedir.

İnsangücüne arz kaynağı olarak eğitim kurumları yanında sanayi içinde eğitim üzerinde önemle durulmuş, sanayi içindeki eğitimin şimdiki durumu ve geliştirilme imkanları araştırılmıştır.” denilmektedir(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1963:443).

I. Beş Yıllık Kalkınma Plânında; meslekî teknik eğitim hedefleri olarak; okul çağındaki nüfus 1.505.000, toplam öğrenci sayısı 46.500, öğrencilerin okul çağındaki nüfusa oranı % 3, öğretmen sayısı % 8, öğrenci öğretmen oranı ise % 14 olarak belirtilmiştir(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1963:448).

Eğitim politikası olarak; “Çeşitli meslek okulları belli bir süre içinde, ilgili bakanlık ve dairelerle işbirliği ile yürütülmek üzere, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde toplânacaktır. Ancak eğitim ile hizmetin birbirinden ayrılmayacağı alanlarda (tarım, sağlık ve Millî savunma gibi) eğitim hizmetleri bakanlıklarca yürütülecektir.” denilmektedir(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1963:457).

Plân hedeflerinde ise; lise seviyesindeki Teknik Okullarla ilgili olarak; “Bu okulları bitirenler çeşitli kademede teknik personelin yetki ve sorumlulukları kanunla teminat altına alınmalıdır. Bu tedbir, teknik öğretimin manevi kalkınmasının temel şartıdır.” denmektedir(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1963:459).

Kız Teknik Öğretim ile ilgili olarak; “Türkiye’de bütün kademelerde genel, meslek ve teknik okullar kadın erkek bütün yurttaşlara tam bir eşitlikle açık

bulduğundan Kız Teknik Öğretim bunun dışında kalan eğitim amaçlarına yönelmelidir. Bu amaçlar iki bölümde tonlanmıştır:

Bunlardan birincisi, hâlen kız teknik öğretimine genellikle hakim olan ve kadını, bir ev kadını olarak değerlendirmeyi ve geliştirmeyi amaç edinen çalışmalardır. Bu çalışmalar, özellikle kadının eğitim imkanlarından yoksun olduğu ve kız teknik öğretim kurumlarının bunu sağlayabileceği geri kalmış bölgelerde yoğunlaştırılmalıdır.

İkincisi ise, özellikle kadınları yapılarına uygun mesleklere hazırlama konusudur. Kız teknik öğretimde öğretim programları, öğretim dalları ve okul yapıları bu yönde geliştirilmeli ve değiştirilmelidir. Bu çalışmalarda yurdumuzun sosyal, iktisadi, kültürel yapı, geleceğin ihtiyaç ve imkânları dikkatle göz önünde bulundurulmalıdır.” denilmektedir(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1963:460).

3.1.2 II. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1968-1972)

II. Beş Yıllık Kalkınma Plânında ilke olarak “Her kademede, bütün öğretim kurumlarının öğretim programları, eğitim sistemi içinde bu kurumdan beklenen fonksiyonu, yukarı eğitim kademelerine arz ve bu kademede yetişenlerin iktisadi ve sosyal gelişmeye yeterli nitelikte katılmalarını sağlama bakımından devamlı olarak değerlendirilecek ve geliştirilecektir. Bu programlara ışık tutan araştırma ve bilimsel gelişmeler izlenecektir. Öğretmen yetiştirmede ve hizmet içi eğitimde bu hususlar özellikle gözetilecektir. Genel, meslekî ve teknik eğitimin bütün kademelerinde ders programları arasında, tek bir eğitim anlayışına uygun olarak, birlik sağlanacaktır.” denilmektedir(İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1967:158-159).

Bu dönemde meslekî teknik eğitimin mevcut durumu şu şekilde ifade edilmektedir: “Kız teknik öğretim fonksiyonel eğitim veren bir nitelik kazanmıştır. Mezunlarından bu amaçla yararlanma sınırlı kalmıştır. Mezunlarının yüzde 24 ünün yüksek öğretime devam ettiği, yüzde 30 unun çalıştığı ve yüzde 41 inin Meslekî bir iş yapmadığı anlaşılmaktadır. Çalışan yüzde 30 çoğunlukla eğitim görmüş olduğu

konu dışındaki işlerde bulunmaktadır. Kız teknik öğretimde mesleğe hazırlamak ve okulları çevrelerine yararlı çalışmalar yapan merkezler durumuna getirmek için çalışmalar başlamıştır. Okulların eğitim araçlarının yetersizliği bu konuda dar boğaz olmaktadır. İnsangücü ihtiyaçlarına göre teknik eğitime verilen ağırlıkla kapasitesi artırılırken okulları bitirenlerin sanayide iş bulmaları ve özellikle buldukları işten tatmin olmaları güç olmaktadır. Mezunların teorik bilgilerine rağmen iş hayatının gereklerine uymamaları, iş hayatına hazırlayıcı imkanların öğretim sırasında yaratılmamış olması, öğrenimin sanayi ile ilişkilerinin kopuk olması yüzünden sanayideki gelişmelerin izlenememesi, işverenlerin bu elemanların yeterliliği konusundaki güvensizlikleri, elemanların ücret, yetki ve sorumluluklarının tespit edilmemiş olması bu konudaki sorunlardır. Sanat enstitülerinde çeşitli dallarda farklı verim oranları vardır ve yüzde 30 ile yüzde 55 arasında değişmektedir. Öğrenci öğretmen oranlarındaki iyileşmeye rağmen verimde olumlu bir gelişme yoktur. Lise seviyesindeki meslek okullarında (tarım ve sağlık) verim iyidir. Tekniker okullarındaki nitelik göstergeleri sanat enstitülerinden farklı değildir.”(İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1967:159).

Meslekî teknik eğitimde sağlanacak gelişme ve uygulanacak politikalar şöyledir: “Kız sanat enstitüleri ve genellikle kız teknik öğretim, kadın iş gücünü ekonominin talep ettiği yönde istihdam edilmek üzere yetiştirmek için programlarını geliştirmektedir. Bu gelişme devam edecektir. 1968-1972 döneminde bu okullar çevrelerinde yaygın eğitim ve sosyal faaliyetler yürüten merkezler durumuna getirileceklerdir. Öğrencilerin okul süresinde üretime katılabilmeleri için döner sermaye gücü artırılabacaktır. Kız enstitülerine yaz ve bitirme stajları konacak öğrencilerin gruplar halinde çevrede eğitim faaliyetleri göstermeleri programlanacaktır. Eğitimin bir uygulaması olarak kız enstitülerinde anneleri çalışan, ana eğitiminden yoksun çocuklar için bakım imkanı sağlanacaktır.

Ticaret liseleri genel lise eğitimi yanında meslek eğitimi vererek yüksek öğretime devam etmedikleri takdirde mezunlarının çalışma hayatında yer almaları imkanını sağlamaktadır. 1967 de tüm genel liseler kapasitesinin yüzde 12 kapasitede olan bu okullar özellikle hizmet sektöründe gelişen ihtisas alanları göz önünde

tutularak geliştirilecek ve kapasiteleri 1968-1972 döneminde genel liseler kapasitesi içinde aynı oranı devam ettirecek yönde artırılacaktır.

Lise seviyeli teknik okullar bugün çeşitli konularda sanatkâr yetiştiren okullardır. Bu okulların 1968-1972 döneminde nitelikleri yükseltilerek gelişmeleri sağlanacaktır. Bu dönemde artan teknisyen ihtiyacını karşılamak için bu okulların öğrenim süresi dört yıla çıkarılacak ve öğretim programında yapılacak geliştirmelerle teknisyen yetiştirir niteliğe eriştirilecektir. Bu okullardan mezun olanların kendi ihtisas dallarında yüksek öğrenime devam etmeleri sağlanacaktır. Bu kademedeki okulların öğretim programları, teknisyen kademesinin gerektirdiği teknik derslerle desteklenecektir.

Bu kademe ve genellikle teknik öğretimdeki aksamaların tümü bu eğitim sanayi ile ilişkileri göz önünde bulundurularak verilmesiyle çözülebilir. Bu çözüm teknisyen okullarında üretim faaliyetlerini geliştirmek ve öğrencilerin iş hayatına uymasını öğretim sırasında sağlamak, öğretim ile sanayi arasında doğrudan doğruya ilişkiler kurmak, stajların, uygulama çalışmalarının sanayi kuruluşlarında yapılmasını sağlamak, sanayideki gelişmeleri öğretim programlarına hızla geçirmek, mezunların okul sonrası çalışmaları ile ilgili programlar düzenlemekle gerçekleştirilecektir.” (İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1967:167-169).

3.1.3 III. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1973-1977)

III. Beş Yıllık Kalkınma Plânında; meslekî ve teknik eğitim ile ilgili şu sorunlara yer verilmiştir:

Orta öğretimin her iki kademesinde nitelik, nicelik ve yöreler arası dağılım bakımından yeterli gelişme sağlanamamıştır. Orta öğretimin birinci kademesi büyük ölçüde genel eğitime yönelmiş, öğrencilere mesleğe yönelik bilgi ve maharet kazandıran Meslekî ve teknik öğretim yeterince geliştirilememiştir. Böylece, Orta öğretimin birinci kademesi sadece üst eğitim kurumları için öğrenci yetiştirme niteliğini devam ettirmiştir.

Orta öğretimin ikinci kademesinde de Meslekî ve teknik eğitim gerekli ağırlığı kazanamamış, 1970-1971 ders yılında bu kademedeki öğrenim gören öğrencilerin ancak % 12'si teknik eğitime yöneltilmiştir. Ayrıca bu kademedeki eğitim kurumları ve programlarının modernleşmekte olan ekonominin gerekleri ile ilişkinin kurulmamış olması, orta seviyeli teknik ve Meslekî insangücü ihtiyaçlarının nitelik ve nicelik bakımından karşılanmamasına neden olmaktadır (Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, s.110)

Meslekî ve teknik eğitimde nitelik ve niceliksel gelişmeler olarak da;

Orta öğretimin ikinci dönem genel, meslekî ve teknik okullardan oluşmaktadır. Bu dönem 1960 yılında toplam çağ nüfusunun yüzde 9'unu kapsamakta ve bunların yüzde 5,3'ü genel, yüzde 2,6'sı meslekî ve yüzde 1,1'i teknik eğitimde bulunmaktadır. 1970 yılında ise yüzde 11,0'i genel eğitimde, yüzde 4,6'sı meslekî eğitimde ve yüzde 2,1'i teknik eğitimde olmak üzere toplam çağ nüfusunun yüzde 17,7'si kapanmıştır. Bu göstergelerden de anlaşılacağı gibi orta öğretim ikinci dönemde meslekî ve özellikle teknik eğitimde plânların öngördüğü gelişmeler gerçekleştirilememiştir(Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, s.86)

Ticaret liselerinde ise kapasitenin yüzde 12'si olarak plânda öngörülen kapasite aşılmıştır. Kız teknik öğretim okullarında ise plânlarda hedef konulmamakla birlikte kayıt artışları yüksek düzeylere ulaşmıştır(Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, s.86).

3.1.4 IV. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1979-1983)

IV. Beş Yıllık Kalkınma Plânında; meslekî ve teknik öğretim ile ilgili olarak;

Orta okul ve lise düzeyinde öğretim yapan okullardan oluşan örgün meslekî ve teknik orta öğretimin birinci devresinde 1973-1974 öğretim yılında 48.880 olan öğrenci sayısı toplamı yüzde 201,7'lik bir artışla 1977-1978 'de 147.490 olarak gerçekleşmiştir.

Lise düzeyindeki meslekî ve teknik öğretim ikinci devresinde öğrenci sayısının çağ nüfusu içindeki oranı genel liselerin oranından daha düşük düzeyde artmıştır.

Tablo 3.1 Okullaşma Oranlarındaki Gelişme (1973-1978)

	1973-1974 (%)	1974-1975 (%)	1975-1976 (%)	1976-1977 (%)	1977-1978 (%)
Meslekî ve Teknik Öğretim (I Devre)	1,9	2,3	3,1	4,1	4,9
Meslekî ve teknik Öğretim (II Devre)	9,0	9,2	10,0	9,8	10,0
Genel Lise	11,2	12,3	12,5	13,0	14,6

Kaynak :DPT, MEB

1973-1974 ile 1976-1977 öğretim yılları arasında meslekî ve teknik liselerde toplam öğrenci sayısı bakımından plân hedeflerine ulaşılmış ve aşılmış olmakla birlikte, bu artış nitelik iyileşmesini de beraberinde getirmemiştir. 1977-1978 öğretim yılında da plân hedeflerinin gerisinde kalınmıştır.

1973-1974 öğretim yılında okul sayısı 28, öğrenci sayısı toplamı 8.608 olan akşam meslekî ve teknik liselerin 1977-1978'de okul sayısı 89, öğrenci toplamı ise 22,965 olmuştur(Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1979:441).

Teknik Liseler: Üçüncü plânda, tüm teknisyen okulları ile fiziki olanağı ve öğretim kadrosu uygun sanat enstitülerinin 1973-1974 öğretim yılında iki kayıt yapacak biçimde teknik liselere dönüştürüleceğinin öngörülmesine karşın, bu düzenleme plân dönemi içinde gerçekleştirilememiştir. Uygulama teknik lise ve endüstri meslek liseleri ayırımı biçiminde olmuştur. Teknik liselerin gelişimi sınırlı tutulmuş, bu nedenle gelişme daha çok endüstri meslek liselerinde olmuştur. Öğretim süreleri dört yıl olan ve III. Plân Dönemi sonunda 110 bin öğrencilik bir kapasiteye kavuşması öngörülen teknik liselerde gelişme Tablo 1.9'da görüldüğü gibidir.

Tablo 3.2 Teknik Liselerde Gelişme (1973-1978)

Yıllar	Okul Sayısı	İlk Kayıt	Toplam Öğrenci	Mezun	Öğretmen Sayısı
1973-1974	36	1.524	4.344	1.191	159
1974-1975	43	1.475	4.290	1.194	162
1975-1976	44	2.069	5.083	1.345	170
1976-1977	55	2.467	5.835	1.500	159
1977-1978	56	2.426	6.550		

Kaynak : Millî Eğitim Bakanlığı

İlk kayıt, toplam öğrenci ve mezun sayılarında plân hedeflerinin çok gerisinde kalan bir gelişme olurken öğretmen kaynağındaki yetersizlik, sanayi kesiminin talebi ve sağladığı olanakların fazlalığı dolayısıyla öğretmen sayısında bir azalma gözlenmektedir. 1973-1974 öğretim yılında teknik liselerde öğrenci/öğretmen oranı 27,3 iken, bu oran 1976-1977'de 36,7; 1977-1978'de ise 50 olmuştur. Teknik lise öğretim programlarının aynı zamanda yüksek öğretime hazırlayıcı olması mezunların önemli bir kısmının yüksek öğretime devam etmesine neden olmaktadır. 1975-1976'da mezun olan öğrenciler içinde yüksek öğretime devam edenlerin oranı yüzde 45'tir (Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1979:441-442).

Endüstri Meslek Liseleri

Teknik liselerdeki yetersiz gelişmeye karşın endüstri meslek liseleri aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi daha hızlı bir gelişme göstermiştir.

Tablo 3.3 Endüstri Meslek Liselerinde Gelişme (1973-1978)

Yıllar	Okul Sayısı	İlk Kayıt	Toplam Öğrenci	Mezun	Öğretmen Sayısı
1973-1974	141	26.759	68.658	17.542	3.556
1974-1975	145	28.627	73.000	19.792	3.777
1975-1976	152	38.955	90.849	22.795	4.093
1976-1977	161	35.549	95.511	25.000	4.340
1977-1978	178	35.419	99.388		4.579

Kaynak : Millî Eğitim Bakanlığı

Mezunlara endüstrinin talebinin ve sağlanan olanakların aynı düzeydeki diğer okul mezunlarına oranla daha yüksek olması, teknik lise ve endüstri meslek lisesi öğretim programlarının yüksek öğretime hazırlayıcı niteliği de taşıması ve bazı yüksek öğretim kurumlarının kontenjan ayırması gibi nedenlerle bu okullara talep hızla artmıştır. Ancak, teknik lise kapasiteleri gereken hızda artırılmamıştır.

Hızlı talep artışı dolayısıyla öğrencilere gereken eğitim olanakları mevcut okulların kapasitelerinin zorlanmasıyla sağlanmıştır. Öğretim kadrosu ve donatımda Gerekli nitelik ve nicelik gelişmesi sağlanmaksızın yaratılan kapasite eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkilemiştir. Öğretmen kaynağındaki yetersizlik ve endüstrinin bu okulların öğretmenlerine sağladığı daha iyi olanaklar nedeniyle, öğretmen sayısında yeterli gelişme sağlanamamıştır. Öğrenci/öğretmen oranı 1973-1974'te 19,2 iken 1977-1978'de 21,7 olmuştur.

1975-1976 öğretim yılında 10 adet akşam endüstri meslek lisesi açılmıştır. 1977-1978'de bu okulların sayısı 39, yaratılan öğrenci kapasitesi 9.996 olup öğretmen sayıları toplamı 70'tir(Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1979:442-443).

Kız Meslek Liseleri: Bağımsız kız sanat ortaokulları, bağlı kız sanat orta okulları ve orta terzilik okulundan oluşan kız teknik öğretimin I. devresinde gelişme Tablo 3.4'de görüldüğü şekilde olmuştur.

Tablo 3.4 Kız Teknik Öğretim I. Devre (1973-1978)

Yıllar	Okul Sayısı	İlk Kayıt	Toplam Öğrenci	Mezun	Öğretmen Sayısı
1973-1974	182	8.446	23.385	4942	136
1974-1975	192	8.965	23.478	6.316	133
1975-1976	197	9.796	25.610	6.579	112
1976-1977	199	9.674	26.676	7.036	123
1977-1978	203	9.709	26.965		118

Kaynak : Millî Eğitim Bakanlığı

Kız Teknik Öğretimin II. devresinde (kız meslek liselerinde) plân hedeflerine ulaşılmış olup, aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi hedeflere uygun bir gelişme gerçekleşmiştir.

Tablo 3.5 Kız Meslek Liselerinde Gelişme (1973-1978)

Yıllar	İlk Kayıt				Toplam Öğrenci			Mezun			Öğretmen Sayısı
	Okul Sayısı	Plân Hedefi	Gerçekleşme	Fark	Plân Hedefi	Gerçekleşme	Fark	Plân Hedefi	Gerçekleşme	Fark	
1973-1974	163	7.250	8.074	+824	18.600	19.174	+574	5.300	4.927	-373	3.399
1974-1975	170	8.250	8.906	+656	20.750	22.081	+1.331	5.750	5.692	-58	3.600
1975-1976	183	9.500	10.297	+797	23.500	26.155	+2.655	6.400	7.232	-832	3.862
1976-1977	199	11.000	11.370	+370	27.150	29.493	+2.343	7.250	8.500	+1.250	4.307
1977-1978	211	12.500	12.034	-466	31.150	32.097	+947	8.350	-	-	4.518

Kaynak : DPT, MEB

Plân dönemi başı ile plân dönemi sonu dikkate alındığında, ilk kayıta yüzde 49, öğrenci sayısı toplamında ise yüzde 67,4'lük bir artış gözlenmektedir. Öğretmen sayısında yüzde 33'lük artışa karşın öğrenci/öğretmen oranı 1973-1974'te 5,7 iken 1977-1978'de 7,1 olmuştur.

Plânlı dönemdeki bu sayısal gelişmenin yanında nitelik iyileştirme çalışmaları yapılmış ve hazırlanan programlar deneme şeklinde kademeli olarak bazı okullarda uygulamaya konulmuştur. Ancak yeni hazırlanan programlar ile erkek teknik öğretim programları arasında ikilem yaratılmış, kıt olan öğretmen ve makine-teçhizat kaynağı olumsuz yönde etkilenmiştir(Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1979:443-445).

Ticaret Meslek Liseleri: Ticaret meslek liselerinin eğitim gereçlerine olan gereksinmelerin teknik liselere oranla daha az olması ve bu okulların büyük yatırım ve organizasyonu gerektirmeden geçici binalarda açılma kolaylığı plân dönemindeki sayısal gelişmenin önemli nedeni olmuştur. Bir diğer neden ise ticaret meslek lisesi mezunlarına olan talep artışı ve bazı İ.T.İ.A'nın ayırdığı kontenjanlar dolayısıyla bu okullara olan talebin artmasıdır. Öğrenci/öğretmen oranı 28,5'ten 23,3'e düşmüştür.

olup bir iyileşme gözlenmektedir(Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1979:445-447).

Tablo 3.6 Ticaret Meslek Liselerinde Gelişme (1973-1978)

Yıllar	İlk Kayıt				Toplam Öğrenci			Mezun			
	Okul Sayısı	Plân Hedefi	Gerçekleşme	Fark	Plân Hedefi	Gerçekleşme	Fark	Plân Hedefi	Gerçekleşme	Fark	Öğretmen Sayısı
1973-1974	72	17.500	19.037	+1.537	38.000	42.017	+4.017	9.000	6.835	-2.165	1.475
1974-1975	78	21.000	21.074	+74	48.000	69.810	+1.810	10.500	10.547	+47	1.810
1975-1976	96	25.000	29.709	+4.709	58.500	68.721	+10.221	13.000	14.420	+1.420	2.260
1976-1977	123	30.000	37.569	+7.569	70.000	79.220	+9.220	15.500	18.000	+2.500	2.467
1977-1978	139	35.000			85.000	80.489	-4.151	18.500	-	-	3.466

Kaynak : DPT, MEB

3.1.5 V. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1985-1989)

V. Beş Yıllık Kalkınma Plânı Döneminde; meslekî ve teknik liselerin durumu şu şekilde belirtilmiştir:

Beşinci Plân Döneminde; örgün ve yaygın meslekî ve teknik liseler, yüksek öğretim önündeki yığılmaya yönelik, ihtiyaç duyulan insangücünü yetiştirmek, çalışma hayatına kısa yoldan atılmayı sağlamak için genel liselere tercih edilen öğretim durumu olacaktır. Bu sebeple, Beşinci Plân Döneminde liselerde amaç kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikteki ara insan gücünü, diğer bir ifadeyle nitelikli işçi, usta ve teknisyeni yetiştirmek, gençleri hayata ve yüksek öğretime hazırlamak için gerekli programa ve yapı değişikliğini gerçekleştirmektir. Nitelikli işçi eğitiminin yaygın eğitime dönüştürülmesi, teknisyen eğitiminin ise üç yıllık teknisyen liselerinde başlatılması beşinci plân dönemi başında gerçekleştirilecektir.

Beşinci Plân Döneminde liselerde gerçekleştirilmesi öngörülen sayısal hedefler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.7 V. Plân Döneminde Meslek Liselerindeki Sayısal Gelişmeler

(Bin Kişi)

Yıllar	Çağ Nüfusu (15-17 Yaş)	Meslekî ve Teknik Liseler	
		Öğrenci	Okullaşma (%)
1983-1984	3.230	433	13,4
184-1985	3.284	473	14,4
1985-1986	3.321	521	15,7
1986-1987	3.346	579	17,3
1987-1988	3.367	646	19,2
1988-1989	3.387	698	20,6

Kaynak : DPT

Ara insangücünün plân hedeflerine uygun yetiştirilmesi için endüstri meslek liselerinde gerekli düzenlemeler, plânın ilk yıllarında programlanıp, ikinci yılında başlatılacaktır.

Yaygın ve örgün eğitim, aynı eğitim kurumları tarafından paralel ve iç içe programlarla yürütülecektir. Yaygın ve örgün eğitim, piyasanın gerektirdiği yeni iş alanlarına göre eşit Meslekî muhtevada plânlanacak ve yürütülecektir. Yaygın ve örgün eğitim de Meslekî konulardan eşit müfredat uygulanarak, yaygın ve örgün eğitimin aynı seviyesinde mezun olanlar eşdeğer "meslek sertifikaları"na hak kazanacaklardır.

Çoğunluğu 12-25 yaş grubunda bulunduğu halde okula devam etmeyen ilkokul, ortaokul veya lise mezunu olup da iktisaden faal olmayan kişilerden 150 bini endüstri ile ilgili dallarda olmak üzere, 650 bin kişiye iş bulma imkânlarını artıracak meslekler kazandırılacaktır.

Devlet-işçi-işverenin katılacağı hem yaygın eğitim, hem hizmet içi eğitim maksadıyla meslekî yaygın eğitim fonu kurulacaktır.

Eğitim sisteminde, döner sermaye ıslah edilecek, fiili üretim içinde eğitimin yapılmasına plân dönemi başında başlanacaktır.

Özel okullar teşvik edilecektir. Eğitim kalitesinin teftiş ve denetim mekanizmasının geliştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Teknik dallarda İngilizce eğitim yapan Anadolu Meslekî ve Teknik Liseleri ve yurt dışı işçi çocuklarının eğitimi için Almanca eğitim yapan Anadolu Liseleri ve İmam Hatip Liseleri açılacaktır(Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1985:143-144).

3.1.6 VI. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1990-1994)

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plânında; “Meslekî ve teknik eğitimde okullaşma oranı yüzde 21,2 olarak hedeflenmiştir. Meslekî ve teknik eğitimde endüstri meslek liseleri ile otelcilik ve turizm meslek liselerine ağırlık verilecek, kız meslek liseleri fonksiyonel hâle getirilerek geliştirilecektir.”(Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plânı,1989:292). Buna göre; Orta öğretimde sayısal hedefler şöyledir:

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plânında Meslekî ve Teknik Eğitimle İlgili İlke ve Politikalar:

Ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesinde Meslekî ve teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilkedir.

Tablo 3.8 Meslekî ve Teknik eğitimle İlgili Sayısal Gelişmeler

(Bin Kişi)

Yıllar	Çağ Nüfusu (15-17 yaş)	Meslekî ve Teknik Eğitim	
		Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı
1988-1989	3.611	531	14,7
1989-1990	3.702	593	16,0
1990-1991	3.796	657	17,3
1991-1992	3.890	724	18,6
1992-1993	3.991	795	19,9
1993-1994	4.071	864	21,2

Kaynak:DPT VI. BYKP Nüfus Tahminleri

Yüksek öğretime devam etmek isteyen meslekî teknik lise mezunlarının kendi branşlarında bir yüksek öğretim kurumuna yönelmelerini özendirilecek düzenlemeler yapılacaktır.

Meslekî teknik eğitim kurumlarının, eğitim-insangücü-istihdam ilişkileri çerçevesinde tarım , sanayi ve hizmet sektörleri ile etkili işbirliği içinde olmaları sağlanacak ve eğitim kalitesinin yükseltilmesi için eğitim programları ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma ile uyumlu olarak geliştirilecektir. Ayrıca, bu okulların gelişen teknolojiyi izlemeleri sağlayıcı tedbirler alınacaktır(Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plânı,1989:295).

3.1.7 VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1996-2000)

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında meslekî ve teknik eğitimin mevcut durumu için şöyle denmektedir:

Kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının meslekî ve teknik eğitim alanına yeterince yönelmeyişleri sorun yaratmaktadır. Bu durum kamunun eğitim maliyetini artırmakta ve eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin imkanlarının yetersiz olması da bu kuruluşların eğitime kaynak tahsisini sınırlandırmaktadır.

Meslekî ve teknik örgün ve yaygın eğitimin ekonominin insan gücü ihtiyaçlarına uygun hâle getirilmesi çalışmalarında amaçlanan düzeye ulaşamamıştır. Özellikle yaygın eğitimde yetersiz kalınmıştır.

Meslekî ve teknik eğitimde, örgün eğitim ile yaygın eğitim arasında uygun bir işbölümü yapılmasının önemi devam etmektedir.

İş hayatında talebi sınırlı olan ve kısa süreli programlarla kazandırılacak mesleklere ilişkin eğitim programlarının yaygın eğitim programı kapsamına alınması ihtiyacı önemini korumaktadır.

Başta sağlık meslek liseleri olmak üzere meslekî ve teknik okullarda ve bu okulların öğrenci sayılarında bir artış görülmektedir. Alt yapının yetersiz olduğu yerlerde açılan bu tür okullarda nitelikli eğitim yapılamamaktadır.

Yeni meslek türleri ile ilgili çalışmalarda yeterli gelişme sağlanamamıştır. (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 21-22).

Tablo 3.9 VII. Plân Döneminde Meslekî Teknik Eğitimde Beklenen Sayısal Gelişmeler

Eğitim Düzeyi	1994-1995		2000-2001	
	Öğrenci Sayısı (Bin Kişi)	Okullaşma Oranı (%)	Öğrenci Sayısı (Bin Kişi)	Okullaşma Oranı (%)
Meslekî ve Teknik Liseler	898	22,4	1397	34,5

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı, YÖK, DİE, DPT

Tablodaki değerlerden de anlaşılacağı üzere 1994-1995 öğretim yılında 898.000 olan öğrenci sayısının 2000-2001 öğretim yılında 1.397.000 olacağı, buna paralel olarak da 1994-1995 öğretim yılında 22,4 olan okullaşma oranının 2000-2001 öğretim yılında 34,5 olarak hedeflenmiştir.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında meslekî teknik eğitimin amaçları, ilkeleri ve politikaları şu şekilde belirtilmiştir:

Örgün ve yaygın eğitim sisteminin nitelik ve niceliğini geliştirilerek ekonomik büyüme ve sosyal gelişmenin en önemli unsurlarından olan insan gücünün yetiştirilmesi temel ilkedir. İş yeri içinde ve işletmeler üstü eğitim merkezlerinde verilecek pratik meslek eğitiminin plânlanması, yürütülmesi ve denetlenmesi aşamalarında meslek kuruluşlarının ve iş yerlerinin etkinliğini artırmak amacıyla, ilgili yasalarda gereken yeni düzenlemeler süratle yapılacaktır.

Gelişen toplumumuzun, yaşadığımız teknoloji çağının ve günümüzde gözlenen globalleşme ve entegrasyon süreçlerinin ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçlar, nitelikli insangücünün yetiştirilmesinde bilgi kadar hatta ondan daha da fazla, doğrudan mesleğe yönelik beceri, iş teknikleri ve çabuk uyum yeteneği gibi yeni donanımları ön plâna çıkarmakta, bu ise genel eğitimin içinde ve yanında çok tutarlı ve yeni bir meslek eğitimi yapılanmasını zorunlu kılmaktadır. Meslek eğitiminin yeniden yapılanmasında temel ilke, işyeri-okul bütünlüğüne dayalı ve ehliyet kazandırıcı bir meslek eğitimi sisteminin. Örgün ve yaygın eğitimin her kademesinde uygulanmasını temin etmek olacaktır.

İnsangücünün yetiştirilmesi ve verimliliğin yükseltilmesi amacıyla eğitime ayrılan kaynakların artırılması, özel sektör kaynaklarından da yararlanılması ve bu kaynakların akılcı bir şekilde kullanılması sağlanacaktır.

İnsangücünün eğitim düzeyinin uluslar arası alanda rekabet gücünü artıracak şekilde geliştirilmesi esas olacaktır.

Orta öğretimden üniversiteye yönelme sürecini yeniden düzenleyebilmek, üniversite önündeki aşırı yığılmayı önlemek ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli insangücünü yetiştirebilmek amacıyla, yüksek öğretim öncesinde ve orta öğretim kademesinde yoğun şekilde faaliyet gösteren özel dershanelerin meslekî ve teknik eğitime yönelmeleri ve uygun olanların orta öğretim ve yüksek öğretim kurumu oluşturmaları desteklenecektir.

Zorunlu temel eğitimin ikinci kademesinden başlamak üzere orta öğretimde etkin bir ölçme-değerlendirme ve yönlendirme sistemi oluşturularak piyasanın talebini yönelik insangücü yetiştirilmesi amacıyla meslekî ve teknik orta öğretimin etkinliği artırılabacaktır.

Uluslar arası rekabet gücünün artırılmasında ileri teknolojinin kullanımı, geliştirilmesi ve üretilmesi birincil öneme sahiptir. Bu bağlamda, insangücü

potansiyelinin değerlendirilmesi ve niteliğin artırılarak üretim sürecine katılımın sağlanması gerekmektedir. Eğitim sistemi bu amaca hizmet edebilecek dinamik bir yapıya kavuşturulacaktır. İhtiyaç duyulan insangücünün yetiştirilmesi amacıyla orta ve yüksek öğretim kademelerinde örgün ve yaygın meslekî-teknik eğitime önem verilecektir.

Meslekî ve teknik eğitim kurumları ve programları ile işe yerleştirme hizmeti veren birimler ve işgücü piyasası arasında etkin bir koordinasyon ve işbirliği kurulması sağlanacaktır.

Meslekî ve teknik eğitimde modüler sisteme geçilecek, müfredat programları modüler sisteme uygun hâle getirilecek, örgün veya yaygın eğitim alan ve aynı meslekî becerilere sahip olan kişilere eşdeğer meslek sertifikası verilerek denklikleri sağlanacaktır.

Meslek standartları tespit edilecek, bu standartlara uygun sınav ve sertifikasyon sistemi kurulacak ve Meslek Standartları Kurumu oluşturulacaktır.

Sağlık, eğitim, bilim-araştırma, turizm ve çevre sektörlerinin artan önemi göz önüne alınarak bu alanlarda nitelikli personel yetiştirilmesine ağırlık verilecektir (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 23-25).

3.1.8 VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı (2001-2005)

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânında meslekî teknik eğitimdeki mevcut durum şu şekilde açıklanmıştır:

1999-2000 öğretim yılında Meslekî ve teknik eğitimdeki okullaşma oranı yüzde 22,8 olmuştur.

1995-1996 öğretim yılı itibariyle yüzde 23,4 olan Meslekî ve teknik eğitimde okullaşma oranı, 1999-2000 öğretim yılında 22,8 olarak gerçekleşmiştir(Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 2000:95).

Orta öğretimde etkili bir yönlendirme sisteminin bulunmaması ve özellikle Meslekî-teknik eğitim ve sanayi arasındaki işbirliğinin yeterince geliştirilememesi sebebiyle yükseköğretim kurumları önündeki yığılmalar devam etmiştir(Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 2000:96).

Kaynak yetersizliği mevcut kaynakların etkin kullanılamaması ve sanayi ile işbirliğinin yeterince geliştirilememesi gibi nedenlerle Meslekî ve teknik eğitimde Plân hedeflerinin gerisinde kalınmış, iş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelik ve türde meslekî eğitim programları geliştirilmesinde yetersiz kalınmıştır.

Meslekî ve teknik eğitim kurumları ile çıraklık eğitim merkezlerinde başlatılan “Tam Gün Tam Yıl Eğitim Projesi” çerçevesinde 1996-1999 döneminde toplam 118.128 öğrenciye eğitim imkanı sağlanmıştır(Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 2000:97).

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı Doğrultusunda Amaçlar, ilkeler ve Politikalar:

Millî Eğitim, herkes için hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla bilgiye ulaşma yol ve yöntemlerini öğreten, etkin bir rehberlik hizmetini içeren, eğitimin tüm evrelerinde yatay ve dikey geçişlere imkan veren, yetki devrini esas alan istisnasız tüm öğrenciler için fırsat eşitliğini gözetten bir sistem bütünlüğü içerisinde yeniden düzenlenecektir(Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 2000:98).

Orta öğretim, okul türü yerine program türünü esas alan bir yapıya kavuşturulacak, meslek eğitimine geniş tabanlı bir temel eğitim programı ile başlanacaktır.

Örgün ve yaygın meslekî-teknik eğitime ağırlık verilecek, orta öğretimde Meslekî teknik eğitimin payı artırılacak, üniversitelere giriş sınavlarında normal liseler ile meslek ve teknik lise mezunları arasındaki farklı değerlendirmeler kaldırılarak, meslekî ve teknik eğitimin yaygınlaşması teşvik edilecek, meslekî-teknik eğitim programlarının meslek standartlarına dayalı olarak yapılması sağlanacak ve çalışma hayatı ile işlevsel işbirliği geliştirilecektir.

Meslek yüksek okulları ile meslekî ve teknik orta öğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve işbirliği kurulacak; nitelikli iş gücünün yetiştirilmesinde önemli yeri olan meslek yüksek okullarında öğrencilerin uygulamalı eğitim almaları sağlanacaktır.

Toplumda hayat boyu öğrenim anlayışının benimsenmesini esas alan her türlü yaygın eğitim imkanı geliştirilecek; özellikle üniversiteye giremeyen gençlere kısa yoldan beceri kazandırma ve meslek edindirme faaliyetleri artırılacak, mahalli idarelerin, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün bu konudaki faaliyetleri özendirilecektir(Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 2000:99-100).

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânında Mesleki ve Teknik Eğitimle İlgili Hukuki ve Kurumsal Düzenlemeler

Çıraklık, meslekî ve teknik eğitimin iş hayatının beklentilerine cevap verebilmesi, meslekî ve teknik eğitimle sanayi arasındaki ilişkinin artırılabilmesi ve uygulamada aksayan hususların giderilmesi amacıyla, 3308 Sayılı Kanunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır(Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 2000:100).

Bu plân döneminde değinilen 3308 Sayılı Kanun, “Meslekî Eğitim Kanunu”u olarak yeniden düzenlenmiş 24458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 10.07.2001 tarihinde uygulamaya konulmuştur.

Buraya kadar Kalkınma Plânlarında meslekî ve teknik eğitimle ilgili kararlar incelenmiştir. Şimdi de Plânlı Kalkınma Döneminde toplanan Millî Eğitim Şûralarında meslekî ve teknik eğitimle ilgili alınan kararlar incelenecektir.

3.2 Hükümet Programlarında Meslekî ve Teknik Eğitim

1963 yılı ile başlayan ve günümüze kadar devam eden süre içerisinde toplam 29 hükümet görev yapmıştır. Aşağıda bu Hükümetlerin, hükümet programlarında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili aldıkları kararlar yer almaktadır.

3.2.1 II. Koalisyon (IX. İnönü) Hükümeti (25 Haziran 1962-25 Aralık 1963) Dönemi

II. Koalisyon (IX. İnönü) Hükümeti (25 Haziran 1962-25 Aralık 1963) döneminde meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar alınmıştır: Her derece ve tipteki genel ve meslekî teknik öğretim kurumlarımızın, Devlet Plânlamasına paralel bir anlayış ve düzen içinde, belli bir plâna göre gelişip yayılmaları sağlanacaktır.

Orta ve yüksek seviyede genel ve Meslekî eğitim kurumlarımızın açılmasına, Devlet Plânlama Teşkilâtımızca belirtilen sektörün ihtiyaçları dikkate alınacak, böylece genel ve Meslekî teknik eğitim arasında memleket ihtiyaçlarına cevap verecek bir dengenin kurulmasına çalışılacaktır. Orta ve yüksek seviyelerdeki öğretim kurumlarımızda azami verimi sağlayacak tedbirler süratle alınacak, yeni öğretim kurumları vazifelerini en iyi şekilde yapmalarını mümkün kılan bütün şartlar hazırlanmak suretiyle açılacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:20).

Görüldüğü gibi Plânlı Kalkınma Döneminin başlangıcı olan bu dönemde iş hayatına ara kademe insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan Meslekî teknik eğitim kurumlarının sektörün ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde düzenlenmesi ve verimi sağlayacak tedbirlerin alınması konusu üzerinde durulmuştur.

3.2.2 IV. Koalisyon (Ürgüplü) Hükümeti (20 Şubat 1965-27 Ekim 1965)

Dönemi

IV. Koalisyon (Ürgüplü) Hükümeti programında; Meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Meslekî ve teknik öğretimi memleketin sosyal, ekonomik ve sınai kalkınmasında tesirli kılmak, eğitim politikalarımızın ana gayelerinden biri olacaktır.

Kamuoyunun ilgisini çekmiş olan Tekniker Okulu mezunlarından daha etkili ve yetkili hizmet görülme imkânı sağlanacaktır (Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:22).

IV. Koalisyon Hükümeti döneminde de tekniker okulu mezunlarından bahsedilmiş ve bunların sanayii sektöründeki önemi üzerinde durulmuş ve verimliliği artırmak için gerekli tedbirlerin alınması kararları alınmıştır.

3.2.3 I. Demirel Hükümeti (27 Ekim 1965-3 Kasım 1969)

I. Demirel Hükümeti programında; Meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Üniversite ve yüksek okullara devam etmeyip mesleki ve teknik alanlara gitmek isteyen gençlerimiz için teknik öğretim müesseselerini takviye edecek ve adetlerini artıracamız, faydalanacağız(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:17).

Yukarıda da belirtildiği gibi I. Demirel Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili yüksek öğretime devam edemeyen öğrenciler için mesleki ve teknik eğitim okullarının geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır.

3.2.4 II. Demirel Hükümeti (3 Kasım 1969-6 Mart 1970)

II. Demirel Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Kız teknik öğretim kurumlarımız özellikle gezici kadın kursları yurdun her köşesine ulaştırılacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:19).

Sanayi ve iş hayatıyla meslekî ve teknik öğretimin işbirliğini sağlayacağız. Mahalli sanatların geliştirilmesine ve turizm eğitimine önem vereceğiz. Memleketimizin çok muhtaç olduğu elektrik, elektronik, tekstil, matbaa ve petrol kimyası gibi elemanları yetiştireceğiz.

Meslekî orta ve teknik okul mezunlarına yüksek öğretim imkânlarına açık tutarak kabiliyetlerini geliştirmelerini sağlayacağız (Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:20).

II. Demirel Hükümeti döneminde iş hayatıyla mesleki ve teknik eğitimin işbirliği konusu üzerinde durulmuştur. Bir ülkenin sanayi alanında gerekli olan yetişmiş insan gücü ve bilgi birikiminin kaynağı olan mesleki ve teknik eğitim kurumları ile sanayiinin işbirliği içerisinde olması gerekmektedir. Bu ilişki hem sanayiinin, hem de mesleki ve teknik eğitim kurumlarının kendilerin yenileme ve geliştirmeleri bakımında büyük önem taşır.

3.2.5 I. Erim Hükümeti (26 Mart 1971-11 Aralık 1971)

I. Erim Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Meslek okullarında orta öğretimlerini tamamlayanların kabiliyetlerine göre üniversite ve yüksek okullara devam edebilmelerini fırsat eşitliği bakımından imkân veren gerekli tedbirler alınacak, meslek okullarının programları bu maksada göre düzenlenecektir(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:23).

I. Erim Hükümeti döneminde meslekî ve teknik okulları mezunu öğrencilerin yüksek öğretime geçişleri ile ilgili kararlar alınmıştır. Bilindiği gibi günümüzde de bu konu üzerinde önemle durulmaktadır. Öğrencilerin alanlarıyla ilgili yüksek öğretim kurumlarına geçişleri kolaylaştırılmış ve 4702 sayılı Kanunla bu okul mezunu öğrencilere alanları ile ilgili meslek yüksek okullarına sınavsız giriş imkânı tanınmıştır.

Bu konu ile ilgili; 29.06.2001 tarihinde kabul edilen, 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan 4702 sayılı Kanunda şöyle denilmektedir:

Madde 2.

e) Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki meslek yüksek okullarına sınavsız olarak yerleştirilebilirler. Sınavsız olarak meslek yüksek okullarına devam ederek mezun olan öğrencilerin yüzde onundan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları sağlanır(4702 Sayılı Kanun, 2001:5).

Yukarıda da belirtildiği gibi, 4702 Sayılı bu Kanunla 2002-2003 öğretim yılından itibaren başarılı mesleki ve teknik orta öğretim kurumu mezunu öğrencilerine, okuldaki aldıkları programlarının paraleli olan meslek yüksek okulu programlarına sınavsız olarak girebilme hakkı verilmiştir.

3.2.6 II. Erim Hükümeti (11 Aralık 1971-22 Mayıs 1972)

II. Erim Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitimle ilgili herhangi bir karar yer almamaktadır.

3.2.7 Melen Hükümeti (22 Mayıs 1972-15 Nisan 1973)

Melen Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Hazırlanacak olan Millî Eğitimi Kanunu Tasarısında okul öncesinden başlayıp ilk, orta ve yüksek öğretim kurumları ile yurdumuzun ekonomik kalkınmasına büyük ölçüde katkıda bulunan teknik okullar bir bütünlük içinde ve çağımızın modern eğitim sistemleri açısından ele alınacak , Türk eğitimi yeni bir yapı ve çalışma düzenine kavuşturulacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:26).

Melen Hükümeti döneminde alınan bu kararlar doğrultusunda 14.6.1973 tarihinde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu kabul edilmiş ve genel ve mesleki eğitimle ilgili olarak; bu kanunun 9. maddesinde “*Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.*” Denilmektedir(Millî Eğitim Temel Kanunu, 1998:7).

3.2.8 Talu Hükümeti (15 Nisan 1973-26 Ocak 1974)

Talu Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitimle ilgili herhangi bir karar yer almamaktadır.

3.2.9 I. Ecevit Hükümeti (26 Ocak 1974- 17 Kasım 1974) Dönemi

I. Ecevit Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Bütün meslek ve sanat dallarında eğitim ilköğretime dayalı olarak ortaokullarda meslek ve sanat eğitimi veren çeşitli bölüm ve programlar bulunacaktır. Ortaokuldan sonra öğretim dalını değiştirmek isteyenlere hazırlayıcı

imkanlar temin edilecektir. Liselerde de şartlara göre değişen çeşitli bölümler bulunacaktır. Ortaokulda meslekî eğitim görenler gerekli şartları yerine getirmek kaydı ile liselerin yüksek öğrenimi hazırlayan bölümlerine geçebilecektir. Böylelikle öğretimde kimsenin önünün tıkanmaması ilkesi gerçekleştirilmiş olacaktır.

Bu sistem işler duruma getirilinceye kadar mevcut öğretim kurumlarının eğitim kapasiteleri azami ölçülerde kullanılarak yüksek öğretim yapmak isteyen öğrencilerin açığta kalmamaları sağlanmaya çalışılacaktır.

Gene bu sistemin işler duruma getirilmesine kadar meslek okullarının orta kısımları öncelikle açılacak ve orta öğretimdeki meslek okullarının ikinci dönem mezunlarının üniversite ve yüksek okul giriş imtihanlarına girebilmeleri sağlanacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:27).

I. Ecevit Hükümeti'nin eğitim ile ilgili kararlarına bakıldığında eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek için orta öğretimde meslek okullarına giden öğrencilerin gerekli koşulları yerine getirdikten sonra yüksek öğretime geçebilecekleri ilkesi üzerinde durulduğu görülmektedir.

3.2.10 Irmak Hükümeti (17 Kasım 1974-31 Mart 1975)

Irmak Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitimle ilgili olarak “orta öğretimdeki meslek okullarının ikinci dönem mezunlarının üniversite ve yüksek okul giriş imtihanlarına girebilmeleri sağlanacaktır”(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998: 29) denilmektedir.

3.2.11 IV. Demirel Hükümeti (31 Mart 1975-21 Haziran 1977)

IV. Demirel Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Kalkınmaya ve üretime katkısı olan meslekî ve teknik öğretime önem verilecek, meslekî ve teknik liselerin artırılması yoluna gidilecektir. Teknik elemanların yetiştirilmesinde nazari bilgi yanında sanayi ve tarım alanlarında yapacakları işleri kolayca uymalarını sağlayacak şekilde ameli eğitim görmeleri sağlanacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:33).

3.2.12 II Ecevit Hükümeti (21 Haziran 1977-21 Temmuz 1977)

II. Ecevit Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitimle ilgili belirtilen bir karar bulunmamaktadır.

3.2.13 V. Demirel Hükümeti (21 Temmuz 1977-5 Ocak 1978)

V. Demirel Hükümeti programında teknik elemanların yetiştirilmesi konusu üzerinde durulmuştur.

Kalkınmaya ve üretime katkısı olan meslekî ve teknik öğretime önem verilecek, meslekî ve teknik liselerin artırılması yoluna gidilecektir. Teknik elemanların yetiştirilmesinde nazari bilgi yanında sanayi ve tarım alanlarında yapacakları işe kolayca uymalarını sağlayacak şekilde ameli eğitim görmeleri sağlanacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:38).

IV. ve V. Demirel Hükümeti programlarında; meslekî teknik eğitimle ilgili olarak teknik elemanların yetiştirilmesinde nazari bilgiler yanında sanayi ve tarım alanlarında da yapacakları işe kolayca uyum sağlayabilmeleri için uygulamalı eğitim görmeleri gerektiği vurgulanmıştır. meslekî ve teknik lise öğrencilerinin beceri eğitimlerinin işletmelerde gerçek iş ortamında yapmaları verilen eğitimin verimliliği açısından oldukça önemlidir.

IV. ve V. Demirel hükümeti programında mesleki ve teknik eğitim alan öğrencilerin beceri eğitimlerini işletmelerde yapmaları konusu üzerinde önemle durulmuştur. Öğrencilerin beceri eğitimlerini düzenlemek amacıyla 5.6.1986

tarihinde kabul edilen, 19.06.1986 tarih ve 19139 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 3308 sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu” çıkarılmıştır. Bu Kanun öğrencilerin beceri eğitimlerini işletmelerde yapmalarına imkan sağlamıştır.

3.2.14 III. Ecevit Hükümeti (5 Ocak 1978-12 Kasım 1979)

III. Ecevit Hükümeti programında meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

Plânlı gelişme gereklerine göre eğitilmiş insan gücü yetiştirilmesi, orta öğretimden başlanarak, yönlendirici ve özendirici yöntemlerle düzenlenecektir.

Bu nedenle meslek eğitimi ve teknik öğretim olanakları hızla geliştirilerek köylere kadar yaygınlaştırılacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:41).

III. Ecevit Hükümeti programında, meslekî ve teknik eğitim için yönlendirmenin önemi vurgulanmış ve orta öğretimden başlanarak yönlendirici ve özendirici tedbirlerin alınması gerektiği üzerinde durulmuştur.

3.2.15 VI. Demirel Hükümeti (12 Kasım 1979-12 Eylül 1980)

VI. Demirel Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili alınmış bir karar bulunmamaktadır.

3.2.16 Ulusu Hükümeti (20 Eylül 1980-13 Aralık 1983)

Ulus Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili olarak eğitim-insangücü-istihdam arasındaki ilişkilere değinilmiştir.

Ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma hedefleri esas tutularak ve “eğitim-insangücü-istihdam” ilişkileri dikkate alınarak millî eğitim sistemimiz,

meslekî ve teknik öğretime ağırlık verecek şekilde yeniden plânlanacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:45).

Alınan tüm bu kararlar meslekî ve teknik eğitim alanında arzu edilen hedeflere ulaşılmasını sağlayamamıştır. 1983 yılında, meslekî ve teknik eğitim müsteşarlığının kaldırılması, meslekî ve teknik öğretim teşkilatının Bakanlık bünyesi içerisinde eritilmesi, bu gelişmeyi engelleyen en önemli faktörlerden biri olmuştur (Nişancı, 1990:45).

3.2.17 I. Özal Hükümeti (13 Aralık 1983-21 Aralık 1987)

I.Özal Hükümeti programında; orta öğretim mezunlarının işsiz kaldığından bahsedilmekte ve orta öğretim politikalarının ülkemiz ihtiyaçlarına cevap vermediği konusu üzerinde durulmaktadır.

Bugün yüksek öğretimde, bir taraftan orta öğretim mezunlarının açıkta kalmasına sebep olan kapasite yetersizliği, diğer taraftan eğitim ve öğretim ile istihdam ihtiyacı arasındaki uyumsuzluklardan kaynaklanan ve yüksek öğretim yapmış gençlerimizin işsiz kalması sonucunu doğuran bir yapı ile karşı karşıyayız. Bu durum şimdiye kadar takip edilen orta öğretim politikasının gerçekçi olmadığını, ülkemiz ihtiyacını cevap vermediğini ortaya koymaktadır.

Bu itibarla orta öğretimde genel eğitim ağırlığının tedricen ve nispi olarak azaltılarak, yetenekli ve arzulu gençlerimiz için yüksek öğretime açık meslekî ve teknik öğretime büyük ağırlık verilecektir(Hükümet Programlarında Eğitim, .1998:47).

Bu dönemde meslekî ve teknik eğitim açısından oldukça önemli bir yere sahip olan “Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu” çıkarılmıştır. Bu kanunun amacı; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak meslekî eğitime ilişkin esasları düzenlemektir (3308 Sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu, 1986:1)

Ayrıca; Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nun 18. Maddesinde; "Elli ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdıkları işçi sayısının % 5'inden az, % 10'undan fazla olmamak üzere meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptırırlar" denilmektedir. Bu tarihten itibaren Kanun'daki koşulları taşıyan işletmeler meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptırmak zorundadırlar.

Yine söz konusu Kanun'un 25. Maddesinde; Aday çırak, çırak ve işletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin ücret, sosyal güvenlik ve izinleri ile ilgili de yasal düzenlemeler yer almaktadır(Yönetici ve Öğretmenler İçin Kanun Kitabı, 1996:127).

32. Maddesinde; "Örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insan gücünün sayı ve kalite olarak artırılması, çıraklık eğitimi dahil örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi, mesleki ve teknik alanda iş öncesi ve hizmetiçi eğitim programlarının konu ve özel bütün işyerlerinde verimliliğini artıran ilkeler gözetilerek yürütülmesini sağlamak amacıyla "Çıraklık Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu" kurulmuştur(Yönetici ve Öğretmenler İçin Kanun Kitabı, 1996:128).

42. Maddesinde; Çıraklık, mesleki ve teknik eğitim konularında Bakanlıkça ihtiyaç duyulan planlama, araştırma, geliştirme ve üretim hizmetlerinin yapmak veya yaptırmak amacıyla doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşu olarak "Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi" kurulmuştur(Yönetici ve Öğretmenler İçin Kanun Kitabı, 1996:132).

3308 Sayılı Kanun'da 25.06.1992 tarih ve 3824, 16.08.1997 tarih ve 4306, 20.06.2001 tarih ve 4684, 29.06.2001 tarih ve 4702 sayılı Kanun'la değişiklik

yapılmıştır(3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, 2001:3). Şu an 4702 sayılı “Mesleki Eğitim Kanunu” uygulanmaktadır.

3.2.18 II. Özal Hükümeti (27 Aralık 1987- Kasım 1989)

II. Özal Hükümeti programında 1986 Yılında çıkarılan “Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu” üzerinde durulmuştur.

Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu çıkarılmış uygulanmaya başlatılmıştır. Çırakların meslekî eğitim süresince sigorta primleri devletçe ödenecektir(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:48).

Başlatılan meslekî eğitim sonucunda bir yıl gibi kısa zamanda 100 bine yakın çırak sosyal güvenlik kapsamına alınmıştır. Önümüzdeki devrede bir milyona yakın çırak ve meslek okulu öğrencisinin, hem sosyal güvenlik kapsamına alınmaları, hem de ek bir gelir temin etmeleri hedef alınmıştır. Çıraklık eğitim merkezleri 57’den 150’ye çıkarılmış, önümüzdeki dönemde 300 merkez öngörülmektedir(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:49)

3.2.19 Akbulut Hükümeti (Kasım 1989-Haziran 1991)

Akbulut Hükümeti programında; yetişmiş insangücünün önemi, herkese bir meslek sahibi yapmanın gerekliliği ve uygulamalı eğitim ve öğretime ağırlık verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Gelişmenin ve modernleşmenin temelindeki başlıca unsurlar insan ve sistemdir. İnsan emeği ve çalışması her şeyin üzerindedir.

Kalkınma insanoğlunun işidir. İleri toplumlarda yetişmiş insanın, insangücü kalitesinin dünyanın en zengin tabii kaynaklardan daha önemli olduğu gözlerimizin önündedir.

Esas olan herkesi bir meslek sahibi yapmaktır. Her şeyden önce insanın kendine güven duymasının ilk şartı meslek sahibi olmasıdır.

İktisadî hayatımızdaki gelişmeler her seviyede iktisada yönelik ve uygulamalı eğitim ve öğretime ağırlık verilmesini gerektirmektedir. Son dört yılda, mevcut eğitim sistemi yanında çıraklık eğitimi ve beceri kursları ile belirli mesafeler alınmıştır.

Önümüzdeki dönemde orta öğretimden, yüksek okul ve üniversiteye kadar esnek ve yönlendirilmiş bir insangücü plânlamasına ağırlık verilecektir(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:51).

3308 Sayılı Karar'la kurumsal bir yapıya kavuşturulan çıraklık ve meslek eğitiminin geliştirilerek yaygınlaştırılmasına devam edilecektir(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:52).

Bu dönemde 3 Mayıs-5 Mayıs 1990 tarihleri arasında Çıraklık ve Mesleki-Teknik Eğitim Konseyi toplanmıştır. Söz konusu komisyonda beş alt komisyon yer almıştır. Birinci komisyon; mesleki ve teknik eğitimin yapı ve organizasyonu tarihi bir perspektif açısından incelemiştir. İkinci komisyon, mesleki kademelerin unvan, görev, yetki ve sorumluluklarını eğitim programlarına dayalı olarak inceleyerek mesleki davranışlara dönük standartlar geliştirme sürecini belirlemeye çalışmıştır. Üçüncü komisyon, eğitim geleneğinin en eski yöntemi olarak çıraklık sistemini hem amaç, yapı ve fonksiyonları yönünden, hem de yatay ve dikey mobilite meseleleri açısından ele almış ve karşılaştırmalı eğitim metotlarını da kullanarak incelemiştir. Dördüncü komisyon, örgün mesleki ve teknik eğitimi, dual sistemin imkanlarından yararlanmak suretiyle kamu ve özel işletmelerin üretim ortamında eğitim fırsatları biçiminde uygulamaların daha etkili yollarını aramıştır. Beşinci komisyon ise; eğitim sisteminin en stratejik parçası olan öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamı konusunu incelemiştir(Çıraklık ve Mesleki-teknik Eğitim Konseyi Görüşmeleri ve Kararları, 1990:21-22).

3.2.20 I. Yılmaz Hükümeti (23.06.1991-20.11.1991)

I. Yılmaz Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili olarak şu kararlar yer almaktadır:

Millî Eğitim hizmetlerimizin geliştirilmesinde, özellikle yeni doğan ihtiyaçların karşılanmasında ve sorunların çözümünde iktidarımız döneminde 1986 yılında yürürlüğe konan 3308 Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile ek sağlayan 1988 yılında çıkarılan 3418 Sayılı Karun'la bazı kağıt ve işlemlerden eğitime katkı payı alınması ile eğitime yeni bir atılım gücü ve hız kazandırılmıştır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:54).

31.03.1988 tarih ve 19771 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve eğitim gençlik, spor ve sağlık hizmetlerinin daha iyi yürütülebilmesi için ilave kaynaklar temin etmek amacıyla 24.03.1998 tarihinde "Eğitim Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin ihdası ile 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklıların Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair 3418 Sayılı Kanun" kabul edilmiştir.

3.07.2001 tarih ve 24451 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 20.06.2001 tarih ve 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 31.12.2001 tarihinden itibaren 39-b kaldırılmıştır.

3418 Sayılı Kanun'un 39-a'sı ise 12.06.2002 tarih ve 24783 sayılı Resmi Gazete'de Yayınlanan 6.6.2002 tarih ve 4760 Sayılı "Özel Tüketim Vergisi" Kanunu ve 01.08.2002 tarihinden itibaren 3418 Sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Özel Tüketim Vergisi hasılatından ilgili Bakanlıklara pay dağıtılmaya devam edilmiş, 11.01.2003 tarih ve 24990 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2003-

5142 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Tüketim Vergisinden ilgili Bakanlıklara ayrılan pay sıfırlanmıştır.

İlk uygulaması 1990-1991 öğretim yılında başlatılmış bulunan ve 109 bin gencimizin başvurduğu ve eğitim gördüğü “Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi” kurumlaştırılarak devam ettirilecektir. Buradan mezun gençlerimize, iş edindirme amacıyla kurulan “Türkiye Çocuk Çevre Klüpleri” yurt çapında yaygınlaştırılacaktır(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:55).

Çağ nüfusunun okullaşma oranlarının, okul öncesi eğitimde, yüzde 11.5’e; ilk ve ortaokulda yüzde 100’e; orta öğretimde, meslekî ve teknik öğretim ağırlıklı olmak üzere yüzde 45’e ve yüksek öğretimde (açık öğretim dahil) yüzde 20’ye ulaşması yönünde çalışılacaktır(Dağlı&Aktürk,1988).

3.2.21 Demirel -İnönü Hükümeti (21.11.1991-25.06.1993)

Demirel-İnönü Hükümeti programında; meslekî ve teknik eğitimle ilgili olarak çok amaçlı liselerin kurulması üzerinde durulmuş ve bununla ilgili; “Orta öğretim sadeleştirilecek; birlik sağlanacaktır. Kaynakların verimli kullanılmasıyla çok amaçlı lise sistemine mutlaka geçilecektir. Bütün öğrenciler laik dünya görüşüne dayalı kültür derslerini mutlaka ortak olarak görecekler.”(Dağlı&Aktürk,1988) denilmektedir.

3.2.22 I. Çiller Hükümeti (3 Temmuz 1993-13 Ekim.1993)

I. Çiller Hükümeti programında; meslekî teknik eğitim konusuna ayrıca değinilmemiştir.

3.2.23 Çiller Azınlık Hükümeti (13 Ekim 1995-3 Kasım 1995)

Çiller Azınlık Hükümeti programında; bu dönemde hizmete açılan okul sayılarına değinilmiş, lise ve çeşitli meslek lisesi olarak toplam 456 okulun hizmete

açıldığı ve meslekî ve teknik eğitimde aksaklıkların giderilmesi amacıyla 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu' nda değişiklik yapılacağı belirtilmiştir.

3.2.24 Çiller-Baykal Hükümeti (3 Kasım 1995-10 Mart 1996)

Çiller-Baykal Hükümeti Programında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili herhangi bir karar bulunmamaktadır.

3.2.25 Yılmaz-Çiller Hükümeti (10 Mart 1996-6 Temmuz 1996)

Yılmaz-Çiller Hükümeti programında; öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeleri gerektiği üzerinde durulmuş ve şu kararlar alınmıştır:

Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için ilköğretimin ikinci kademesinden başlamak ve orta öğretimde yoğunlaştırmak üzere yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır.

Yüksek öğretime geçişte yığılmaları önlemek üzere orta öğretim yeniden yapılandırılacaktır. Orta öğretim programları yüksek öğretime, meslekî teknik eğitime ve hayata yönlendirecek biçimde yeniden düzenlenecek, bu bağlamda ülkemizin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştirmek için istihdama yönelik meslek kazandırıcı ve meslekî gelişmeyi sağlayıcı çıraklık ve meslekî teknik eğitime önem, öncelik ve ağırlık verilecektir. Bu eğitimi alan gençlerimiz kendi işlerini kurmaları için özendirilecek ve kendilerine işyeri kurma kredisi sağlanacaktır (Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:66).

3.2.26 Erbakan Çiller Hükümeti (6 Temmuz 1996- 10 Temmuz 1997)

Erbakan-Çiller Hükümeti programında; öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeleri gerektiği ve çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için ilköğretimin ikinci kademesinde yönlendirme sistemine işlerlik

kazandırılması gerektiği üzerinde durulmuştur(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:68).

3.2.27 Yılmaz-Ecevit-Cindoruk Hükümeti (10 Temmuz 1997-11.01.1999)

Yılmaz-Ecevit-Cindoruk Hükümeti programında; meslekî teknik eğitim konusunda; “sekiz yıllık ilköğretime (temel eğitim) geçirilirken, gerek mesleki ve teknik liseler bünyesindeki ortaokullara halen devam etmekte olan çocuklarla, çıraklık eğitimi gören çocukların kazanılmış hakları korunacaktır. Orta öğretimde mesleki ve teknik beceri kazandıran öğretime önem verilecektir.”(Hükümet Programlarında Eğitim, 1998:70-71) denilmektedir.

Bu dönemde 4306 Sayılı Sekiz Yıllık Eğitim Kanunu çıkarılmış ve 1997-1998 öğretim yılından itibaren ilköğretim sekiz yıla çıkarılmış ve mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının ortaokul kısmı uygulamadan kalkmıştır.

3.2.28 IV. Ecevit Hükümeti (11.01.1999-28.05.1999)

IV. Ecevit hükümeti programında; meslekî teknik eğitim konusuna ayrıca değinilmemiştir(<http://www.tbmm.gov.tr/ambar/hp56.htm>).

3.2.29 V. Ecevit Hükümeti (28.05.1999-Kasım 2002)

V. Ecevit Hükümeti programında; “Meslekî ve teknik eğitim özendirilecektir” denilmektedir(Dağlı&Aktürk,1988).

Buraya kadar Plânlı Kalkınma Döneminde görev yapmış hükümetlerin programlarında mesleki ve teknik eğitimle ilgili alınan kararlara yer verilmiş ve incelenmiştir. Şimdi de Milli Eğitim Şuralarında mesleki ve teknik eğitimle ilgili alınan kararlar incelenecektir(<http://www.tbmm.gov.tr/ambar/hp57.htm>).

3.3 Millî Eğitim Şûralarında Meslekî ve Teknik Eğitim

Millî Eğitim Şura'ları Türk Millî Eğitim sistemini geliştirmek ve niteliğini çağdaş standartlar seviyesine yükseltmek amacıyla; eğitimcilerin, bilim adamlarının, alan uzmanlarının, kamu ve özel kurum, kuruluş, dernek, oda, birlik, sendika vakıf ve diğer Bakanlık temsilcileri ile yerel yönetim temsilcilerinin, iş hayatının, politikacıların katkı ve katılımlarıyla düzenlenmektedir(Millî Eğitim Şuraları, 1998:1).

1939 yılından günümüze kadar 16 Millî Eğitim Şurası toplanmıştır. Bu araştırmanın amacı Planlı kalkınma Döneminde mesleki ve teknik eğitim olduğu için burada 1963 yılından sonra düzenlenen ve mesleki ve teknik eğitimle ilgili olan Millî Eğitim Şuraları incelenmiştir.

Söz konusu şuralarda mesleki ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar yer almaktadır:

3.3.1 VII. Millî Eğitim Şûrası (5-15 Şubat 1962)

İlköğretim, ortaöğretim, kız teknik öğretim, erkek teknik öğretim, ticaret öğretimi, ölçme ve değerlendirme, çeşitli olgunluk imtihanları, yüksek öğretim, özel okullar, dış kültür münasebetleri, din ile ilgili eğitim-öğretim, beden eğitimi ve sağlık, milli savunma ile ilgili eğitim-öğretim ve eğitim vakıfları konularında görüşmek üzere toplanan VII. Millî Eğitim Şûrasında meslekî teknik eğitimle ilgili şu kararlar alınmıştır:

Kız Enstitüleri: Kız Enstitülerinin “ortaokula dayalı ve genç kızlarımıza iyi ev kadınlığı ve vatandaşlık nitelikleriyle birlikte verimli ve üretken olarak hayatlarını kazanabilmelerini mümkün kılacak bilgi ve becerileri kazandıran üç yıllık bir meslek okulu” hâline getirilmesi ve buna göre müfredat programlarının hazırlanması ve bunların 1963-1964 yılı başında uygulamaya konulması kararı alınmıştır.

Erkek Sanat Enstitüleri: Erkek Sanat Enstitülerinin ortaokula dayalı ve üç yıllık meslek okulları hâline getirilmesi kararı alınmış ve motor sanat, kimya sanat ve mensucat sanat enstitüleri ve matbaacılık okulları için hazırlanan tarif ve teklifler de uygun görülmüştür. Kabul edilen esaslara göre bu okulların üçer yıllık müfredat programları ve yönetmelikleri önümüzdeki yılda hazırlanarak 1963-1964 öğretim yılında uygulanmaya başlamalıdır.

Kız ve Erkek Sanat Liseleri: Kız ve Erkek Sanat Enstitülerine “Kız ve Erkek Sanat Liseleri” adının verilmesi teklifi Koordinasyon Grubunca uygun görülmediği halde Millî Eğitim Şûrasında kabul edilmiştir.

Sanat Enstitüsü mezunlarına verilecek unvan üçer yıllık müfredat programları hazırlanmasından sonra Talim ve Terbiye Kurulunca ele alınmalıdır.

Akşam Kız Sanat Okulları: Koordinasyon Grubunca teklif ve Millî Eğitim Şûrasınca tasvip edildiği gibi Akşam Kız Sanat Okullarının “Türk kadını besin, beslenme, çocuk bakımı ve eğitimi ile ilgili problemlerin çözümünde ehil hâle getiren; evini beceriklikle idare etmeye yeterli kılan ve ona icabında el sanatlarından birisiyle hayatını kazanma imkanı sağlayan kurs mahiyetinde okullar” olarak tarif edilmesi ve adının “Kadın Meslek Okulları” olması uygun görülmüştür. Şûra tarafından da tasvip edilen tekliflere göre, bu okullardaki kurs programlarının hemen hazırlanarak Talim ve Terbiye Kurulu’nun incelemesine sunulması için gerekli tedbirler Kız Teknik Genel Müdürlüğünce alınacaktır(Millî Eğitim Şûraları, 1998:41-43).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi; VII. Millî Eğitim Şûrasında, herkesin ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda ve toplumun ve ekonominin ihtiyaçları da dikkate alınarak, eşit eğitim imkanlarından faydalanma ilkesi benimsenmiş ve yeni bir eğitim sistemi yapısı geliştirilmiştir. Yedinci Şûra kararları dikkate alınarak, İlk Öğretmen Okulları, İmam-Hatip Okulları ile Konservatuarların birinci devresi dışında kalan bütün meslek okullarının, ortaokul tabanı üzerine kurulması benimsenmiştir.

Böylece meslek seçimi büyük bir çoğunluk için on dört yaşına çıkartılmıştır. Bu sistem ile, orta öğretimin birinci devresinde reform niteliğinde yeni bir düzenleme yapılmış ve meslek okulları için, ortaokul üzerine en az üç yıllık bir öğrenim öngörülmüştür.

3.3.2 VIII. Milli Eğitim Şurası (28 Eylül-3 Kasım 1970)

Orta öğretim sistemimizin kuruluşu ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi amacıyla toplanan VIII. Milli Eğitim Şurasında mesleki ve teknik eğitimle ilgili olarak şu kararlar alınmıştır.

VIII. Millî Eğitim Şûrasında ikinci devre orta öğretimde “hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar” oluşturulması ve bunun sağlanabilmesi için öğrencileri ikinci devre orta öğretimin birinci yılı ortak nitelikleri olan bir yöneltme sınıfı olarak düzenlenmesi kararı alınmıştır.

Hem Mesleğe Hem de Yüksek Öğretime Hazırlayan Programlar;

Karar No:27; Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların öğrenim süresi, yöneltme sınıfının üzerine üç yıldır.

Karar No:28; Bu okullarda, yüksek öğretime hazırlayan programlar arasından seçilecek biri veya bir kaçı ile meslek dersleri ve uygulamaları verilir. Sadece bazı özel dersler ile seçmeli derslerle arasında aynılık yerine denklik düşünülür. Gerekliyse haftalık ders saati artırılır.

Karar No:29; Diğer bakanlıklara bağlı teknisyen seviyesinde eleman yetiştiren okullar da bu gruba girer.

Karar No:30; Bu okulları bitirenlerin personel statülerinde bir yıllık öğrenim farkı değerlendirilir. Ayrıca bunların hangi yüksek öğretim kurumlarına tercihli olarak alınabilecekleri belirtilir(Millî Eğitim Şuraları, 1998:66).

Hayata veya İş Alanlarına Hazırlayan Programlar;

Karar No:31; İkinci devre orta öğretim derecesinde bir öğrenimle yetinmek isteyen öğrenciler için onları hayata veya iş alanlarına hazırlayan çeşitli programlar düzenlenir. Bunlar;

1. Az masraflı tesis, araç ve gereç isteyen programlar,
 2. Masraflı tesis ve atölyeler gerektiren programlar
- olarak başlıca iki grupta toplânır(Millî Eğitim Şuraları, 1998:66).

Alınan kararlardan da anlaşıldığı gibi; genel öğretim ile meslekî öğretim arasındaki katı duvarların yıkılması, eğitimin bir bütünlük içinde yapılmaması, yüksek öğretime geçişin orta öğretim programlarına göre düzenlenmesi ilkeleri üzerinde durulmuş, öğrenci akışını düzenleyen yeni bir sistem geliştirilmiştir. İlkokuldan IX. sınıfın sonuna kadar bütün öğretim kurumları için, ortak bir temel eğitim öngörülmüştür. Meslek seçme bir yıl daha ileriye atılmış, öğrencilerin ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda programlara yönlendirilmesi ana ilke olarak benimsenmiştir. Ayrıca orta öğretimin ikinci devresinde çeşitli programlar arasında yatay ve dikey geçişlere imkân tanınmış ve çok amaçlı okulların açılması tavsiye edilmiştir.

3.3.3 IX. Millî Eğitim Şûrası (24 Haziran-4 Temmuz 1974)

Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programların ve öğrenci akışını düzenleyen kuralların görüşüldüğü IX. Millî Eğitim Şûrasında meslekî ve teknik eğitimle ilgili olarak şu kararlara yer verilmiştir:

“Meslek kademeleri ve meslek unvan, görev yetki ve sorumluluklar yeniden düzenlenecektir” kararı alınmıştır(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:59).

Buna göre; öğrencilerin gerek temel eğitim gerekse orta öğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına yöneltebilmesi ve bu amaçla geliştirilmiş programların çekicilik kazanabilmesi için temel eğitim ve orta öğretim kademelerine uygun başlıca meslek kademeleri ile meslek çeşitlerinin iyice belirlenmesi, her kademedeki görev alacak elemanların unvan, yetki ve sorumluluklarının düzenlenmesi gerekir Orta öğretim kademesinde meslek alanları ve çalışma koşulları çekici kılınmadıkça, öğrencilere hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlara zorlayıcı tedbirlerle yöneltmenin mümkün olmayacağı ve öğrencilerin, şimdi olduğu gibi yüksek öğretim kapılarına yığılmaya devam edeceği şüphesizdir. Bu konuda Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 14. Maddesinde "Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla saptanır ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir." hükmü getirilmiştir.(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:59). Bu alanda yapılmış başlıca iki çalışma vardır; 1. Çırak-Kalfa ve Ustalar Kanununun Tasarısı, Yüce Meclisin incelenmesinde bulunan bu kanunun süratle çıkarılmasına çalışılacaktır. Meslekî unvan, yetki ve sorumlulukları belirleyen kanun tasarısı, hazırlıkları sonuçlanmak üzere olan bu kanun tasarısı da en kısa zamanda Yüce Meclise sunulacaktır.(Karar 128) (Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:60).

Orta öğretim kademesinde mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar, "Modern Fen Programlarını Geliştirme Projesi"nde olduğu gibi, ayrı bir araştırma projesi halinde ele alınacak ve her meslek programı, bahis konusu kanunlarla belirlenecek olan unvan, görev yetki ve sorumluluklar da göz önünde bulundurularak geliştirilecektir. (Karar 129) (Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:60).

3.3.4 X. Millî Eğitim Şûrası (23-26 Haziran 1981)

Yeni Türk Millî Eğitim Sisteminin görüşüldüğü X. Millî Eğitim Şûrasında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili olarak;

Ticaret liselerinde, öğrencilere daha çok uygulamalı, meslek bilgisi verilmesi, yabancı dil saatlerini artırılması, yabancı dille öğretim kolejlerde, ticaret okulları ile kız enstitülerinde sekreterlik şubelerinin açılması konuları görüşülerek genel kurulca benimsenmiştir(Milli Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:62).

Kız teknik öğretimin amacının; iyi anne, becerikli ve uyanık ev hanımları, çevrenin yaşama şartlarını geliştirici sanat zevkini almış, mahalli sanatları uygulama yeteneği kazanmış, bilgi, becerilerin yurt ekonomisi yararına kullanabilen, zamanını değerlendirebilen üretici yurttaşlar olarak yetiştirebilmek olduğu belirtilmiştir(Milli Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:62).

Erkek teknik öğretimin amacı; Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak memleketin ihtiyacı olan insan gücünü sağlayacak alanlarda öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre birer meslek sahibi ve iyi birer üretici olarak yetiştirmek, çeşitli kademelerdeki teknik elemanların mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek, memleketin teknik alanda duyduğu insan gücü ihtiyacını yeteri kadar bilgili, yapıcı, yaratıcı, eleman yetiştirmek suretiyle karşılamak, türlü mesleklerin toplum içinde layık oldukları ilgi ve itibara kavuşmasını sağlamak olarak belirtilmiştir(Milli Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:62).

3.3.5 XII. Millî Eğitim Şûrası (18-22 Temmuz 1988)

XII. Millî Eğitim Şûrasında meslekî ve teknik eğitimle ilgili şu kararlar alınmıştır.

Karar 13: Meslekî ve teknik orta öğretimin, hem mesleğe ve iş hayatına eleman ve hem de yükseköğretime öğrenci hazırlayan, endüstriyel eğitim sanat eğitimi ve meslek eğitimi programlarını uygulayan eğitim-öğretim kurumları olarak tanımlanması.

Karar 14: Meslekî ve Teknik orta öğretim Kurumlarında; sekiz yıllık ilköğretime dayalı olarak, öğretim süresi üç veya dört yıl olan öğretim

programlarının, bir kısım derslerin yabancı dille okutulduğu kurumlarda ise ayrıca bir yıllık hazırlık programlarının uygulanması.

Karar 15: Endüstriyel teknik öğretim programları uygulayan okulların 9. sınıftan itibaren branşlara ayrılması.

Karar 16: 9. Sınıfları Endüstri Meslek Lisesi Programlarıyla ortak olan teknik liselerde branşlaşmanın 10. sınıftan itibaren başlaması.

Karar 17: Anadolu Teknik Liselerinin mevcut statülerini korumakla birlikte, orta vadede yabancı dille okutulan derslerin Türkçe olarak okutulması, bu okullarda kuruluş amaçlarına uygun olarak öğrencilere etkili bir yabancı dil öğretilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması; Teknik Liselerin, Anadolu Teknik Liseleri ile bütünleşmeyi sağlayıcı tedbirlerin alınması.

Karar 18: Bir kısım derslerin yabancı dille okutulduğu okullar da dahil olmak üzere, endüstriyel teknik öğretim programları ile sanat eğitim ve meslek eğitimi programları uygulayan okullarda yönlendirmenin; endüstriyel alanlarda 9. sınıftan, diğer alanlarda ise 10. sınıftan itibaren başlanması.

Karar 19: Meslekî ve teknik orta öğretim kurumları öğretim programlarının; çevrenin ve iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun olarak ve sürekli bir şekilde geliştirilmesi; bu kurumların eğitim insan gücü istihdam ilişkileri çevresinde tarım, endüstri ve hizmet sektörleri ile gerekli işbirliğinin sağlanması.

Karar 23: İhtiyaç duyulan yerleşim birimlerinde, yeterli öğrenci bulunmaması sebebiyle atıl kapasite yaratabilecek ve öğretmen bulma sıkıntısı çekebilecek ayrı ayrı orta öğretim kurumları açmak yerine (Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi), bu tür genel meslekî ve teknik programları bünyesinde uygulayabilecek, birlikte ve ayrı mekânlarda da eğitim yapabilecek ve tek yönetime bağlı liseler açılmasına kısa dönemde geçilmesi.

Karar 24: Orta öğretimde, öğrencilerin meslekî ve teknik alanlara daha fazla yönelmelerini sağlamak, rasyonel kaynak kullanılmasını temin etmek, istihdamlarını kolaylaştırmak ve iyileştirmek amaçlarına da dönük olarak meslekî ve teknik liselerden mezun olanların, unvan, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hukuki mevzuatın kısa sürede hazırlanması ve uygulamaya konulması.

Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarından Mezun Olan Öğrencilerin Yükseköğretime Geçişi;

Karar 7: Meslekî ve Teknik Lise mezunlarının, öncelikle okullarında takip ettikleri programlara uygun yükseköğretim kurumlarına girişlerinin sağlanması(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:80-81).

Yukarıda da belirtilen kararlardan da anlaşılacağı gibi meslekî ve teknik eğitimle ilgili olarak; hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların uygulanması, bazı derslerin yabancı dille okutulduğu kurumlarda 1 yıllık hazırlık sınıfının konulması, endüstriyel teknik öğretim programı uygulayan okulların 9. sınıftan itibaren branşlara ayrılması, 9. sınıfları endüstri meslek liseleri programları ile ortak olan teknik liselerde branşlaşmanın 10. sınıftan itibaren başlaması, endüstriyel teknik öğretim programları ile sanat eğitim ve meslek eğitimi programları uygulayan okullarda yönlendirme, endüstriyel alanlarda 9. sınıftan, diğer alanlarda ise 10. sınıftan itibaren başlaması ve meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarının müfredat programlarının çevrenin ve iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirilmesi gerektiği gibi kararlar alındığını görüyoruz.

3.3.6 XV. Millî Eğitim Şûrası (13-17 Mayıs 1996)

İlköğretim ve yönlendirme, ortaöğretimde yapılanma, yönlendirme ve meslek kazandırma konularının görüşüldüğü XV. Millî Eğitim Şûrasında; orta öğretimin

yeniden yapılandırılması konusu üzerinde durulmuş ve bu konuda şu kararlar alınmıştır;

Karar 1: Artan nüfusun ve sınıflarda yığılımların ilave bir çözümü olarak yeni öğrenim teknolojileri devreye sokulmalı; bunun içinde ülke şartlarının gerektirdiği insan gücünün yetiştirilmesi için, orta öğretim kurumları; öğrencilerin % 65'ini meslekî teknik eğitime, %35'ini genel eğitime yöneltecek ve bu yönde öğretim görmelerini sağlayacak şekilde yeni bir yapıya kavuşturulmalı; insan gücü- eğitim-istihdam dengesi kurulmalıdır(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:116).

Karar 4: Orta öğretim veren özel öğretim kurumları teşvik edilmeli bu kurumların mesleğe yönelik program uygulamaları özendirilmelidir(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:116).

Karar 5: Meslekî ve teknik eğitimde sistem bütünlüğü esasına dayalı eklemli (modüler) eğitim programları uygulanmalı, alan ve dal eğitimine önem verilmelidir(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:117).

Karar 8: Orta öğretim kurumları programları esas alınarak, meslekî ve teknik eğitim ağırlıklı olmak üzere en az sekiz yıllık temel eğitim üzerine, orta eğitime devam etmek isteyen öğrencilere bir yıllık hazırlık ve yönelme eğitiminden sonra iki tür eğitim veren;

- a. Meslekî ve teknik eğitim
- b. Genel eğitim

okulları olmak üzere yönlendirme yapılmalı, yatay ve dikey geçişlere imkân verilmelidir.

Karar 9: Orta öğretim, meslekî ve teknik eğitim ile genel eğitim alanlarından oluşmalıdır(Millî Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:117).

Karar 10: Orta öğretimdeki meslekî ve genel eğitim alanlarının seçimi, “Yönlendirme ve Hazırlık Eğitimi Sınıfı”ndan sonra yapılmalıdır. (1995-1996 ders yılında orta öğretim kurumlarında uygulanmasına başlanılan “Sınıf Geçme Yönetmeliği” buna imkân tanımaktadır.)

Karar 11: Eğitim sisteminin her kademesinde yatay ve dikey geçiş yapılabilmelidir.

Karar 12: Yatay ve dikey geçişler, tamamlama programları ve eğitimleri ile sağlanmalıdır.

Karar 13: Yatay ve dikey geçişleri sağlayabilmek için orta öğretim kurumlarının kapasitelerinden “Tam Gün, Tam Yıl” uygulaması ile faydalanılmalıdır.

Karar 14: Meslekî ve teknik alanlarda ortaöğrenimini bitiren öğrenciler, kendi alanlarında yüksek öğretime devam edebilmeli, diğer alanlara yönelmek isteyenler de gerekli tamamlama eğitimlerini alarak yüksek öğretimin istedikleri alanına gidebilmelidir. Aynı ilke, meslek yüksek okullarına gitmek isteyen genel eğitim mezunları için de geçerli olmalıdır.

Bu yapı içerisinde, meslekî ve teknik eğitim sistemi;

- a. Meslek eğitimi sistemi en az sekiz yıllık ilköğretime dayanmalıdır.
- b. Örgün Meslekî ve teknik eğitimine, hazırlık ve yönlendirme sınıfından sonra girilebilmelidir.
- c. Yaygın ve çıraklık eğitimine, hazırlık ve yönlendirme sınıfından sonra girilebilmelidir.
- d. Meslek eğitimi sistemi, örgün ve yaygın meslek eğitimi uygulamalarını yapacak,
 - Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarını,

-Yaygın Meslek Eğitimi ise Yaygın Meslekî Eğitim ve Çıraklık Eğitimi, kapsamalıdır.

- e. Örgün ve yaygın Meslekî ve teknik eğitim programları arasında yatay ve dikey geçişler yapılabilmelidir.

Örgün ve yaygın uygulamalarla, Meslekî ve teknik orta öğretimlerini bitirenler, gerekli tamamlama eğitimlerini de alarak, Meslekî veya genel yükseköğretim alanlarına girebilmelidir(Milli Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998:117-118).

3.3.7 XVI. Millî Eğitim Şûrası (22-26 Şubat 1999)

XVI. Millî Eğitim Şûrasında Meslekî ve Teknik Eğitimin Orta Öğretim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yapılandırılmasına İlişkin Alınan Kararlar yer almaktadır.

1. Orta öğretim, bugünkü parçalı yapıdan kurtarılarak birlik içinde çeşitliliği yansıtan, kaynak kullanımında verimliliği getiren; yeterliliğe dayalı, çok amaçlı ve demokratik bir yapılanmaya dönüştürülmeli; böylece genel ve meslekî liseler ve değişik sektörler için var olan okul türleri ve yaygın eğitim kurumları yerine, farklı amaçlara göre düzenlenmiş program çeşitliliğine yer veren kurumsallaşmaya geçilmelidir.

2. Orta öğretim; bu yaş grubunda bulunan gençlerin düşünen, araştırabilen, bilimsel tutum ve davranışlar ile problem çözme ve iletişim becerilerine sahip, sanat ve estetik duyarlılığı olan; kendisi, ülkesi, milleti ve dünya ile barışık, öz güvenli, girişimci bireyler olarak yetişmelerini hedefleyen; geniş tabanlı programlarla, herkese gerekli olan bir teknoloji kültürü ile birlikte, bir alana/mesleğe ve yüksek öğretime hazırlayacak biçimde yapılanmalıdır.

3. Sistemde programlar, diploma ve çeşitli sertifikalara götürecek şekilde, geniş tabanlı ve modüler esasa göre düzenlenmeli, bu düzenlemelerde, gerekli

koşullara karşılamak kaydı ile, yatay ve dikey geçişler, program bütünlüğü içinde, lisans üstü eğitimi de kapsayacak bir perspektifle ele alınmasıdır.

4. Sistemin, yönetim ve finansman dahil plânlamadan, program geliştirmeye, uygulama ve değerlendirmeye kadar, her aşamasında, iş veren ve işçi kuruluşları, akademik ve araştırma kurumları , meslek kuruluşları, öğrenci-öğretmen-veli temsilcileri, sivil toplum örgütleri vb. tüm ilgili kurum ve kuruluşların aktif şekilde karar sürecine katılmaları sağlanmalı; bu bağlamda meslekî ve teknik eğitim programı ile ilgili yerel yapılanma güçlendirilmelidir.

5. Avrupa ile bütünleşme sürecini de kolaylaştırıcı nitelikte olmak üzere özellikle istihdama hazırlayıcı meslekî ve teknik eğitim programları, mutlaka uluslar arası standartlara ulaşmayı kolaylaştıracak bir yapılaşma içinde yürütülmelidir.

6. Mevcut kapasitenin “Tam Gün-Tam Yıl” kullanılması sağlanmalıdır.

7. Orta öğretimden yüksek öğretime geçişle ilgili olarak, Millî Eğitim Bakanlığı ile YÖK’ün ortaklaşa yürüttükleri proje, yeni ilkeleri de yansıtacak şekilde düzenlenmeli, meslek teknik eğitim programlarından mezun olanlardan, isteyenlere kendi alanları doğrultusunda, meslek yüksek okullarının diploma veya sertifika amaçlı programlarına sınavsız giriş imkânı verilmeli; bu okullardan diploma ile mezun olanlardan isteyenlere, alanlarında lisans programlarına dikey geçiş yapmaları sağlanmalı, arıca yeni model bütünlüğünde, gerek meslek yüksek okulu mezunu, gerekse meslekî ve teknik orta öğretim programlarından mezun olan, fakat kendi alanlarında doğrudan lisans öğrenimine başlamak isteyenlerin yüksek öğretime geçişlerinde başarı kriteri esas alınmalıdır.

8. Sistemin başarı ile uygulanabilmesi için gerekli araştırma, geliştirme vb. destek hizmetlerine ilişkin birimler, ulusal ve yerel düzeyde yeniden yapılandırılıp güçlendirilmelidir. Bu amaçla mevcut METARGEM (Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme Merkezi) araştırma birimleri katılımcı bir modele kadro, finansman ve

işleyiş boyutlarını içerecek şekilde, yeniden yapılandırılmalı ve bu konuda yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

9. Önerilen sistem, kavramsal düzeyde, yakın bir gelecekte gerçekleştirilmesi düşünülen 11-12 yıllık zorunlu eğitim uygulaması dikkate alınarak plânlanmalıdır.

10. Mevcut merkez ve taşra teşkilatı eğitimde bu yeni felsefeyi yansıtacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

11. Tüm bu düzenlemeler için, mevcut yasa ve yönetmelikler (3308 Sayılı Yasa ve bu konu ile ilgili yasal düzenlemeler dahil) yeniden gözden geçirilerek gerekli uyarlamalar sağlanmalıdır.

12. Orta öğretimin bütünleştirilmesi ile ilgili olarak önerilen yeni düzenlemeler, bir program bütünlüğü içinde karar, icra, denetim ve destek hizmetlerini de içerecek şekilde ele alınmalı ve bu bağlamda, uluslar arası destekli projelerle bütünleştirilmeli; mevcut durumdan yeni sisteme geçiş için, yine ilgili tarafların katılımı ile bir uygulama plânı hazırlanmalı, ayrıca, sistemin başarıya ulaşmasında en önemli faktör olan aydınlanmış bir kamu oyu yaratmak amacı ile gerekli tanıtım ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.

13. Genel eğitimi, teknolojik çevreden soyutlayan program anlayışı terk edilmelidir. Bunun yerine, bireyin içinde yaşadığı teknolojik ortamı, teknolojinin boyut ve olanaklarını tanıyıp anlamasını sağlama yoluyla, bunlardan yararlanma güç ve yeterliğinin yükseltilmesi temel alınmalı, ilköğretimden yüksek öğretime kadar eğitim sürecinin bütününde teknoloji eğitime yer verilmelidir. Bireyin kendisini ve yeterliliklerini tanıma ve meslekî yöneliminde de bu olanakları işe koşulmalıdır. Bu amaçla, gerekli insan gücü ve donanım alt yapısı geliştirilmelidir.

14. İlköğretimin amaçlarına ulaşılabilmesi ve orta öğretim sistemi ile gerekli bütünlüğün sağlanabilmesi için, teknoloji eğitimi programlarının yaşama aktarılarak bunların etkin biçimde uygulanması büyük önem taşımaktadır. Bu programlar

ilköğretim sürecinde olabildiğince ağırlığı artırılarak sürdürülmeli ve alt sınıflardan başlamalıdır. Son yıllarda ise, öğrencilerin gerek toplum yaşamına gerekse daha ileri eğitim aşamalarına bilinçli yönelimlerini sağlamaya ilişkin olmalıdır. Bu bağlamda, yürütülecek programlarda, ortak amaç, bir alanın gerektirdiği meslekî eğitimi vermek değil; aksine tüm meslek alanlarında geçerli olan teknoloji ve genel kültür öğelerini bir bütünlük içinde tanıtarak, bireyleri teknolojiyi bilen, tanıyan, uygulayan ve geliştiren insanlar olarak uyumlu ve tekin duruma getirmek olmalıdır.

15. Orta öğretim programlarının kapsamı; endüstri, tarım, işletme, inşaat gibi insanlığın kullandığı tüm alanlardaki teknolojiler dikkate alınmalıdır. Buna göre; meslekî orta öğretimde yalnızca bir meslekte derinliğine beceri öğretimini temel alan geleneksel yaklaşım terk edilmelidir. Bunun yerine konuya; bilgi, teknoloji ve uygulama olmak üzere üç ana boyut açısından bakılarak, meslek eğitimin başlangıç modülleri, teknoloji eğitimi bağlamında ortak tabanlı yeterliklerin geliştirilmesini temel almalıdır.

16. Teknoloji eğitimi programlarının kapsamı; endüstri, tarım, işletme, inşaat gibi insanlığın kullandığı tüm alanlardaki teknolojiler dikkate alınarak belirlenmeli; içeriğin seçiminde birden çok alanda uygulanan teknolojilerin ortak öğeleri dikkate alınmalıdır. Bu noktada, iletişim yeterliği kazanma, yaratıcı ve yenilikçi düşünme, bilgiye ulaşmayı bilme, problem çözme, girişimcilik, insan ilişkileri gibi teknolojinin ortak bileşenleri olarak ortaya çıkan konular üzerinde de önemle durulmalıdır. Aynı balamda, yaşamın çeşitli alanları için gerekli olan etkili zaman kullanımı, finansman yönetimi, araç-gereç ve diğer kaynakların kullanımı ve yönetim gibi konular da teknoloji eğitimi kapsamı içinde düşünölmelidir.

17. Meslek standartlarının hazırlanıp geliştirilmesi kurumsal bir temele oturtulmalıdır. Bu çerçevede, meslekî eğitimde geliştirici ve yönlendirici olmak üzere, ulusal meslek standartlarını ve belgelendirme görevlerini yapmak üzere, Avrupa topluluğu ve OECD ölkeleri başta olmak üzere gelişmiş ölkelerde de olduğu gibi, “Türk Meslek Standartları Kurumu” adıyla özerk yapılı bir kuruluş oluşturulmamalı, eğitim kurumlarının görevi yetiştirme ile sınırlandırılmalıdır. Bu

kurum doğrudan veya yetkili kılacağı (akredite edeceği) kurumlar kanalıyla meslek standartları geliştirme, sınav ve belgelendirme işlemlerini yürütmede yönlendirme görevlerini de üstlenmelidir.

18. Meslek standartları, eğitim programlarının çerçevesini belirlemedeki zincirin en önemli halkasını oluşturmaktadır. Bu bakımdan, meslekî eğitim programlarının amaç, kapsam, süre ve diğer nitelikleri ile ortamsal özelliklerin alınan standartlarla örtüşebilir olması temel ilke olmalıdır. Ayrıca, öngörülen standartlara erişme gücü güvence altına alınmadığı sürece, yeni eğitim programları oluşturmaktan kaçınılması ana ilke olmalıdır.

19. Eğitim ile meslek standartları arasındaki bütünleşik ilişkiler kurulurken, meslek düzeyleri dikkate alınmalıdır. Buna göre belirlenecek olan meslek düzeyleri bağlamında; ülkemizdeki mesleklerin dağılımları, özellikleri ve teknolojik gereksinimler düşünülerek meslekî eğitim programlarında, işletmelerde ve yüksek okullarda eğitimi yapılacak olan meslekler: 1. Ana gruplar, 2. Meslek alanları, 3. Uzmanlık alanları olarak belirlenmelidir. Bu sıralanışta, geniş tabanlı bilgi, beceri ve tutumların oluşturduğu ortak tabandan meslekî beceri ve uygulamaya doğru bir gidiş söz konusu olmalıdır.

20. Meslek eğitiminde yaklaşım, sadece istihdam beklentisine değil, istihdam talebine ve beklentisine yanıt verecek iş gücünü yetiştirme anlayışı üzerine oturtulmalıdır. Bunun başlıca yolu ise, iş piyasasının gereksinimlerini yerel düzeyde değerlendirilerek istihdama yönelik eğitim uygulamalarına yönelmekten geçmektedir. Buna göre, meslekî eğitim açısından bölgesel gereksinimler ve geleceğe dönük gelişme eğilimleri incelenmeli, yeni programların oluşturulmasında yerel ve bölgesel gereksinim ve düzenlemeler öne çıkarılmalıdır.

21. Meslekî eğitimin karar, uygulama ve denetleme aşamalarında, öğrenci, veli iş yaşamı, eğitim çalışmalarının yer aldığı yasal sendika, oda, dernek vb. meslek kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin katılımı sağlanmalıdır. Meslek eğitiminde beceri eğitim ve iş deneyimlerinin standartlara uygun işletmelerde kazandırılması

esas alınmalıdır. Ayrıca, iş yaşamının yetişmiş uzmanlarının da eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almaları sağlanmalıdır.

22. Ülke kaynaklarının amaca uygun şekilde kullanılabilmesi bakımından, her düzeydeki eğitim ve istihdam bağlantısının kurulmasına büyük önem verilmelidir. Bu çerçevede, ülkenin sektörel dağılım haritası hazırlanmalı; yöresel ve bölgesel eğitim endüstrinin gereksinimleri ve nüfus hareketleri birlikte saptanarak, belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda programlara göre öğrenci büyüklükleri ortaya konulmalıdır.

23. Meslek eğitiminde, iş başında eğitim gibi uygulamalar yanında, uzaktan eğitim güç ve olanakları da işe koşularak, eğitim ortamlarına ilişkin zenginlik ve bütünleşme sağlanmalıdır. Bu amaçla bilgi ve iletişim teknolojilerine ağırlık verilmeli; özellikle yüksek maliyet gerektiren eğitim programlarında simülasyon uygulamalarına yaygınlık kazandırılmalıdır.

24. Meslek eğitiminin iş başında eğitim gibi okul dışına taşan eğitim süreçlerinde sürecin her aşamasında yakın bir değerlendirme sistemi oluşturularak eğitim niteliğini yükseltici önlemler alınmalıdır.

25. İş çevrelerinin eğitim sisteminin çıktısını kullanan kesim olarak maliyetlerin paylaşılmasına katkıların çok yönlü olarak artırılması yolları düşünülmeli; bu konuda katılımcı yaklaşımlar geliştirilmelidir.

26. Var olan öğrenci gelişim dosyaları daha bilimsel standartlarda geliştirilmeli, her kademedeki kullanılması sağlanmalıdır.

27. İlköğretimin bütün sınıflarında meslek alanlarını tanıttıcı etkinliklere yer verilmelidir.

28. Rehberlik hizmetlerinden sorumlu olanların okul, özel kurum ve kuruluşları ile iş birliği içinde meslek alanlarını tanıtıcı etkinlikleri düzenlemesi sağlanmalıdır.

29. Her öğretmen sürekli rehberlik eğitimi almalı ve uygulamalıdır.

30. Seçmeli derslerin, öğrencileri ilgi ve yeteneklerini geliştirici, ana meslek alanlarını ve eğitim olanaklarını, meslek teknik eğitim programlarını tanıtıcı, özendirici bir biçimde düzenlenmesi sağlanmalıdır.

31. İlköğretimin bütün sınıflarında yaz dönemlerinde öğrencilerin kültür, beceri kazanmalarına ve yönelmelerine dönük kurslar açılmalıdır.

32. Eğitici kol etkinlikleri, eğitim programlarıyla bir bütünlük içerisinde okul içinde ve dışında bireyin gelişimini demokrasi kültürünü de geliştirici bir yaklaşımı esas alan düzenlemeleri kapsamalıdır.

33. Öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesi, ancak uygun ortamlarda mümkündür. Bunun için eğitim ortamlarının bina, alan ve kullanım yönünden zenginleştirilmesi sağlanmalıdır.

34. Sekizinci sınıflarda meslekleri tanıma ve yöneltmeye ağırlık verilmeli, öğrenciye en uygun olduğu düşünülen alan konusunda; öğrencinin kişisel dosyasındaki bilgiler, öğretmen değerlendirmesi, başarı notları dikkate alınarak, oluşturulacak tavsiye kararı ilköğretim dönemi sonunda öğrenci ve velisine bildirilmelidir.

35. Orta öğretimin ilk yılında öğrencilerin meslekî yönelmelerine yardım edecek biçimde kendi ilgi ve eğilimlerini ve temel meslek alanlarını tanımalarını sağlayacak geniş tabanlı eğitim programları uygulamalı ve meslekî danışmanlık hizmeti verilmelidir.

36. Eğitici kol etkinliklerinin karşılığı olarak ödenmesi gereken ücret yönünden var olan sınırlandırmalar kaldırılmalı, eğitsel kol etkinliklerini yürüten öğretmenlerin ücret yönünden desteklenmesi sağlanmalıdır.

37. Meslekî eğitim programlarında ve buna dayalı iş alanlarında, mevcut iş gücünün ekonomiye kazandırılmasında eğitim bir bütün olarak algılanmalı, üretim içinde kadınların istihdamına ağırlık verilmelidir.

38. Özellikle kız öğrencilerin meslekî teknik eğitim programlarına katılmalarını sağlamak amacıyla özendirici tedbirler alınmalıdır. Ders kitapları ve diğer ders araç gereçlerinde cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmamalıdır.

39. Değişik sektörlerde özellikle üstün nitelikli insan gücü ihtiyaçlarının karşılanmasında kadın iş gücünün eğitimin geliştirilmesi ve kadın iş gücünün eğitiminin geliştirilmesi ve kadın iş gücünün istihdamının artırılması yönünden gerekli özendirici önlemler alınmalıdır.

40. Ders kitabı ve öğretim materyallerinde çağdaş, sorumlulukları paylaşan aile kavramı ön plâna çıkarılmalıdır.

41. Yöresel ihtiyaçlara göre kadınlara yönelik hizmet ve üretim alanları belirlenmeli, bu konuda eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

42. İlköğretim sonrası eğitimde okullaşmayı artırmak amacıyla kız öğrencilere burs ve iş vererek, meslekî teknik eğitim programlarına yönlendirme sağlanmalıdır. Öğrenci velilerine bazı özel teşvikler geliştirilmelidir.

43. Yöresel ürünlerin pazarlanmasında yerel yönetimlerce mekân ayrılarak, kadınların meslekî ve teknik eğitime ve üretime özendirilmesi sağlanmalıdır.

44. Tüm bakanlıklarda verilen yaygın eğitimle kadınlarımızın mesleğe yönlendirilmesinde, koordinasyon MEB tarafından yapılmalıdır.

45. Meslekî eğitim programlarına girişte uygulanan mevzuat gözden geçirilmeli, öğrenci seçimi, mesleğin gerektirdiği özelliklere göre yapılmalıdır.

46. Engellilerin meslekî teknik eğitiminde engel grupları ve engel dereceleri göz önüne alınarak yönelmelerine rehberlik yapılmalıdır.

47. Meslekî teknik eğitimde var olan eğitim olanaklarından engelli gençlerinde yararlanabilmesi için fizikî engeller ortadan kaldırılmalı, engellileri gerekli eğitim araç gereçleri sağlanmalı; eğitim engelliye göre yapılandırılmalıdır.

48. 3308 Sayılı kanun gereğince; işverenlerin, çırakların %3'ü oranında engelli çırak almaları konusunda özel bir çaba gösterilmelidir.

49. Bazı engelli grupların özel yetenekleri göz önünde bulundurularak meslekî eğitim programları geliştirilmelidir. Örneğin; görme engelliler için masörlük ve müzik öğreticiliği, ortopedik engelliler için bakıcı anne, işitme engelliler için gürültülü ortamlarda gerçekleştirilen meslekler gibi.

50. Ayrıca özel eğitime muhtaç çocukların eğitimlerini daha kısa sürede tamamlamaları için gerekli programlar oluşturulmalı ve ileri eğitimlerin sağlanması için özendirici önlemler alınmalıdır.(On Altıncı Millî Eğitim Şurası, 1999:177-184).

Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam konusunda Alınan Kararlar

1. Engelli gençler işletmelerde eğitim süreçlerinde özel olarak izlenmeli ve denetimleri yapılmalı ve bu süreçte işletmeler, engelliler konusunda aydınlatılmalı, engellilere yönelik yanlış tutumların ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.

2. Öğrencilere ilgi, istidat ve kabiliyetleriyle iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli programlara yönlendirecek rehberlik hizmetleri sunulmalıdır.

3. Meslekî teknik eğitim kurumları ile işletmelerde görev yapan öğretmen usta öğreticilerin meslekî yeterlilikleri, engellilere de meslekî eğitim verebilecek şekilde geliştirilmelidir.

4. Okul ve işletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilerin beceri sınavlarında görev alan sektör temsilcilerine yaptıkları görev ile uyumlu ücret ödenmelidir.

5. Koordinatör öğretmenlerin etkinliklerinin artırılması için kapsamlı bir hizmet için eğitim programı geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

6. İşletmelerde meslek eğitimi ile görevli koordinatör öğretmenlerin görev motivasyonlarını yükseltecek teşvik tedbirleri alınmalıdır.

7. İşletmelerde meslekî teknik eğitim yaptıracak yeterli sayı ve nitelikte personel görevlendirilmesi sağlanmalıdır.

8. İşletmelerde meslek eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için uzaktan öğretim yöntemleri de dahil, yeni öğretim teknolojilerinden yararlanılmalıdır.

9. İşletmelerde meslek eğitimin daha etkili olabilmesi için yeterli sayı ve nitelikte öğretim materyalleri geliştirilmelidir.

10. Meslekî eğitim kurumlarının donatım standartları; özellikle bilgisayar teknolojisinden yararlanılarak, günümüzün değişen koşullarına göre tespit edilmelidir.

11. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olanları, yetiştirildikleri alanlarda işe yerleştirmek ve işteki performanslarını değerlendirmek için meslekî ve teknik eğitim kurumlarında **İşe Yerleştirme ve İzleme Birimleri** oluşturulmalıdır.

12. Meslekî eğitim programları, iş analizlerine dayalı modüler yaklaşımla geliştirilmelidir.

13. Meslekî eğitim programları, engellilerinde yararlanacağı şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.

14. Meslekî ve teknik eğitimde verimliliğin, etkinliğin yükseltilmesi için kapsamlı bir şekilde ölçme ve değerlendirme sistemi geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

15. Örgün meslekî ve teknik eğitimde öğrencilerin bir meslek alanında işe girebilmesi için gerekli temel meslekî yeterlilikler kazandırılmalıdır. Eğitim programları bu doğrultuda geliştirilmelidir.

16. İşletmelerde meslek eğitiminde meslekî bilgi ve beceri kazandırma ile birlikte takım halinde çalışma, kendini işe alıştırma, insan ilişkileri, sosyal, ekonomik hakları ve ödevleri ile kendini tanıtırma becerisi de kazandırılmalıdır.

17. İş hayatındaki gelişmeler yararlı ve gerekli görüldüğü ölçüde eğitim programlarına yansıtılmalıdır.

18. İş hayatının insangücü talebi nitelik yönünden analiz edilirken bilgi çağının gerekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

19. Meslekî eğitim programları tasarlanırken yerel özellikler dikkate alınmalı ve yerel birimlere inisiyatif verilmelidir.

20. Çıracılık ve meslekî eğitim dönemini geçirmiş insan gücüne, işe giriş için gerekli meslekî yaygın eğitim hizmetleri sunulmalıdır. Ayrıca çalışan iş gücünün işteki değişikliklere uyumunu ve verimini artırıcı meslekî eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.

21. İşletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilerin eğitim eksiklikleri belirlenerek telafi edici eğitim programları özenle uygulanmalıdır.

22. Meslekî ve teknik eğitim kurumları ile işletmelerde fizikî yapıları, donanımları ve eğitim programları engellilerin ihtiyaçları ile uyumlu hâle getirilmelidir.

23. Örgün ve yaygın mesleki ve teknik öğretimin her düzeyinde verimlilik öğretimine özen gösterilmelidir.

24. Mesleki eğitime sivil toplum örgütleri ile sendikaların katılımını sağlayacak özendirici tedbirler alınmalıdır.

25. İşletmeler, engellilere mesleki eğitim yaptırma yönünde teşvik edilmelidir.

26. Türk Meslekler Sözlüğü, günümüz emek piyasasına göre yeniden düzenlenmelidir.

27. Millî Eğitim Bakanlığının işletmelerde meslek eğitimi ve istihdama ilişkin teşvik politikaları, ilgili taraflarca açık bir şekilde tespit edilmeli ve etkin bir şekilde uygulanmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim görmüş öğrencilerin istihdamına yönelik olarak Özel İstihdam Bürolarının açılması teşvik edilmelidir.

28. Kayıt dışı çırak çalıştıran işletmelerin, kayıt altına alınmasını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

29. İşletmelerde meslek eğitimi gören öğrencilere 3308 Sayılı Kanun'un öngördüğü ücret ödenmelidir.

30. İnşaat ve kara taşımacılığı sektörlerinde çalışan insan gücünün, mesleki nitelikleri, görevin gereklerine göre geliştirilmelidir. Bu sektörlerde uluslar arası

standartlarda dikkate alınarak meslek standartları belirlenmeli, meslek eğitimleri bu standartlara uygun olarak yapılmalı, ölçülmeli ve belgelendirilmelidir.

31. Öğrencilerin mesleki yeterliliklerini ölçecek ve bunu belgelendirecek bir ulusal sistem geliştirilmelidir.

32. Meslek tanımları ve standartları geliştirilirken uluslar arası standartlara uyuma özen göstermelidir.

33. İşletmelerde meslek eğitiminin niteliğini yükseltici tedbirler okul-sanayi iş birliği ile belirlenmeli ve uygulmalıdır.

34. İşletmelerdeki meslek eğitiminin etkinliği sürekli ölçülüp değerlendirilmeli ve ulaşılan sonuçlara göre gerekli tedbirler alınmalıdır.

35. İş hayatında geçerli mesleklerin güncel tanımları ve sınıflandırılması yapılarak standartları belirlenmeli, hangi düzeyde meslek eğitimi programlarını uygulayacağı tespit edilmelidir.

36. Mesleki eğitim gören öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleri ile iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli mesleki eğitim programlarına yönlendirilmeleri için illerde **Meslek Danışma Birimleri** kurulmalıdır.

37. Bağımsız iş yeri açmada ustalık sertifikası sahip olup olunmadığı takip edilmelidir. İş yeri açma belgeleri tek merkezden verilmelidir.

38. Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Geliştirme ve yaygınlaştırma Fonu'nun amacına uygun kullanılmasına özen gösterilmelidir.

39. Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulları'nın etkin bir şekilde çalıştırılması sağlanmalıdır.

40. İşletmelerin ve mesleki eğitim yapan özel kurumlar ile meslek odalarının çıraklık eğitim merkezleri ve eğitim birimi kurmaları teşvik edilmelidir.

41. İş hayatının ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesinde okulda yapılan mesleki eğitim, işletmelerde yapılan beceri eğitimi ve çıraklık eğitim geliştirilerek korunmalıdır.

42. Çıraklık eğitimin meslek standartlarına uygun bir şekilde yapılmasını sağlamak için kurum ve kuruluşlarca açılacak olan **İşletmeler Üstü Eğitim Merkezlerine** devletin desteği sürdürülmelidir. Meslek kuruluşları, vakıflar ve gönüllü kuruluşlar ile 625 Sayılı kanun kapsamındaki özel öğretim kurumlarının da **İşletmeler Üstü Eğitim Merkezleri** açmalarına imkan sağlanmalıdır.

43. Organize sanayi bölgeleri projelendirilirken; çalışanların mesleki eğitim ihtiyacı da projeye dahil edilmeli ve uygulama bu projeye göre yapılmalıdır.

44. Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde uygulanacak acil kalkınma projelerinde mesleki ve teknik eğitime özel önem verilmelidir.

45. Mesleki ve teknik eğitim okullarındaki döner sermaye işletmeleri, öğrencilere üretim içerisinde gerçek iş tecrübesi kazandıracak şekilde geliştirilmelidir.

46. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarına öğretmen yetiştiren fakülteler ile meslek yüksek okulu öğrencilerinin işletmelerde meslek eğitimi görmeleri kurumsallaştırılmalı ve bu kurumlar 3308 Sayılı Kanun kapsamına alınmalıdır.

47. İl milli eğitim müdürlüklerinde mesleki ve teknik eğitimden sorumlu münhasıran bir müdür yardımcısı bulundurulmalı ve bu doğrultudaki faaliyetlerin yürütülmesi için birimler oluşturulmalıdır.

48. Özel sektörün mesleki ve teknik eğitim okulları açması özendirilmelidir.

49. Toplu iş sözleşmelerinde işletmelerin meslek eğitimi yapmalarına ve mesleki eğitim kurumları mezunlarının istihdamına ilişkin özel hükümler konulmasına özen gösterilmelidir. KOBİ'ler de bu doğrultuda teşvik edilmelidir.

50. İşletmelerde Meslek eğitimi kapsamına tarım meslek liseleri de alınmalıdır. Tarım meslek eğitimi 3308 Sayılı kanun çerçevesinde desteklenmelidir.

51. Mesleki ve teknik eğitimde, aşırı kurum çeşitliliğinden kaçınılmalıdır. Bu çeşitlilikler eğitim programları ile karşılanmalıdır.

52. Okul yönetimleri işletmelerde meslek eğitiminin gelişen koşullara uyumunu sağlayabilmek için yerel katkılarla güçlendirilmelidir.

53. İllerde mesleki ve teknik eğitim kurumları arasında iş birliğini ve uyumu sağlamak amacı ile **İl Meslekî Eğitim Koordinasyon Kurulu** kurulmalı ve etkin bir şekilde geliştirilmelidir.

54. Mesleki ve teknik öğretim kurumları ile meslek yüksek okulları ve mesleki eğitim fakültelerinde görev yapan atölye ve meslek dersleri öğretmenleri ile öğrenciler, iş kazalarına karşı sigorta ettirilmeli ve sigorta primi devletçe karşılanmalıdır.

55. 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun ve ilgili diğer mevzuatta, işletmelerde meslek eğitimi ve istihdam konuları değişen ve gelişen şartlara göre yeniden düzenlenmelidir(On Altıncı Millî Eğitim Şurası, 1999:249-253).

Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme İle İlgili Alınan Kararlar

1. İlköğretim, genel orta öğretim ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında öğrencilere hem meslek alanlarını ve meslekleri tanıtıcı, hem de öğrenciler kendi ilgi ve yeteneklerini tanımalarına imkan verecek meslek seçimlerine yardımcı olacak bir mesleki danışmanlık ve rehberli hizmeti sunulmalıdır. Bu kapsamda mesleki ve teknik eğitim öğretmenliğinin önemi velilere ve halka gereği gibi tanıtılmalı ve cazip hale getirilmelidir.

2. İlgili sektörle işbirliği yapıp ülkenin insan gücü ihtiyacı dikkate alınarak;

- Eğitim kurumları oluşturulmalı,
- Öğretmen ihtiyaçları nicelik ve nitelik olarak belirlenmeli,
- İhtiyaçların karşılanması için kısa ve uzun vadeli planlar yapılmalı,
- Planların uygulanması için Bakanlık, YÖK ve ilgili endüstriyel kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sürekli hale getirilmelidir.

3. Öğrencilerin mesleki ve teknik orta öğretim programlarının devamı sayılan öğretmenlik programlarına geçişte orta öğretim başarı puanı ve ek puan uygulamasına devam edilmelidir.

4. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin beceri ağırlıklı programlarına ilgili mesleki ve teknik orta öğretim programlarından mezun olan öğrenciler alınmalı, öğretmenlik mesleğini özendirmek amacıyla diğer öğretmenlik programlarının genel orta öğretim mezunlarına da açık tutulmasına devam edilmelidir.

5. Öğrencilerin seçiminde ilgili alan öğretmenliğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetenek sınavı yapılmalıdır.

6. Mesleki ve teknik öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesini özendirmek için, burs vermek, yurt sağlamak gibi güdüleyici önlemler artırılarak sürdürülmeli, yüksek lisans olanakları sağlanmalıdır.

7. Öğretmenlik mesleğini seçeceklerin, meslek gereklerini yerine getirmelerine engel bir özürü bulunmamalıdır.

8. Mesleki ve teknik liselerde görev yapacak öğretmenlerin, ilgili alanlara meslek yüksek okullarını başarı ile bitirenler arasından, mesleki ve teknik eğitim fakültelerine dikey geçiş yaparak yetiştirilmelerine teşvik edilmelidir.

9. Yüksek öğretim kurumlarında öğretmen adayı olarak yetiştirilecek gençlerimizin 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtildiği üzere; genel kültür, özel alan bilgisi ve pedagojik formasyon eğitimi almaları esastır. Bunlardan daha da önemlisi aynı kanunda vurgulandığı gibi bu gençlerimizin Atatürk ilkeleri ve devrimleri doğrultusunda demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş öğretmen adayı olarak yetişmeleri öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının en önemli görevidir.

10. Orta dereceli mesleki ve teknik eğitim okullarının öğretmen ihtiyacını karşılayan temel kurumlar mesleki ve teknik eğitim fakülteleri olmalıdır. Ancak öğretmen yetiştirilmeyen veya ihtiyaç karşılanmayan alanlarda, yakın bölüm mezunları ile ilgili diğer yüksek öğretim kurumları mezunlarından mesleki ve teknik eğitim fakültelerinden gerekli görülen tamamlama veya öğretmenlik bilgisi verildikten sonra yararlanılmalıdır.

12. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin programları ezberci değil düşünen, araştıran, sorgulayan, analiz ve sentez değerlendirme yapabilen, değişen teknolojiyi, imkan ve kaynakları etkili kullanabilen öğretmenler yetiştirecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

13. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünen, insan ve doğaya ilişkin estetik değerlere sahip olan, yeni bilgi ve teknolojiyi kullanan, yabancı dil bilen öğretmenler yetiştirilmelidir.

14. Özürlü bireyleri topluma kazandırmak, üretken hale getirmek ve bu insan gücünden yararlanmak için, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğretmen adayları, özürliülerin özelliklerini ve sınırlılıklarını tanıyan ve onlara uygun öğretimi yapabilecek kişiler olarak yetiştirilmelidir.

15. Öğretmenlik alanları, öğretmenlerin ilişkili bir grup dersi okutabilecekleri biçimde tanımlanmalıdır.

16. Mesleki ve teknik orta öğretim ve teknik eğitim fakültelerinin eğitim öğretim programları birbiri ile ve iş hayatı ile uyumlu hale getirilmelidir.

17. Farklı alanlarda aynı öğretmenlik programına gelen öğrenciler için farklılıkları giderecek şekilde eğitim-öğretim programları düzenlenmelidir.

18. Mesleki ve teknik öğretim okullarına öğretmen yetiştiren fakültelerde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri yetiştikleri öğretmenlerin yapacakları görevle uyumlu değildir. Bu nedenle, bu fakültelerin öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ilgili fakültelerin görüşleri de alınarak yeniden düzenlenmelidir.

19. Eğitim programlarında mesleğe ilişkin yasal ve yönetsel düzenlemelere yer verilmeli, yeterli iş deneyimi kazandırabilmek için öğretmenlik uygulamaları ilgili iş yerlerinde yapılmalıdır.

20. Mesleki ve teknik eğitim öğretmenlerini nitelik olarak yetiştirebilmek, öğretmen arz-talep dengesini kurabilmek için gerekli görülen alanlarda öğretmenlik programları lisans üstü eğitime çekilmelidir.

21. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde, mezunları izleme birimleri oluşturulmalı, eğitim-öğretim programları, izleme sonuçları da dikkate alınarak sürekli geliştirilmelidir.

22. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanlarının gençleri daha iyi tanımaları, onlarla daha iyi iletişim kurmaları ve onlara daha iyi örnek olmaları amacıyla alan bilgisi ve öğretmenlik formasyonu ile ilgili nitelikleri artırılmalıdır. Bu fakültelerde öğretim elemanlığı özendirici tedbirler alınmalıdır.

23. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin öğretim üyeleri ve öğrencilerin haftalık ders yükleri çağdaş üniversite uygulamalarına uygun hale getirilmelidir.

24. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde yapılan uygulama çalışmalarının ücretlendirilmesi ile ilgili değerlendirmeye alınan en çok on saatlik uygulama kısıtlaması kaldırılmalıdır.

25. Mesleki ve teknik eğitim fakülteleriyle mesleki ve teknik okullarda, iş yerlerinde çalışarak deneyim sahibi olmuş ve piyasada kendini kanıtlamış kişilerden öğretim görevlisi ve eğitimci olarak yararlanılmalıdır.

26. Mesleki ve teknik eğitim fakülteleri; bina, araç, gereç ve kadro yönünden iyileştirilmelidir.

27. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde ikinci öğretimde devletin katkı payı artırılmalıdır.

28. Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen kaynağını oluşturan mesleki ve teknik eğitim fakültelerini ayni ve nakdi imkanlarla desteklemelidir.

29. Öğretmen ve yöneticiler yerel düzeyde okul bazında ve gereksinim olması halinde sözleşmeli olarak istihdam edilmelidir.

30. Öğretmenlerin ilk atamalarında arz fazlasının olması halinde kura ile atama yerine sınav ile en başarılılar atanmalıdır.

31. Okullar branşlar bazında ve ihtiyaçları oranında öğretmen kadrosu tahsis edilerek ihtiyaç fazlası öğretmen istihdamı önlenmelidir.

32. Arz fazlası mesleki ve teknik öğretmenler, gerekli tamamlama eğitiminden geçirildikten sonra ilköğretime iş eğitimi/ teknoloji olarak atanmalıdır.

33. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin çeşitli programlarından mezun olanların aynı derece ve kademedeki göreve başlatılmaları sağlanmalıdır.

34. Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin mezunlarının görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmelidir.

35. Öğretmenlere görev, yetki ve sorumluluklarına uygun sosyal ve ekonomik bir statü kazandırılmalıdır.

36. Ücretlendirme yapılırken, ders yükü hesabına öğretmenin katıldığı tüm eğitim faaliyetleri ile iş gücünün, iş riski ve temininde güçlük faktörleri dikkate alınmalıdır.

37. Öğretmenlerin çalışma koşulları iyileştirilmelidir. Emekli olan öğretmenlere emeklilik sonrası yaşam standartlarını yükseltecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

38. Öğretmenlerin ortak mesleki değerlerini korumak ve geliştirmek amacıyla, sendika kurmalarına imkan verecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

39. Öğretmenlerin mesleki yönden geliştirilebilmeleri için iş dünyası ile yakın işbirliğini sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

40. Usta öğreticilerin nitelikleri iyileştirilmeli, ücretleri niteliklerine uygun hale getirilmelidir.

41. Geliştirme ve değiştirmeler sonucunda ihtiyaç fazlası öğretmenler ilgili fakülteler ile işbirliği yapılarak hizmet içi eğitim yoluyla alanda yetiştirilmeli ve branşlarına uygun istihdam edilmelidir.

42. Öğretmen ve yöneticilerin performans değerlendirme ölçütleri geliştirilmeli, mevcut sicil raporları bu ölçütlere göre düzenlenmeli ve şeffaf olmalıdır.

43. Hizmet içi eğitim faaliyetlerini sürdürmek üzere yedi bölgede hizmet içi eğitim enstitüleri, illerde hizmet içi eğitim merkezleri, ilçelerde hizmet içi eğitim şubeleri oluşturulmalı, gerekli eğitim araçları ve gereçleriyle donatılmalı ve bu faaliyetleri sürdüreceğ formatör öğretmenler yetiştirilmelidir. Bu birimlerde faaliyetler yıl boyunca sürdürülmelidir.

44. Hizmet içi eğitim faaliyetleri planlaması, Bakanlıkça belirlenecek genel amaçlar, ilkeler ve standartlar doğrultusunda yapılmalıdır.

45. Hizmet içi eğitim ihtiyaçları uygun yöntem ve tekniklerle belirlenmeli, eğitime katılacak yönetici, eğitimci ve eğitilecekler bu ihtiyaçlar dikkate alınarak seçilmelidir.

46. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin planlaması, eğitim öğretim programlarının oluşturulması ve uygulanmasında mesleki ve teknik eğitim fakülteleri, hizmet içi eğitim merkezleri, endüstriyel kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmalıdır.

47. Hizmet içi eğitim uygulamaları yüz yüze eğitimin yanı sıra çağdaş iletişim teknolojilerine dayalı etkinlikler yoluyla gerçekleştirilmelidir.

48. Öğretmenler meslekleri ile ilgili gelişme ve değişmeleri izleyebilecekleri yayınlar hazırlanmalı ve yararlanmaları sağlanmalıdır.

49. Öğretmeni kendini yetiştirmeyi teşvik eden, yetiştirmedeğinde sistemin dışında bırakan bir personel istihdam politikası geliştirilmelidir.

50. Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında görevli iki yıllık yüksek okul mezunu öğretmenlerin açık öğretim yoluyla lisans tamamlama programlarını bitirmeleri sağlanmalıdır.

51. Yöneticilerin ve öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitimler özlük haklarına yansıtılmalı ve kredilendirilerek yüksek lisans öğreniminde dikkate alınmalıdır.

52. Bakanlığın örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ve merkez teşkilatında ihtiyaç duyulduğu eğitim-öğretim, yönetim, teftiş ve çeşitli uzmanlık alanlarına meslek içinde eleman yetiştirmek ve kariyerlerini geliştirmek için kurulması planlanan "Millî Eğitim Akademisi'nin işlerlik kazanması doğrultusunda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

53. Mesleki ve teknik eğitimde her düzeydeki ve her tür okuldaki yöneticilerin nitelikleri saptanmalı ve görev tanımları yapılmalıdır.

54. Yöneticilerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri üniversiteler ve diğer kuruluşlarla da iş birliği yapılarak planlı ve sürekli hale getirilmelidir.

55. Çalışan yöneticilerin üniversitelerle iş birliği yapılarak en çok beş yıl içerisinde ve bir proje kapsamında eğitim ve okul yöneticiliği sertifikası ve bunu izleyen lisans üstü programlarına katılmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla eğitim ve okul yöneticileri sertifika programlarında alınan krediler yüksek lisans mezunu yöneticilerin de lisans tamamlama programlarına alınarak aynı imkanlardan yararlanmaları sağlanmalıdır.

56. Eğitim yönetimi ve kamu yönetimi alanlarında yüksek lisans eğitimi yanı sıra öğretmenlere okul yöneticiliğine atanmada sağlanan kolaylık, diğer yöneticilik

alanlarında yüksek lisans yapanları da kapsamalıdır. Mesleki ve teknik eğitim okullarına yönetici atamalarında eğitim yöneticiliği alanında lisans veya yüksek lisans zorunluluğu getirilmelidir.

57. Yöneticilerin görev yeri ve görevden alınma işlemleri objektif kriterlere dayandırılmalı ve kamu yararı gözetilmelidir.

58. Merkez ve taşra teşkilatında gereksiz yönetici istihdamından kaçınılmalıdır.

59. Yöneticilerin özlük hakları düzeltilmelidir.

60. Okul yönetimlerine işveren ve işçi temsilcileri ile veli, öğretmen, öğrenci ve yerel yöneticilerin katılmaları ve katkıları sağlanmalıdır(On Altıncı Millî Eğitim Şurası, 1999:329-335).

Mesleki ve Teknik Eğitimde Finansman İle ilgili Kararlar

1. Millî Eğitim bakanlığı, cari yatırım ve transfer ödeneklerinin harcaması tüm eğitim birimlerine en kısa sürede ulaşması konusunda Maliye bakanlığı ile etkili ve sürekli bir iş birliği yapmalıdır.

2. Kamu harcamaları, tasarruf tedbirleri ve bütçe kesintileri dışında tutulmalıdır.

3. Mesleki ve teknik ortamı öğretim kurumları, tek bir yönetim çatısı altında toplanmalı ve böylece insan kaynaklarının ve maddi kaynakların (derslik, atölye, laboratuvar, spor salonu, donanım ve diğer tesisler) etkin kullanımı sağlanmalıdır. Başka bir ifadeyle “benim okulum, benim araç-gerecim, benim laboratuvarım” anlayışı yerine “bizim okulumuz, bizim araç-gerecimiz, bizim laboratuvarımız “ anlayışı egemen kılınmalıdır.

4. Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ile meslek yüksek okulları arasında bağlantı kurularak bu okulların, bina, tesis ve donanımlarını ortak kullanmaları sağlanmalıdır.

5. Kaynak kullanımında yerleşme ve katılımcılık ilkesinin yaşama geçirilmesine azami özen gösterilmelidir.

6. Mevcut tesis ve donanımların kapasite kullanım oranlarını yükseltmeye yönelik olarak, ilgili genel müdürlüklerce uygulamaya konulan “tam gün, tam yıl” ilkesini kararlı bir biçimde sürdürülmesi sağlanmalıdır.

7. Yatırım programına alınan mesleki ve teknik öğretim kurumları bina ve tesislerin gerçekleştirilmesinde, keşif hazırlama, ihale, planlanan ödeneklerin sağlanması, fiyat faktörü, keşif artışı, kabul ve tesisin hizmete açılmasında, araç, gereç ve malzeme temininde, bu güne kadar karşılaşılan güçlük ve şikayetler dikkate alınarak konuyla ilgili mevzuat; “4306 Sayılı Kanun kapsamında Yapılacak Harcamalarda Uygulanacak İhale Esas ve Usulleri” paralelinde değiştirilerek, alım, yapım, hizmet, kira ve taşıma işlerinde benzer mevzuat uygulanmalıdır.

8. Döner sermaye sisteminin iyileştirilmesine yönelik Döner Sermaye Yasası biran önce çıkarılmalıdır. Fon’a yatırılacak kârlar, Döner Sermaye Yasası çıkana kadar, mevcut yasal hükümler çerçevesinde ertelenmelidir.

9. Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının eğitim ve sosyal amaçlı projelerle iş ve dış ihalelere katılmaların özendirilmesi, proje üretir ve bunları pazarlar konumuna getirilmesi için bazı mesleki eğitim kurumları çekim merkezi olarak donatılmalı ve gerekli personeli sağlanmalıdır.

10. Ulusal düzeydeki eğitim seferberliği bağlamında, 2000-2010 yılları arasında, kamu kaynaklarından eğitime ayrılacak payın GSMH içinde en az %10, konsolide bütçe ödenekleri içinde en az % 25 düzeyinde olması, yasal düzenlemeyle

garanti altına alınmalıdır. Bu kaynaklardan, mesleki ve teknik eğitime ayrılan pay yükseltilmelidir.

11. Genel Bütçeden, eğitime ayrılan ödeneklerin, eğitim kademeleri ve türlerine göre dağılımındaki dengesizlikleri ortadan kaldırmak için, 2547 Sayılı Yasanın 46. maddesinde düzenlenen ve öğrenci başına düşen “cari hizmet ödeneği” benzeri bir ölçüt oluşturulmalı ve kaynak tesisi, öğrenci sayısı, öğrenim dallarının nitelikleri, süreleri ve öğretim kurumlarının özellikleri ile ilişkilendirilmelidir.

12. 3308 Sayılı Yasanın 32. maddesi ile oluşturulan “Çıracılık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu” Genel bütçe dışına çıkarılmalı ve Fon amaçlarına uygun olarak kullanılmalıdır. Bu fon kaynaklarından;

- a. Her yıl Bakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödeneğin, mesleki ve teknik eğitimdeki öğrenci birim maliyeti ve öğrenci sayısı ile ilişkilendirilmeli,
- b. Geliştirme ve destekleme Fon’undan yapılacak aktarmaların, mesleki ve teknik eğitimdeki birim öğrenci maliyeti ve öğrenci sayısı ile ilişkilendirilmeli,
- c. Yıllık beyanname veren Gelir ve kurumlar Vergisi yükümlülerin hesaplanan Gelir ya da Kurumlar vergilerine ek olarak ödedikleri %10’luk Fon payı hasılatından Çıracılık Fon’una ayrılan % 1’lik meblağın % 3’e çıkarılması,
- d. 5590 Sayılı Yasa’nın ek 3. maddesi gereğince, Odalar, borsalar ve birlikler tarafından eğitim amacı ile bütçelerinden ayrılan payların % 50’si yerine “bu kurumların üyelerinden aldıkları yıllık ödenti toplamının % 5’inin alınması,
- e. 507 Sayılı Yasa’nın 6. maddesi ve 2821 Sayılı Yasa’nın 44. maddesi uyarınca , ilgili kurumlarca eğitim amacıyla ayrılan gelirlerin % 50’si ölçüsündeki paylar yerine, bu kurumların üye ödentileri toplamının % 5’inin alınması,

konularında yasal değişiklik yapılması sağlanmalıdır.

13. Fon kaynakları arasına:

- a. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları (baro, Tabipler Odası, Dış Hekimleri Odası, Eczacılar Odası, mühendis ve mimarlar Odası, Muhasebeci, mali Müşavirler Odaları, Yeminli mali Müşavirler Odaları ve bunların benzerleri) ile birlik ya da üst örgütlerin üyelerinden aldıkları toplam ödentilerin % 5'lik bölümünün,
- b. Profesyonel spor klüpleri ve şirketlerin yıllık bütçelerinin % 5'i ile profesyonel sporcuların transfer ücretlerinin %10'luk bölümünün,

alınması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

14. Fon kaynaklarının akışı 6183 Sayılı Yasa ile ilişkilendirilmelidir.

15. Fon'a katkıda bulunan kurum ve kuruluşların fon yönetimine ve denetimine katılmaları sağlanmalıdır.

16. "İşletmelerde Meslek Eğitimi" kapsamına, mesleki ve teknik eğitim kurumlarına öğretmen yetiştiren mesleki ve teknik eğitim fakülteleri de alınmalıdır.

17. 3418 Sayılı Eğitim Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin DİE'nin belirlediği yıllık enflasyon oranında artırılması, ayrıca, Taşıt Alım Vergisi ile düzenlemenin % 12'ye Akaryakıt Tüketim Vergisiyle ilgili düzenlemenin ise, % 5'e yükseltilmesi sağlanmalıdır.

18. 4306 Sayılı Yasa çerçevesinde, ilköğretim giderlerinde kullanılmak üzere başlatılan Eğitime Katkı Payı Uygulaması, 1 Ocak 2001 tarihinden itibaren, orta öğretimi yaygınlaştırmak ve geliştirmek amacıyla kullanılmak üzere, 31 Aralık 2005 yılına kadar uzatılmalı ve her yıl enflasyon oranında artırılmalıdır.

19. Belediyelere mesleki ve teknik eğitime kaynak ve hizmet sağlamada, aktif görev verilmeli ve belediye gelirleri, Emlak Vergisi, Çevre ve Temizlik Vergilerinden mesleki ve teknik eğitime tahsis edilmesi sağlanmalıdır.

20. Mevduat faizi, repo, hisse ve borç senedi alım-satımı vb. kâr yaratan bütçe işlemlerde, ilgili kurum ve kuruluşlarca halen yapılmakta olan yasal kesintiler toplamından, eğitime % 2'lik pay ayrılması ve bu paydan bir bölümünün de mesleki ve teknik eğitime tahsis edilmesi sağlanmalıdır.

21. Okullara veliler tarafından yapılan her türlü bağış ve katkıların kayıtlı hale getirilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır.

22. Mesleki ve teknik eğitimin özendirilmesi için yatılılık, pansiyon, giyim, gıda, eğitim araçları, ulaşım olanağı, burs vb. sosyal yardımlar sağlanmalıdır.

23. Ailelerin eğitim giderleri, yıllık gelir vergisi matrahından düşürülmeli, KDV oranları indirilmelidir.

24. Ailelere kamu bankalarınca düşük faizli eğitim kredileri verilmelidir.

25. Eğitime yüksek bir toplumsal katılım için, kamuoyu, genel olarak eğitimin finansal dar boğazları konusunda duyarlı hale getirilmeli; özel olarak, gelecek yıllarda eğitime yapılacak bağışlar mesleki ve teknik eğitime yönlendirilmelidir.

26. Devlet okullarına yapılan bağışlar, vergi matrahından düşürülmelidir.

27. Özel sektörün mesleki ve teknik eğitim kurumu açması ile iş yerlerindeki mesleki eğitim etkinlikleri, Gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti, KDV oranlarının düşürülmesi, vergi iadesi vb. teşvik araçları ile desteklenmelidir.

28. 3308 Sayılı Yasa'nın 33. maddesine işlerlik kazandırılmalıdır.

29. Mesleki ve teknik orta öğretimde 2005-2006 öğretim yılı için öngörülen % 47'lik okullaşma oranı bağlamında, bu okullara öğretmen yetiştiren fakültelerin (öncelikle yeni kurulanlar olmak üzere) desteklenmesi sağlanmalıdır. Bu çerçevede: III. Endüstriyel Eğitim Projesinin uygulamaya geçirilmesi hızlandırılmalı, fon kaynaklarından pay ayrılmalı ve öğrenim ücretleri en az mühendislik fakültesi öğrenim ücretleri düzeyine çıkarılmalıdır.

30. Toplu Konut ve Organize Sanayi Bölgeleri Projelerinde, mesleki ve teknik eğitim kurumlarına yer verilmesi yasal yükümlülüğe dönüştürülmelidir.

31. Millî Eğitim Bakanlığının, merkezi yerlerdeki taşınmazları değerlendirilmeli ve bu yolla elde edilen gelirlerin eğitim hizmetlerinde kullanılması sağlanmalıdır.

32. Özelleştirme kapsamındaki aşınmalardan eğitim için uygun olanların, eğitim kurumlarına ücretsiz tahsisi sağlanmalıdır(On Altıncı Millî Eğitim Şurası, 1999:391-395).

3.4 Günümüzde Meslekî ve Teknik Eğitim Sistemi Uygulamaları

Türk sanayiinde nitelikli insan gücü ihtiyacı, uluslar arası rekabet gücü kazanma çabası içindeki Türk ekonomisi bakımından çok önemli bir konudur. Dışa açık ekonomi politikası, işgücünün nitelik ve verim düzeyinin yükseltilmesini, bu da nitelikli insan gücünün yetiştirilerek ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma görevinin yerine getirilmesini gerekli kılmaktadır.

Meslekî eğitim sisteminde çok önemli yer tutan Meslekî ve Teknik Liseler, hem iş ve meslek alanlarına eleman yetiştiren, hem de öğrencileri yüksek öğretime hazırlayan önemli kurumlardır (Türkiye'de ve Dünyada Meslekî Teknik Eğitim, 1997:12).

Hâlen faaliyetlerini sürdüren Meslekî ve Teknik Eğitim Okullarını;

1. Erkek Teknik Öğretim Okulları,
2. Kız Teknik Öğretim Okulları,
3. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları,
- Bunlara bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren Çok Programlı Liseler,
4. Din Öğretimi Okulları

olmak üzere dört grupta faaliyetlerini sürdürmektedirler(Millî Eğitimde Hedefler,1997:12). Fakat Din Öğretimi Okulları bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.4.1 Erkek Teknik Öğretim Okulları ve Bu Okullarda Uygulanan Programlar

Ülkemiz sanayiinin ihtiyaç duyduğu orta kademe teknik insan gücünü yetiştirmek üzere etkinlikte bulunan bu okullar;

- Endüstri Meslek Liseleri
- Teknik Liseler
- Anadolu Teknik Liseleri
- Anadolu Meslek Liseleri
- Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır(2002 Yılı Başında Millî Eğitim, 2002:46).

Erkek Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Uygulanan Programlar

a) Anadolu Teknik Liseleri

İlk öğretim okulu üzerine; birinci yabancı dil hazırlık sınıfı olmak üzere; süresi toplam 5 yıl olan öğrencilere; genel bilgi dersleri ile birlikte endüstriye teknik alanlarda meslekî formasyon verilmesini ve en az bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, öğrencileri hem hayata, hem de yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı okullardır. Anadolu Teknik Liseleri ilk kez 1983-1984 öğretim yılında

faaliyete geçirilmiştir. Bu okullara devam eden öğrenciler; sorumlu dersi olmaksızın 12'nci sınıfa geçtikleri takdirde Anadolu Meslek Lisesi Diploması alarak okuldan ayrılabilir. 2001-2002 Öğretim yılında Anadolu Teknik Liselerin sayısı 175'tir(http://etogm.meb.gov.tr/okul_turu.htm).

Tablo 3.4.1'de Anadolu Teknik Liselerinde uygulanan programlar yer almaktadır.

Tablo 3.4.1 Anadolu Teknik Liselerinde Uygulanan Program Türleri

Anadolu Teknik Liselerinde Uygulanan Program Türleri			
1	Bilgisayar (Yazılım)	16	Motor
2	Bilgisayar (Donanım)	17	Otomatik Kumanda
3	Bilgisayarlı Nümerik Kontrol (CNC)	18	Radyo-Televizyon
4	Elektrik	19	Tekstil (Boya-Apre)
5	Elektronik	20	Tekstil (Dokuma)
6	Endüstriyel Elektronik	21	Tekstil (İplik)
7	Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri	22	Tekstil (Konfeksiyon)
8	Gazetecilik	23	Tekstil (Örme Teknolojisi)
9	Hidrolik Pnömatik Teknolojisi	24	Telekomünikasyon
10	İnşaat (Üst Yapı)	25	Tıp Elektronığı
11	Kalıp	26	Uçak Bakım Teknisyenliği ve Elektronığı
12	Kimya		Uçak Bakım Teknisyenliği ve Gövde-
13	Kontrol ve Enstrümantasyon Teknolojisi	27	Motor
14	Makine	28	Yapı Ressamlığı
15	Mikroteknik		

b) Anadolu Meslek Liseleri

İlköğretim okulu üzerine, birinci yıl yabancı dil hazırlık sınıfı olmak üzere, öğretim süresi toplam 4 yıl olan, öğrencilere; ortaöğretim seviyesinde ortak bir genel kültür kazandırılması amacıyla okutulan genel bilgi dersleri ile meslek alanlarının gerektirdiği seviyede meslekî formasyon verilmesini ve en az bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı okullardır. Anadolu Meslek Liseleri ilk kez 1982-1983 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Bu gün bu okulların sayısı 198'dir(http://etogm.meb.gov.tr/okul_turu.htm).

Tablo 3.4.2 Anadolu Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri

Anadolu Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri			
1	Ahşap Yat İnşaa	23	• Alt Yapı
2	Bilgisayar (Yazılım)	24	• Endüstriyel Elektronik
3	Bilgisayar (Donanım)	25	• Endüstriyel Mekanik
4	Bilgisayar Nümerik Kontrol	26	• Gazetecilik
5	Boya-Baskı Desen	27	• Hidrolik ve Pnömatik
6	Boya-Apre	28	• Teknolojisi
7	Dokuma	29	• İnşaat (Üst Yapı)
8	Elektrik	30	• Mikroteknik
9	Elektronik	31	• Kalıp
10	Gemi Elektronik ve Haberleşme	32	• Kontrol ve Enstrümantasyon
11	Gemi İnşaa	33	• Teknolojisi
12	Gemi Makineleri	34	• Makine
13	Güverte	35	• Otomatik Kumanda
14	Güverte Avlama	36	• Radyo-Televizyon
15	İplik	37	• Tekstil
16	Kimya	38	• Telekomünikasyon
17	Konfeksiyon	39	• Tıp Elektronik
18	Kuyumculuk	40	• Uçak Bakım Teknisyenliği
19	Motor	41	• Uçak Bakım teknisyenliği ve
20	Örme teknolojisi	42	• Elektronik
21	Plastik sanatlar	43	• Yapı Ressamlığı
22	Plastik Teknolojisi		

Not: (•) Bu bölümlerde öğrenci bulunmamaktadır. Anadolu Teknik lisesi Öğrencilerinin, Anadolu Meslek Lisesi Diploması alabilmesi için açılmıştır.

Tablo 3.4.2’de Anadolu Meslek Liselerinde uygulanan program türleri yer almaktadır.

c) Teknik Liseler

İlköğretim üzerine 9’uncu sınıfı Endüstri Meslek Liseleri ve Çok Programlı liseler ile ortak olan ve bu sınıfta mevzuatında belirtilen başarıyı gösteren öğrencilerin devam edebildiği, öğretim süresi toplam 4 yıl olan meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarıdır. Bu okullarda orta öğretim seviyesinde ortak genel kültür kazandırılması amacıyla okutulan genel bilgi dersleri ile meslek alanlarının gerektirdiği seviyede meslekî formasyon verilmesini amaçlayan, öğrencilere hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı okullardır.

Ayrıca, bu okula devam eden öğrenciler 9, 10 ve 11'nci sınıfın derslerinden başarılı oldukları takdirde 12'nci sınıfı okumadan Endüstri Meslek Lisesi Diploması alabilmektedirler. Teknik Liseler ilk kez 1969-1970 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Okul sayısı 2001-2002 öğretim yılında 282'dir(http://etogm.meb.gov.tr/okul_turu.htm).

Tablo 3.4.3 Teknik Liselerde Uygulanan Program Türleri

Teknik Liselerde Uygulanan Program Türleri			
1	Alt yapı	15	Kalıp
2	Bilgisayar (Yazılım)	16	Kimya
3	Bilgisayar (Donanım)	17	Konfeksiyon
4	Bilgisayarlı Nümerik Kontrol (CNC)	18	Kontrol ve Enstrümantasyon Teknolojisi
5	Boya-Apre	19	Makine
6	Dokuma	20	Makine Ressamlığı
7	Elektrik	21	Mikroteknik
8	Elektronik	22	Mobilya ve dekorasyon
9	Endüstriyel Elektronik	23	Motor
10	Gıda teknolojisi	24	Örme teknolojisi
11	Harita ve Kadastro	25	Telekomünikasyon
12	Hidrolik-Pnömatik Teknolojisi	26	Tıp Elektroniği
13	İnşaat (Üst Yapı)	27	Yapı Ressamlığı
14	İplik		

d) Endüstri Meslek Liseleri

Endüstri Meslek Liseleri, ilköğretim okulu üzerine öğrenim süresi 3 yıl olan ve öğrencilere; orta öğretim seviyesinde asgari genel kültür ve uygar bir dünya görüşü kazandırılması yanında, çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ihtiyaç duyduğu meslekî formasyon verilmek suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programların uygulandığı endüstriyel teknik öğretim okullarıdır.

Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri, 9'ncü sınıfın eğitim ve öğretimlerinin tamamını okulda görmektedirler. 10. ve 11. sınıflarda ise öncelikle 11. sınıf öğrencileri olmak üzere, genel bilgi ve teknik teorik derslerini haftanın iki günü okulda, haftanın diğer üç gününde ise uygulamalı meslek derslerini alanları ile ilgili

işletmelerin makine, araç gereç ve mesleğinde uzmanlaşmış personel imkanlarından faydalanarak iş yerlerinde yapmaktadır. Bu okulların sayısı 2001-2002 öğretim yılında 432'dir(http://etogm.meb.gov.tr/okul_turu.htm).

Tablo 3.4.4'de Endüstri Meslek Liselerinde uygulanan program türleri yer almaktadır.

Tablo 3.4.4 Endüstri Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri

Endüstri Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri			
1	Alt Yapı	34	Kimya
2	Ayakkabıcılık	35	Konfeksiyon
3	Baskı (Tipo-Ofset)	36	Konfeksiyon Makineleri Bakım ve
4	Bilgisayar (Yazılım)	37	Onarım
5	Bilgisayar (Donanım)	38	Kontrol ve Enstrümantasyon Teknolojisi
6	Bilgisayarlı Nümerik Kontrol	39	Kütüphanecilik
7	Boya-Apre	40	Lastik Teknolojisi
8	Boya Teknolojisi	41	Makine
9	Cilt ve Serigrafi	42	Makine Ressamlığı
10	Çay Teknolojisi	43	Matbaa
11	Çinicilik ve Seramik (Dekorlama)	44	Mermer Teknolojisi (Süsleme Taşçılığı)
12	Çinicilik ve Seramik (Şekillendirme)	45	Metal İşleri
13	Dekoratif Sanatlar	46	Mikroteknik
14	Deri Konfeksiyon	47	Mobilya ve Dekorasyon
15	Deri Teknolojisi	48	Model
16	Dizgi	49	Motor
17	Dokuma	50	Nakış
18	Döküm	51	Örme Teknolojisi
19	Döşemecilik	52	Plâstik İşleme
20	Endüstriyel Elektronik	53	Proses
21	Elektrik	54	Reproduksiyon ve Klişe
22	Elektronik	55	Restorasyon
23	Elektro Mekanik Taşıyıcılar	56	Sanayii Boyacılığı ve Uygulama Tekniği
24	Gıda Teknolojisi	57	Soğutma ve İklimlendirme
25	Grafik	58	Su Ürünleri
26	Harita ve Kadastro	59	Telekomünikasyon
27	Hidrolik ve Pnömatik Teknolojisi	60	Tesisat Teknolojisi(Isıtma-Doğalgaz)
28	İnşaat (Üst Yapı)	61	Tesisat Teknolojisi (Isıtma-Sihhi Tesisat)
29	İplik	62	Tesviye
30	İş Makineleri (Bakım-Onarım)	63	Tıp Elektronik
31	İş Makineleri (Operatörlük)	64	Yapı
32	İzale	65	Yapı Ressamlığı
33	Kalıp		

3.4.2 Kız Teknik Öğretim Okulları ve Bu Okullarda Uygulanan Programlar

Kız Teknik Öğretim Okulları, çağımızın ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerine uygun olarak, ülke sanayiinde ve aile ekonomisine katkıda bulunacak şekilde çeşitli yörelerin ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak, çağdaş bilim ve teknolojiideki metotları bilen, yorumlayan, kullanan ve geliştiren, orta düzeyde meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarıdır. Bu okullar;

- Kız Meslek Liseleri
- Kız Teknik Liseleri
- Anadolu Kız Teknik Liseleri,
- Anadolu Kız Meslek Liseleri,
- Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır(2002 Yılı Başında Millî Eğitim, 2002:46).

Kız Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Uygulanan Programlar

a) Kız Meslek Liseleri

Tablo 3.4.5 Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri

Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri			
1	Ağırlama ve Gıda Teknolojisi	15	Matbaa
2	Ayakkabı Teknolojisi	16	Pastacılık
3	Bilgisayar	17	Resim
4	Cam İşlemciliği	18	Süs Bitkileri
5	Cilt Bakımı ve Kuaförlük	19	Tasarım ve Kuyumculuk takı tasarımı
6	Çini desinatörlüğü	20	Makine Ressamlığı
7	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	21	Tasarım ve Teknolojisi
8	El Sanatları ve Teknolojisi	22	Tekstil Boya-Baskı-Desen
9	Elektronik	23	Tekstil Dokuma
10	Fotoğrafçılık	24	Tekstil İplikçilik
11	Kimya	25	Tekstil tasarımı
12	Klasik Ciltçilik	26	Tekstil Konfeksiyon
13	Kuyumculuk Takı Tasarımı	27	Yapı Ressamlığı
14	Makine Ressamlığı		

(<http://ktogm.gov.tr/>).

b) Anadolu Kız Meslek Liseleri

Tablo 3.4.6'da Anadolu Kız Meslek Liselerinde uygulanan program türleri yer almaktadır.

Tablo 3.4.6 Anadolu Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri

Anadolu Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri			
1	Ağırlama ve Gıda Teknolojisi	14	Resim
2	Ayakkabı Teknolojisi	15	Seyahat Acenteciliği Süs bitkileri
3	Bilgisayar	16	Tasarım ve Teknolojisi
4	Büro Yönetimi ve sekreterlik	17	Tekstil Boya-Baskı-Desen
5	Cilt Bakımı ve Kuaförlük	18	Tekstil Dokuma
6	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	19	Tekstil İplikçilik
7	Elektronik	20	Tekstil Kalite Kontrol
8	El Sanatları ve Teknolojisi	21	Tekstil Konfeksiyon
9	Fotoğrafçılık	22	Tekstil Tasarımı
10	Heykel	23	Yaşlı Hizmetleri
11	İç Mekân Tasarımı	24	Yat Kaptanlığı
12	Konservasyon		
13	Restorasyon		

(<http://ktogm.gov.tr/>).

c) Kız Teknik Lisesi

Kız Teknik Liselerinde Uygulanan Program Türleri

1. Besin Kontrol ve Analizleri
2. Grafik
3. Hazır Giyim
4. Kurum Beslenmesi(<http://ktogm.gov.tr/>).

d) Anadolu Kız Teknik Lisesi

Anadolu Kız Teknik Liselerinde Uygulanan Program Türleri

1. Hazır Giyim
2. Tekstil Boya-Baskı-Desen
3. Tekstil Dokuma
4. Tekstil Kalite Kontrol(<http://ktogm.gov.tr/>).

3.4.3 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları ve Bu Okullarda Uygulanan Programlar

Ticaret ve turizm öğretimi okulları, ülkemizin ticaret, maliye, pazarlama, muhasebe, bankacılık, kooperatifçilik, sekreterlik, turizm, bilgi-işlem gibi alanlarda kamu ve özel sektör kuruluşlarında görev alacak ara insan gücü yetiştiren eğitim kurumlarıdır.

Bu Okullar;

- Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri,
- Anadolu İletişim Meslek Liseleri,
- Anadolu Ticaret Meslek Liseleri,
- Ticaret Meslek Liseleri
- Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır(2002 Yılı Başında Millî Eğitim, 2002:46).

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Uygulanan Programlar

a) Anadolu Ticaret Meslek Lisesi

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri bu yoğun ilişkilerin ön plana çıkardığı; turizm, dış ticaret, bilgi işlem, mahalli idareler, sekreterlik vb. alanlarında ihtiyaç duyulan yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere ilköğretim okulu üzerine dört yıl (hazırlık+3) eğitim süreli meslek liseleridir.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Programlar;

1. Dış Ticaret

2. Bilgisayar Alanı

- Bilgisayarlı Muhasebe Dalı

- Bilgisayar Programcılığı Dalı(Eylül 2002, 2540 Sayılı Tebliğler Dergisi)

3. Mahalli İdareler,
4. Sekreterlik,
5. Turizm Alanı
 - Mutfak Dalı
 - Servis Dalı
 - Kat Hizmetleri
 - Resepsiyon Dalı
 - Seyahat Acenteciliği Dalı(<http://ttogm.gov.tr/>).

b) Anadolu İletişim Meslek Liseleri

Toplumların gelişmesi ülkeler arası ilişkilerin yoğunlaşması ve iletişimin ön plana çıkması sonucu önem kazanan basın, yayın, radyo-televizyon, reklamcılık, halkla ilişkiler alanlarında istihdam edilecek yabancı dil bilir nitelikli insan gücünü yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere dört yıl (Hazırlık+3 yıl) eğitim süreli meslek liseleridir. 2001-2002 öğretim yılına kadar tek tip program uygulanan bu okullarda bu tarihten itibaren üç tip program uygulamasına gidilmiştir.

Anadolu İletişim Meslek Liselerinde Uygulanan Programlar;

1. Gazetecilik,
2. Radyo-Televizyon,
3. Halkla İlişkiler ve Tanıtım

bölgümleri bulunmaktadır.

Son sınıftan itibaren öğrenciler, 3308 Sayılı Kanun hükümlerine göre haftada iki gün teorik eğitimlerini okulda, haftada üç gün uygulamalı eğitimlerini seçtikleri bölüm programlarına göre Gazetecilik, Radyo-Televizyon, İnsan ve Halkla İlişkiler ve Tanıtım alanların da faaliyette bulunan işyerlerinde yapmaktadırlar(<http://ttogm.gov.tr/>).

c) Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

Bacasız sanayi olarak adlandırılan ve ülke ekonomisini kalkındıracak döviz girdilerinin en büyük kaynaklarından olan turizm ve bunun temel alt yapısını oluşturan konaklama sektörünün ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere ilköğretim okulu üzerine dört yıl (hazırlık+3) eğitim süreli meslek liseleridir.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Program Türleri;

1. Resepsiyon
2. Servis
3. Mutfak
4. Kat Hizmetleri
5. Seyahat Acenteciliği

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde 3308 Sayılı Kanun hükümlerine göre gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri turizm mevsimi ile paralel olarak sürdürülmektedir. Bu okullarda öğrenim gören öğrenciler her yıl Ekim-Mart ayları arasında teorik ve uygulamalı eğitimlerini okulda; Nisan-Eylül ayları arasında uygulamalı (beceri) eğitimlerini bu alanda faaliyet gösteren otellerde veya turistik tesislerde yapmaktadırlar(<http://ttogm.gov.tr/>).

3.4.4 Çok Programlı Liseler

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nu 29. Maddesindeki "Nüfusu az ve dağınık olan, Millî Eğitim Bakanlığı'nca gerekli görülen yerlerde, orta öğretimin, genel, meslekî ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan Çok Programlı Liseler kurulabilir" hükmüne göre, küçük yerleşim birimlerindeki okulların bina ve tesislerinden, eğitim araçlarından, öğretmen ve diğer personelinden azami derecede faydalanmak amacıyla, Endüstri Meslek Liselerinde, Genel Lise, Erkek Teknik Öğretim, Kız Teknik Öğretim ve Ticaret ve Turizm Öğretim

Programlarının uygulandığı, Çok Programlı Liseler açılmaktadır. Bu tip okulların uygulanmasına 1989-1990 öğretim yılında başlamıştır(Türkiye’de ve Dünyada Meslekî Eğitim,1997:12-17).

230’u Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne, 127’si Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne, 224’ü Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı olmak üzere toplam 581 Çok Programlı Lise bulunmaktadır(Millî Eğitim Sayısal Veriler 2001-2002, 2002:152).

3.5 Meslekî ve Teknik Eğitimde (Okul, Öğrenci ve Öğretmen) Sayısal Gelişmeler

Tablo 3.5.1’de 2001-2002 Öğretim Yılında; meslekî ve teknik orta öğretim okullarında öğrenim gören öğrenci ve bu okullarda çalışan öğretmen sayıları yer almaktadır. Tabloya göre; 1.317 erkek teknik öğretim okulunda 384.164 öğrenci öğrenim görmekte, 28.999 öğretmen görev yapmaktadır. 708 kız teknik öğretim okulunda 136.288 öğrenci öğrenim görmekte ve 13.512 öğretmen görev yapmaktadır. 809 ticaret ve turizm öğretimi okulunda 263.538 öğrenci öğrenim görmekte ve 14.987 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 3.5.1 Meslekî ve Teknik Ortaöğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

2001-2002 Öğretim Yılında Meslekî ve Teknik Ortaöğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları					
Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
ETÖGM	1.317	348.164	312.379	35.785	28.999
KTÖGM	708	136.288	26.301	109.987	13.512
TTOGM	809	263.538	142.685	120.853	14.987
Toplam	2834	783.775	481.365	302.410	57.498

KAYNAK: 2002 Yılı Başında Millî Eğitim

Genel ve meslekî eğitimde mevcut durum ve geliştirilmesi için alınması gereken tedbirler konusunda Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun inceleme yayınlarında şunlar denilmektedir: "Türk sanayii ve hizmetler sektöründe nitelikli işgücü ihtiyacı, genelde dışa açılmaya çalışan ve özellikle Avrupa Birliği ile Gümrük birliği oluşturduktan sonra uluslar arası rekabet gücü kazanma çabası içindeki Türk ekonomisi bakımından önemli bir sorundur. Dışa açık ekonomi politikası, üretimde kalite ve maliyet faktörleri ile işgücünün nitelik ve verimlilik düzeyinin yükseltilmesi gibi hususları ön plâna çıkardığından eğitim sistemimizin, Türk sanayii ve hizmetler sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirerek ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma görevini yerine getirmesi şarttır.

Ancak, ülkemizdeki hızlı nüfus artışı, okullaşmayı ve eğitim niteliğini olumsuz yönde etkilemekte ve her yıl eğitim sisteminin yükünü ağırlaştırmaktadır. 2000-2001 öğretim yılında 15-17 yaş grubunun bulunduğu, lise eğitim kademesindeki Meslekî ve teknik eğitimde ise okullaşma oranının (% 22,2), genel liselere (% 41,8) göre daha düşük seviyede gerçekleştiği görülmektedir. Bu da ülkemizde Meslekî eğitime gereken önemin verilmediğini göstermektedir.

**Tablo 3.5.2 İstihdam Edilenlerin Eğitim Düzeyleri İtibariyle Dağılımı
(2001-2.Dönem)**

Eğitim Düzeyi	Toplam İstihdam Edilenler	
	(1,000 Kişi)	(%)
Okur-yazar Olmayanlar	1,875	0,2
Okur-yazar Olup Bir Okul Bitirmeyenler	754	93
İlkokul	10,784	1,34
Ortaokul	1,854	0,23
Orta Dengi Meslek Okulu	31	3,8
Lise	2,076	0,25
Lise dengi Meslek Okulu	1,352	0,16
Yüksekokul veya Fakülte	1,813	0,22
TOPLAM	804,754	100.0

Kaynak: DİE, Hane halkı İşgücü Anketi Sonuçları, 2001-2.Dönem

Tablo 3.5.2'de görüldüğü gibi Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Hane halkı İşgücü Anketi 2001-2. Dönem sonuçlarına göre, ülkemizde istihdam edilenlerin % 93'ü okur-yazar olup bir okul bitirmeyenler, % 3,8'i orta dengi meslek lisesi, % 1,34'ü ilkokul, % 0,25'i Lise, % 0,23'ü ortaokul, % 0,22'si yüksek okul veya fakülte, % 0,2'si okur yazar olmayan, % 0,16'sı lise dengi meslek okulu mezunu olduğunu görüyoruz. Tabloda da görüldüğü gibi istihdam edilenlerin % 93 gibi yüksek bir oranını okur-yazar olup bir okulu bitirmeyen bireyler oluşturmaktadır. Hiç şüphesiz bu yetersiz eğitim düzeyi, meslekî ve teknik eğitimin başarısı açısından da önemli bir engel niteliğindedir.

Ülkemizde nitelikli iş gücü yetersizliği, sanayi ve hizmetler sektöründe düşük verimliliğe yol açan ve uluslar arası piyasalarda rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyen bir başka faktördür. Bu nedenle Türkiye'de her seviyedeki insan gücü kalitesinin artırılmasına ihtiyaç vardır.

Bugün Orta öğretim seviyesinde gençlere derinlemesine meslek kazandırma çabaları günün ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Bu görüşü destekleyen en önemli bulgular, METARGEM tarafından yapılan meslek lisesi mezunlarını izleme araştırmaları ve Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünce yürütülen METGE projesi verileri arasında bulunmaktadır. Bu araştırmalara göre Endüstri Meslek Lisesi mezunlarından kendi alanlarında çalışan %26, Kız Meslek Lisesi mezunlarında bu oran %21, Ticaret ve Turizm Öğretimi mezunlarında ise %17'dir(16. Millî Eğitim Şurası Hazırlık Dokümanı, 1998:21). Bu verilerden de anlaşıldığı gibi Meslekî teknik eğitim mezunu öğrenciler mezun oldukları alanlarda çalışmak yerine ya yüksek öğretime devam etmekte ya da alanları dışındaki başka işlerde çalışmaktadırlar.

Öğrencilerin mezun olduktan sonra mezun oldukları alanlarda çalışmaları ve istihdam edilebilmeleri için OSANOR (Okul, sanayi ortaklaşa eğitimi) projesi çerçevesinde çalışmalar yapılmış ve okul ve endüstri arasındaki ilişkiyi güçlendirmek; endüstrinin teknik insan gücü makine, araç ve teçhizat imkanlarından eğitimde yararlanmak ve mezunların istihdam imkanlarını artırmak için çalışmalar yapılmıştır(Koç, 1999:64)

Fakat tüm bu çalışmalar bile mesleki ve teknik eğitimin sorunlarına çözüm getirememiştir. Halen günümüzde mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının sorunları bulunmaktadır. Mesleki ve teknik eğitimin istenilen düzeyde gerçekleştirilememesinin başlıca iki nedeni vardır.

Birincisi, devletin eğitime ayırabildiği kaynaklar yetersiz kalmaktadır. Devlet bütçesinden Milli eğitime ayrılan payın 1940'lı yılların sonunda meslek eğitimine 1/45 ayrılabilirken son yıllarda ancak 1/10'u ayrılabilir. Çok pahalıya mal olan meslek eğitimini bu yetersiz bütçe imkanları ile günün şartlarına uygun donatılmış okullarda yapma imkanı kalmamakta, okullarda ancak mesleki bilgi ve beceriler verilebilmektedir.

İkincisi; meslek eğitiminin sadece Devlet eli ve imkanları ile okullarda yürütülmesi bu eğitimi iş hayatından koparmaktadır. Özelliklerde okullarda iş yeri ortamı yaratılması güç olan meslekler için; temel bilgi ve beceriler okulda kazandırıldıktan sonra bunların uygulanmasının mutlaka iş yerinde yapılması gerekmektedir(Milli Eğitim, Ocak, Şubat, Mart 1999:65). Görüldüğü gibi mesleki ve teknik eğitimde beceri eğitimin önemi açıktır. Bu nedenle 1986 yılında çıkarılan 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu çerçevesinde öğrenciler haftada 24 saat işletmelerde beceri eğitimi yapmaktadırlar. Aldıkları program doğrultusunda usta öğretmenlerin gözetimi altında okulda aldıkları teorik eğitimlerini işletmelerde yaparak uygulama imkanı bulmaktadırlar.

3.6 Günümüzde Meslekî ve Teknik Eğitim Uygulamaları ve Sorunları

Bu bölüme kadar Kalkınma Plânlarında, Hükümet Programlarında ve Milli Eğitim Şuralarında mesleki ve teknik eğitim ile ilgili alınan kararlarla, okul, öğretmen, öğrenci sayıları gibi sayısal veriler üzerinde durulmuştur. Araştırmanın amaçları arasında yer alan "Günümüz meslekî ve teknik eğitim sisteminin başlıca sorunlarını ortaya koymak amacıyla mesleki ve teknik eğitim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlere uygulanan anket sonuçları üzerinde durulmuştur.

Uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır. İlk önce araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerle ilgili kişisel bilgilere yer verilmiş, ikinci bölümde ise mesleki ve teknik eğitim veren ortaöğretim kurumlarında uygulanan öğretim programları, meslek dalları, öğrenci, öğretmen, fizikî alt yapı ve malî açıdan mevcut sorunların ortaya konulmasına ilişkin görüş ve önerilerine yer verilmiştir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından; Ticaret ve Turizm Öğretimi okulları, Kız Teknik Öğretim okulları ve Erkek Teknik Öğretim okullarında çalışan öğretmenlerin görüş ve önerileri gruplandırılmış ve bölümlere göre karşılaştırılarak her üç öğretim kurumları açısından ayrı ayrı yorumlanmıştır.

Daha sonra meslekî ve teknik eğitim ile ilgili günümüzde yaşanan sorunların ortaya konulması amacıyla sonuçlar bir araya getirilmiş ve genel bir değerlendirme yapılarak yorumlanmıştır.

3.6.1 Kişisel Bilgiler

Bu bölümde istatistiksel bilgileri elde etmek amacıyla ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin cinsiyet durumları, görevli buldukları okul, okuldaki görevleri, mezun oldukları yüksek öğretim kurumları ve görev süreleri sorulmuştur.

3.6.1.1 Ankete Katılan Yönetici ve Öğretmenlerin Cinsiyet Durumu

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin cinsiyet durumlarına göre dağılımı Tablo 3.6.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.6.1’de görüldüğü gibi Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda çalışan yönetici ve öğretmenlerin % 44’ü kadın, % 56’sı erkek, Erkek Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenlerin % 26’sı kadın, % 74’ü erkek, Kız Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenlerin % 90’ı kadın, % 10’u

erkektir. Genel olarak ankete katılan 150 yönetici ve öğretmenin % 53,4'ü kadın, % 46,6'sı erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 3.6.1
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan
Yönetici ve Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet Durumu	Kadın		Erkek	
	Birey Sayısı (N)	Oranı (%)	Birey Sayısı (N)	Oranı (%)
TTÖGM	22	44	28	56
ETÖGM	13	26	37	74
KTÖGM	45	90	5	10
Toplam	80	53.4	70	46.6

3.6.1.2 Yönetici ve Öğretmenlerin Görevli Buldukları Okul

Tablo 3.6.2
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan
Yönetici ve Öğretmenlerin Görevli Oldukları Okullara Göre Dağılımı

	Okullar	f	%
TTÖGM	Ticaret Meslek Lisesi	38	25.3
	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	12	8
KTÖGM	Kız Meslek Lisesi	20	13.3
	Anadolu Kız Meslek Lisesi	22	14.7
	Kız Teknik Lisesi	4	2.7
	Anadolu Meslek Lisesi	4	2.7
ETÖGM	Teknik Lise	7	4.7
	Endüstri Meslek Lisesi	33	22
	Anadolu Teknik Lisesi	6	4
	Anadolu Meslek Lisesi	1	0.7
	Yapı Meslek Lisesi	3	2
	Genel Toplam	150	100

Tablo 3.6.2’de yönetici ve öğretmenlerin görevli buldukları okullara göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 3.6.2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 150 yönetici ve öğretmenden; % 25,3’ü Ticaret Meslek Lisesinde, % 8’i Anadolu Ticaret Meslek Lisesinde, % 13,3’ü Kız Meslek Lisesinde, % 14,7’si Anadolu Kız Meslek Lisesinde, % 2,7’si Kız Teknik Lisesinde, % 2,7’si Anadolu Meslek Lisesinde, % 4,7’si Teknik Lisede, % 22’si Endüstri Meslek Lisesinde, % 4’ü Anadolu Teknik Lisede, % 0,7’si Anadolu Meslek Lisesinde ve % 2’si de Yapı Meslek Lisesinde çalışmaktadır.

3.6.1.3 Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okuldaki Görevleri

Tablo 3.6.3’de yönetici ve öğretmenlerin okullarda buldukları görevlere göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 3.6.3.’de görüldüğü gibi ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin % 2’si okul müdürü, % 2,7’si müdür başyardımcısı, % 9,3’ü müdür yardımcısı, % 8’i bölüm, atölye ve laboratuvar şefi ve % 78’i de öğretmendir.

Tablo 3.6.3
Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki
Görevlerine Göre Dağılımı

Buldukları Görevler	f	%
Okul Müdürü	3	2
Müdür Başyardımcısı	4	2,7
Müdür Yardımcısı	14	9,3
Bölüm, Atölye, ve Laboratuvar Şefi	12	8
Öğretmen	117	78
Genel Toplam	150	100

3.6.1.4 Yönetici ve Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Kurumlarına Göre Branşları

Tablo 3.6.4'de görüldüğü gibi ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin % 100'ü (50) meslek dersi öğretmeni, erkek teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin % 82'si meslek dersi öğretmeni, % 18'i kültür dersi öğretmeni, kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin % 45'i meslek dersi öğretmeni, % 10'u da kültür dersi öğretmenidir.

Tablo 3.6.4 Yönetici ve Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

	TTÖGM		ETÖGM		KTÖGM	
Meslek Dersi Öğretmeni	50	100	41	0,82	45	0,90
Kültür Dersi Öğretmeni	-	-	9	0,18	5	0,10

3.6.1.5 Yönetici ve Öğretmenlerin Görev Süreleri

Tablo 3.6.5'de yönetici ve öğretmenlerin görev sürelerinin yıllara göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 3.6.5 Yönetici ve Öğretmenlerin Görev Sürelerine Göre Dağılımı

Görevi	Görev Süreleri	f	%
Yöneticiler	0-5 Yıl	5	3.3
	6-10 Yıl	6	4
	11-15 Yıl	4	2.7
	16-20 Yıl	3	2
	21 Yıl ve Yukarısı	3	2
	Toplam	21	
Bölüm, Atölye ve Laboratuvar Şefleri	0-5 Yıl	6	4
	6-10 Yıl	6	4
	11-15 Yıl	-	-
	16-20 Yıl	-	-
	21 Yıl ve Yukarısı	-	-
	Toplam	12	
Öğretmenler	0-5 Yıl	16	10.7
	6-10 Yıl	37	24.6
	11-15 Yıl	33	22
	16-20 Yıl	21	14
	21 Yıl ve Yukarısı	10	6.7
	Toplam	117	
Genel Toplam	150	100	

Tablo 3.7.5’de görüldüğü gibi ankete katılan 21 yöneticinin % 3,3’ü 0-5 yıllık, % 4’ü 5-10 yıllık, % 2.7’si 11-15 yıllık, % 2’si 16-20 yıllık ve % 2’si de 20 yıl ve yukarısı görev süresine sahiptir. Ankete katılan 12 bölüm, atölye ve laboratuvar şefinin görev süresi % 4’ü 0-5 yıllık, % 4’ü de 5-10 yıllıktır. Yine ankete katılan 117 öğretmenden % 10.7’si 0-5 yıllık, % 24.6’sı 5-10 yıllık, % 22’si 11-15 yıllık, % 14’ü 16-20 yıllık ve % 6.7’si de 20 yıl ve üstündedir.

3.6.2 Öğrenciler Açısından Meslekî ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu

Anketin bu bölümünde meslekî ve teknik eğitimin günümüzdeki durumu, öğrencilerin özellikleri açısından ele alınmış ve ankete katılan yönetici ve öğretmenlere çalıştıkları okullardaki öğrenci profili ile ilgili gözlemleri sorulmuştur. Bu gözlemleri ile ilgili 14 soru sorulmuş ve bu sorulara verilen cevaplar Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumları olan Ticaret ve Turizm Öğretimi, Erkek Teknik Öğretim ve Kız Teknik Öğretim açısından ele alınmış ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Böylelikle hem genel olarak meslekî ve teknik eğitim alan öğrencilerin genel profili hem de Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Erkek Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğü ve Kız Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı okulların öğrenci profili ayrı ayrı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

3.6.2.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrencilere İlişkin Görüşleri

Ticaret ve Turizm Öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrencilere ilişkin görüşleri Tablo 3.6.2.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.6.2.1’de görüldüğü gibi “Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir” sorusuna yönetici ve öğretmenlerin % 34’ü hiç katılmadıklarını, % 32’si katılmadığını, % 22’si kısmen katıldığını, %12’si katıldığını belirtmektedir.

Tablo 3.6.2.1

**TTÖGM'de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Ticaret ve Turizm Okullarında
Öğrenim Gören Öğrencilere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik
Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.	0	0	6	12	11	22	16	32	17	34	50	2,08	1,03
2. Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.	3	6	21	42	24	48	2	4	0	0	50	3,50	0,68
3. Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.	1	2	9	18	27	54	11	22	2	4	50	2,98	0,84
4. Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.	5	10	14	28	15	30	14	28	2	4	50	3,14	1,06
5. Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.	15	30	26	52	9	18	0	0	0	0	50	4,12	0,69
6. Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.	2	4	0	0	28	56	12	24	8	16	50	2,78	1,14
7. Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.	0	0	4	8	12	24	25	50	9	18	50	2,22	0,84
8. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.	5	10	2	4	6	12	19	38	18	36	50	2,14	1,25
9. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.	7	14	11	22	13	26	15	30	4	8	50	3,02	1,20
10. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.	10	20	28	56	6	12	6	12	0	0	50	3,87	0,88
11. Okulun fiziki donanımı (bilgisayar lab. dil lab. spor salonu, kütüphane.. gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.	14	28	18	36	16	32	0	0	2	4	50	4,04	2,66
13. Okulun imkanları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.	6	12	11	22	22	44	5	10	6	12	50	3,12	1,14
14. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.	3	6	4	8	10	20	15	30	18	36	50	2,16	1,20
15. Mezun olan öğrenciler; yönetmelik gereğince, okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmektedir.	6	12	6	12	11	22	18	36	9	18	50	2,64	1,26
Ağırlıklı Ortalama											50	3,57	1,13

Yönetici ve öğretmenler okulumuzu genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir sorusuna genel olarak ($\bar{x}=2,08$) düzeyinde katılmamaktadır.

“Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 48) kısmen katıldığını, % 42’si katıldığını, % 6’sı tamamen katıldığını ve % 4’ü de katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir sorusuna genel olarak ($\bar{x}=3,50$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuca bakarak ailelerin çocuklarını ticaret ve turizm öğretimi okullarını tercih etmeleri konusunda etkili oldukları söylenebilir.

“Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarısından fazlası (% 54) kısmen katıldığını, % 22’si katılmadığını, %18’i katıldığını, % 4’ü hiç katılmadığını ve % 2’si tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrenciler bu okulları kendileri tercih etmektedir görüşüne genel olarak “kısmen” ($\bar{x}=2,98$) katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin % 30’u *“Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.”* görüşüne kısmen katıldığını, % 28’i katıldığını, % 28’i katılmadığını, % 10’u tamamen katıldığını ve % 4’ü de hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşüne ($\bar{x}=3,14$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin yarısı % 52’si *“Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.”* görüşüne katıldığını, % 30’u tamamen katıldığını, % 18’i de kısmen katıldığını belirtmektedir. Yöneticiler ve öğretmenler öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadırlar görüşüne genel olarak ($\bar{x}=4,12$) düzeyinde katılmaktadırlar.

“Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.” görüşüne yönetici ve

öğretmenlerin yarısından fazlası (% 56) kısmen katıldıklarını, %24'ü katılmadıklarını, % 16'sı hiç katılmadıklarını ve % 4'ü de tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilere bölüm seçerken yönlendirme yapılmaktadır görüşüne genel olarak ($\bar{x}=2,78$) kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin yarısı (% 50) "*Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.*" görüşüne katılmadıklarını, % 24'ü kısmen katıldıklarını, % 18'i hiç katılmadıklarını ve % 8'i katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili olduklarını genel olarak ($\bar{x}=2,22$) düzeyinde katılmamaktadır.

"*Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.*" sorusuna araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 38'i katılmadıklarını, % 36'sı hiç katılmadıklarını, % 12'si kısmen katıldıklarını, % 10'u tamamen katıldıklarını ve % 4'ü katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın üstünde olduğunu ($\bar{x}=2,14$) düzeyinde katılmamaktadır.

"*Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.*" sorusuna yönetici ve öğretmenlerin % 30' u katılmadıklarını, % 26'sı kısmen katıldıklarını, % 22'si katıldıklarını, % 14'ü tamamen katıldıklarını ve % 8'i de hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfa ait olduğunu ($\bar{x}=3,02$) düzeyinde kısmen katılmaktadırlar.

Yönetici ve öğretmenlerin yarısından fazlası (% 56) "*Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır*" görüşüne katıldıklarını, % 20'si tamamen katıldıklarını, % 12'si kısmen katıldıklarını ve gene % 12'si de katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin ($\bar{x}=3,87$) düzeyinde orta sınıfın altında olduğu konusuna katılmaktadır.

“Okulun fizikî donanımı (bilgisayar lab., dil lab., spor salonu, kütüphane.. gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 36’sı katıldıklarını, % 32’si kısmen katıldıklarını, % 28’i tamamen katıldıklarını, gene % 4’ü hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,04$) düzeyinde çalıştıkları okulların donanımlarının öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek nitelikte olduğunu katılmaktadır.

“Okulun imkânları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 44’ü kısmen katıldıklarını, % 22’si katıldıklarını, % 12’si tamamen katıldıklarını, gene % 12’si hiç katılmadıklarını ve % 10’u katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,12$) düzeyinde, çalıştıkları okulun imkanlarının öğrencilerin sosyo kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek nitelikte olduğunu kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin % 36’sı *“Meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.”* görüşüne hiç katılmadıklarını, % 30’u katılmadıklarını, % 20’si kısmen katıldıklarını, % 8’i katıldıklarını ve % 6’sı da tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,16$) düzeyinde mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdümün sağlandığını katılmamaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin % 36’sı *“Mezun olan öğrenciler; yönetmelikler gereğince okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmekte”* olduğunu katılmamakta, % 22’si kısmen katılmakta, % 18’i hiç katılmamakta, % 12’si katılmakta, gene %12 si tamamen katılmaktadır. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{x}=2,64$) düzeyinde mezun olan öğrencilerin, işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edildiğini kısmen katılmaktadır.

Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,57$) düzeyinde ankette belirtilen öğrencilere ilişkin görüşlere katılmaktadır.

3.6.2.2 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrencilere İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.2.2'de Erkek Teknik Öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrencilere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.2.2'de görüldüğü gibi "*Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir*" görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 38'i hiç katılmadıklarını, % 30'u katılmadığını, % 24'ü kısmen katıldığını, %8'i katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler okulumuzu genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir görüşüne genel olarak ($\bar{x}=2,02$) düzeyinde katılmamaktadır.

"*Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir*" görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıdan fazlası (%58) katıldıklarını, % 20'si kısmen katıldıklarını, % 14'ü tamamen katıldıklarını ve % 8'i de katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir görüşüne genel olarak ($\bar{x}=3,82$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuca bakarak ailelerin çocuklarının bu okulları tercih etmeleri konusunda etkili oldukları söylenebilir.

"*Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.*" Sorusuna yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 44) katılmadığını, % 42'si kısmen katıldığını, %12'si hiç katılmadığını, % 2'si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrenciler bu okulları kendileri tercih etmektedir görüşüne genel olarak ($\bar{x}=2,36$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak öğrencilerin bu okulları kendilerinin tercih etmediği söylenebilir.

Tablo 3.6.2.2
ETÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin
Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerine İlişkin
Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma
Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.	0	0	4	8	12	24	15	30	19	38	50	2,02	0,98
2. Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.	7	14	29	58	10	20	4	8	0	0	50	3,82	0,75
3. Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.	1	2	0	0	21	42	22	44	6	12	50	2,36	0,78
4. Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.	7	14	19	38	20	40	4	8	0	0	50	3,58	0,84
5. Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.	16	32	30	60	4	8	0	0	0	0	50	4,24	0,59
6. Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.	0	0	0	0	14	28	25	50	11	22	50	2,12	0,82
7. Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.	0	0	2	4	19	38	20	40	9	18	50	2,32	0,89
8. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.	1	2	2	4	3	6	22	44	22	44	50	1,76	0,89
9. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.	2	4	24	48	12	24	6	12	6	12	50	2,68	1,08
10. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.	16	32	23	46	9	18	1	2	1	2	50	4,04	0,88
11. Okulun fiziki donanımı (bilgisayar lab. dil lab. spor 12. salonu, kütüphane.. gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.	4	8	26	52	16	32	0	0	4	8	50	3,36	1,03
13. Okulun imkanları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.	4	8	16	32	13	26	15	30	2	4	50	3,14	1,09
14. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.	0	0	2	4	8	16	25	50	15	30	50	1,92	0,78
15. Mezun olan öğrenciler; yönetmelik gereğince, okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmektedir.	1	2	3	6	16	32	21	42	9	18	50	2,32	0,91
Ağırlıklı Ortalama												2,83	0,87

Yönetici ve öğretmenlerin % 40'ı "*Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.*" görüşüne kısmen katıldığını, % 38'i katıldığını, % 14'ü tamamen katıldığını, % 8'i katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşüne ($\bar{x}=3,58$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuç; öğrencilerin bu okulları tercih ederken bu okulların birincil amacının meslek edindirme olduğunu bilerek gelmektedirler.

Yönetici ve öğretmenlerin yarıdan fazlası % 60'ı "*Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.*" görüşüne katıldığını, % 32'si tamamen katıldığını, % 8'i de kısmen katıldığını belirtmektedir. Yöneticiler ve öğretmenler öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır sorusuna genel olarak ($\bar{x}=4,24$) düzeyinde tamamen katılmaktadır. Bu sonuca bakarak; öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır denebilir.

"*Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.*" görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarısı (% 50) katılmadığını, % 28'i kısmen katıldığını, % 22'si hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilere bölüm seçerken yönlendirme yapılmaktadır sorusuna genel olarak ($\bar{x}=2,12$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; öğrenciler bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmadığı söylenebilir.

Yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 40) "*Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.*" görüşüne katılmadıklarını, % 38'i kısmen katıldıklarını, % 18'i hiç katılmadıklarını ve % 4'ü katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili olduklarını genel olarak ($\bar{x}=2,32$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; meslek lisesinde öğrencisi olan velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilenmedikleri söylenebilir.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.” görüşüne araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 44’ü hiç katılmadıklarını, % 44’ü katılmadıklarını, % 6’sı kısmen katıldıklarını, % 4’ü katıldıklarını ve % 2’si tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın üstünde olduğunu ($\bar{x}=1,76$) düzeyinde hiç katılmamaktadır.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 48’i katıldıklarını, % 24’ü kısmen katıldıklarını, % 12’si katılmadıklarını, % 12’si hiç katılmadıklarını ve % 4’ü de tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfa ait olduğunu ($\bar{x}=2,68$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 46) “Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.” görüşüne katıldıklarını, % 32’si tamamen katıldıklarını, % 18’i kısmen katıldıklarını ve gene % 2’si katılmadıklarını ve % 2’si de hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin ($\bar{x}=4,04$) düzeyinde orta sınıfın altında olduğu konusuna katılmaktadır.

Bu sonuçlara bakarak erkek teknik öğretim liselerinde okuyan öğrencilerin genelinin sosyo-ekonomik düzeyinin orta sınıfın altında olduğu söylenebilir.

“Okulun fizikî donanımı (bilgisayar lab., dil lab., spor salonu, kütüphane gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 52’si katıldıklarını, % 32’si kısmen katıldıklarını, % 8’i tamamen katıldıklarını, gene % 8’i hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,36$) düzeyinde çalıştıkları okulların donanımlarının öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek nitelikte olduğunu kısmen katılmaktadır.

“Okulun imkânları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 32’si katıldıklarını, % 30’u katılmadıklarını, % 26’sı kısmen katıldıklarını, % 8’i tamamen katıldıklarını, % 4’ü hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,14$) düzeyinde, çalıştıkları okulun imkanlarının öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek nitelikte olduğunu kısmen katılmaktadırlar. Bu sonuç; erkek teknik öğretim okullarının imkanlarının öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına kısmen olanak verecek nitelikte olduğunu göstermektedir.

Yönetici ve öğretmenlerin % 50’si “Meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.” görüşüne katılmadıklarını, % 30’u hiç katılmadıklarını, % 16’sı kısmen katıldıklarını, % 4’ü katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=1,92$) düzeyinde mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdümün sağlandığına katılmamaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin % 42’si “Mezun olan öğrenciler; yönetmelikler gereğince okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmekte” olduğunu katılmamakta, % 32’si kısmen katılmakta, % 18’i hiç katılmamakta, % 6’sı katılmakta ve % 2’si tamamen katılmaktadır. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{x}=2,32$) düzeyinde mezun olan öğrencilerin, işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edildiğini katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; erkek teknik öğretim okullarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirme ve izleme birimlerince yeterince takip edilmediği söylenebilir.

3.6.2.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrencilere İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.2.3’de Kız Teknik Öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrencilere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.7.2.3

**Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin
Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik
Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.	1	2	4	8	7	14	29	58	9	18	50	2,18	0,90
2. Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.	8	16	17	34	22	44	3	6	0	0	50	3,61	0,84
3. Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.	0	0	2	4	29	58	14	28	5	10	50	2,56	0,73
4. Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.	2	4	13	26	16	32	10	20	9	18	50	2,78	1,15
5. Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.	8	16	32	64	6	12	4	8	0	0	50	1,96	0,53
6. Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.	1	2	0	0	34	68	11	22	4	8	50	3,04	1,01
7. Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.	0	0	1	2	15	30	21	42	13	26	50	2,08	0,80
8. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.		0	0	0	2	4	17	34	31	62	50	1,42	0,57
9. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.	1	2	7	14	13	26	18	36	11	22	50	2,38	1,05
10. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.	17	34	25	50	5	10	0	0	3	6	50	4,06	1,00
11. Okulun fiziki donanımı (bilgisayar lab. dil lab. spor salonu, kütüphane.. gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.	5	10	23	46	20	40	0	0	2	4	50	3,34	0,96
13. Okulun imkanları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.	3	6	13	26	20	40	12	24	2	4	50	3,04	0,96
14. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.	1	2	3	6	5	10	23	46	18	38	50	1,92	0,94
15. Mezun olan öğrenciler; yönetmelik gereğince, okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmektedir.	1	2	8	16	14	28	16	32	11	22	50	2,44	1,07
Ağırlıklı Ortalama												2,70	0,89

Tablo 3.7.2.3’de görüldüğü gibi “Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir” sorusuna yönetici ve öğretmenlerin % 58’i katılmadığını, % 18’i hiç katılmadığını, % 14’ü kısmen katıldığını, %8’i katıldığını ve % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler okulumuzu genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir sorusuna genel olarak ($\bar{x}=2,18$) katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretim okullarını tercih eden öğrencilerin başarı seviyelerinin düşük olduğu söylenebilir.

“Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 44) kısmen katıldıklarını, % 34’ü katıldıklarını, % 16’sı tamamen katıldıklarını ve % 6’sı da katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir sorusuna genel olarak ($\bar{x}=3,61$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuca bakarak; ailelerin çocuklarını meslek lisesine tercih etmeleri konusunda etkiledikleri söylenebilir.

“Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıdan fazlası (% 58) kısmen katıldığını, % 28’i katılmadığını, % 10’u hiç katılmadığını, % 4’ü katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrenciler bu okulları kendileri tercih etmektedir görüşüne genel olarak ($\bar{x}=2,56$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretimi okullarında okuyan öğrenciler bu okulları kendileri tercih etmemektedir.

Yönetici ve öğretmenlerin % 32’si “Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.” görüşüne kısmen katıldığını, % 26’sı katıldığını, % 20’si katılmadığını, % 18’i hiç katılmadığını ve % 4’ü tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşüne ($\bar{x}=2,78$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretim okullarında okuyan öğrencilerin bu okulları tercih ederken, bu okulların birincil amacının meslek edindirme olduğunu kısmen bilerek geldikleri söylenebilir.

Yönetici ve öğretmenlerin yarısından fazlası % 64'ü "*Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.*" görüşüne katıldığını, % 16'sı tamamen katıldığını, % 12'si kısmen katıldığını ve % 8'i katıldığını belirtmektedir. Yöneticiler ve öğretmenler öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadırlar görüşüne genel olarak ($\bar{x}=3,04$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretim okullarında okuyan öğrenciler, kısmen meslek dallarını ve iş alanlarını tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.

"*Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.*" görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarısından fazlası (% 68) kısmen katıldığını, % 22'si katılmadığını, % 8'i hiç katılmadığını ve % 2'si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilere bölüm seçerken yönlendirme yapılmaktadır görüşüne genel olarak ($\bar{x}=3,04$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretim okullarında okuyan öğrenciler bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına uygun kısmen yönlendirme yapılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 42) "*Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.*" görüşüne katılmadıklarını, % 30'u kısmen katıldıklarını, % 26'sı hiç katılmadıklarını ve % 2'si katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili olduklarını genel olarak ($\bar{x}=2,08$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretim okullarında öğrencisi olan velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilenmedikleri söylenebilir.

"*Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.*" sorusuna araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 62'si hiç katılmadıklarını, % 34'ü katılmadıklarını, % 4'ü kısmen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın üstünde olduğunu ($\bar{x}=1,42$) düzeyinde hiç katılmamaktadır.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 36’sı katılmadıklarını, % 26’sı kısmen katıldıklarını, % 22’si hiç katılmadıklarını, % 14’ü katıldıklarını ve % 2’si de tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfa ait olduğunu ($\bar{X}=2,38$) düzeyinde katılmamaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin yarısı (% 50) “Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.” sorusuna katıldıklarını, % 34’ü tamamen katıldıklarını, % 10’u kısmen katıldıklarını ve % 6’sı hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin ($\bar{X}=4,06$) düzeyinde orta sınıfın altında olduğu konusuna katılmaktadır. Bu sonuçlara bakarak kız teknik öğretim okullarında okuyan öğrencilerin genelinin sosyo-ekonomik düzeyinin orta sınıfın altında olduğu söylenebilir.

“Okulun fizikî donanımı (bilgisayar lab., dil lab., spor salonu, kütüphane gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 46’sı katıldıklarını, % 40’ı kısmen katıldıklarını, % 10’u tamamen katıldıklarını, % 4’ü hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,34$) düzeyinde çalıştıkları okulların donanımlarının öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek nitelikte olduğunu kısmen katılmaktadır.

“Okulun imkânları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 40’ı kısmen katıldıklarını, % 26’sı katıldıklarını, % 24’ü katılmadıklarını, % 6’sı tamamen katıldıklarını, % 4’ü hiç katılmadıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,04$) düzeyinde, çalıştıkları okulun imkanlarının öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek nitelikte olduğuna kısmen katılmaktadırlar.

Bu sonuç; kız teknik öğretim okullarının imkanlarının, öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarını kısmen olanak verecek nitelikte olduğunu göstermektedir.

Yönetici ve öğretmenlerin % 46'sı "*Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.*" görüşüne katılmadıklarını, % 38'i hiç katılmadıklarını, % 10'u kısmen katıldıklarını, % 6'sı katıldıklarını ve % 2'si de tamamen katıldıklarını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=1,92$) düzeyinde mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdümün sağlandığına katılmamaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin "*Mezun olan öğrenciler; yönetmelikler gereğince okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmekte*" olduğunu % 32'si katılmamakta, % 28'i kısmen katılmakta, % 22'si hiç katılmamakta, % 16'sı katılmakta ve % 2'si tamamen katılmaktadır. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{x}=2,44$) düzeyinde mezun olan öğrencilerin, işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edildiğini katılmamaktadır. Bu sonuca bakarak; kız teknik öğretim okullarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirme ve izleme birimlerince yeterince takip edilmediği söylenebilir.

3.6.3 Uygulanan Programlar Açısından

3.6.3.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.3.1'de ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin ticaret ve turizm öğretimi okullarında uygulanan programlara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.3.1

TTÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Uygulanan Programlara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.	8	16	25	50	17	34	0	0	0	0	50	3,84	0,69
2. Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.	3	6	14	28	16	32	13	26	4	8	50	2,98	1,07

Tablo 3.6.3.1’de görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenlerin % 50’si “Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.” görüşüne katıldığını, % 34’ü kısmen katıldığını, % 16’sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,84$) düzeyinde çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekildiğine katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin % 32’si “Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.” görüşüne % 32’si kısmen katıldığını, % 28’i katıldığını, % 26’sı katılmadığını, % 8’i hiç katılmadığını % 6’sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{X}=2,98$) düzeyinde iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler açılmasında koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilirliğine kısmen katılmaktadır.

Tablo 3.6.3.2’de görüldüğü gibi “Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı?” sorusuna 5 (% 10) kişi “evet”, 45 (% 90) “hayır” demektedir.

Tablo 3.6.3.2
TTÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrenci Yetersizliğinden
Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verdikleri Cevapların
Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	5	10
Hayır	45	90
Toplam	50	100

Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı? sorusuna evet diyen 5 (%10) yönetici ve öğretmenden; 3 kişi (%6) Bankacılık, 2 kişi (%4) Mahalli İdareler olarak belirtmektedir.

Tablo 3.6.3.3
Ticaret ve Turizm Okullarında Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu
Halde Açılmayan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların, Frekans ve
Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	3	6
Hayır	47	94
Toplam	50	100

Tablo 3.6.3.3’de ticaret ve turizm öğretim okullarında “*öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı?* sorusuna yönetici ve öğretmenlerden 3 (% 6) kişi “evet”, 47 (% 94) kişi “hayır” demektedir.

“*Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı?* sorusuna evet diyen 3 (% 6) yönetici ve öğretmenden; 1 (% 2) Bilgisayarlı Muhasebe, Sigortacılık, 1 kişi (% 2) Bankacılık, 1 kişi (%2) de Bilgisayar Programcılığı, Bilgisayarlı Muhasebe olarak belirtmektedir.

Bilgisayar Programcılığı ve Bilgisayarlı Muhasebe Dalları Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Ticaret Meslek liselerinde 2002-2003 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere Talim ve Terbiye Kurulunun 14.08.2002/296 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilmiştir(M.E.B. Tebliğler Dergisi, 2002:749).

Yukarıdaki soruya evet cevabı veren 3 (% 6) yönetici ve öğretmen, bu bölümlerin açılmama nedenlerini; öğretmen, fiziki mekân, donanım yetersizliği ve bürokratik engellere bağlamışlardır.

Tablo 3.6.3.4

Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Tercih Edilen Bölümlerin Frekans Dağılımı

Sıra No	Kapanan Bölümler	f
1	Muhasebe	43
2	Bilgiişlem	11
3	Büro Hizmetleri	4
4	Bankacılık	3
5	Yönetim ve Ticaret Sekreterliği	1
6	Kooperatifçilik	1

Tablo 3.7.3.4'de ticaret ve turizm öğretimi okullarında öğrenciler tarafından en çok tercih edilen okullar yer almaktadır. Bu bölümler; Muhasebe, Bilgiişlem, Büro Hizmetleri, Bankacılık, Yönetim ve Ticaret Sekreterliği ve Kooperatifçilik'tir.

3.6.3.2 Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.3.5'de erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin erkek teknik öğretim okullarında uygulanan programlara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.3.5

ETÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.	8	16	25	50	16	32	1	2	0	0	50	3,84	0,69
2. Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.	1	2	15	30	21	42	9	18	4	8	50	3,04	0,99

Tablo 3.6.3.5’de görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenlerin yarısı (%50) “Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.” görüşüne katıldığını, % 32’si kısmen katıldığını, % 16’sı tamamen katıldığını ve % 2’si katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,84$) düzeyinde çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekildiğini katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin % 42’si “Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.” görüşüne kısmen katıldığını, % 30’u katıldığını, % 18’i katılmadığını, % 8’i hiç katılmadığını, % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{X}=3,04$) düzeyinde iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler açılmasında koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilirini kısmen katılmaktadır.

Tablo 3.6.3.6’da erkek teknik öğretim okullarında “Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı?” sorusuna 15 (% 30) kişi “evet”, 34 (% 68) “hayır” demektedir. 1 (% 2) kişi bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 3.6.3.6

Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	15	30
Hayır	34	68
Boş	1	2
Toplam	50	100

“Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı?” sorusuna evet cevabı veren 15 (% 30) yönetici ve öğretmenden; 7 kişi (% 14) Alt Yapı ve Üst Yapı, 5 kişi (% 10) Makine, 2 kişi (% 4) Döşeme, 1 kişi (% 2) Mobilya ve Dekorasyon Bölümü olarak belirtmektedir.

Tablo 3.6.3.7

Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	3	6
Hayır	47	94
Toplam	50	100

Tablo 3.6.3.7’de erkek teknik öğretim okullarında “öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı? sorusuna yönetici ve öğretmenlerden 3 (% 6) kişi “evet”, 47 (% 94) kişi “hayır” demektedir.

“Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı? sorusuna evet cevabı veren yönetici öğretmenlerden; 2 kişi (% 4) CNC, Hidrolik, Pnömatik ve 1 kişi de (% 2) Bilgisayar Bölümleri olduğunu ifade etmektedir.

Bu bölümlerin açılmama nedenlerini yönetici ve öğretmenlerden; 1(% 2) kişi öğretmen yetersizliğine ve 2 kişi (% 4) de fizikî mekân yetersizliğine bağlamaktadır.

Tablo 3.7.3.8'de erkek teknik öğretimi okullarında öğrenciler tarafından en çok tercih edilen okullar yer almaktadır. Bu bölümler; en çok tercih edilme sırasına göre; Bilgisayar, Elektronik, Elektrik, Tesviye, Yapı Ressamlığı, Soğutma ve İklimlendirme, Yapı Teknolojisi, Makine Ressamlığı, Tesisat Teknolojisi, Sıhhi Tesisat, Mobilya Dekorasyon, Metal İşleri ve Motor bölümleridir.

Tablo 3.6.3.8

Erkek Teknik Öğretim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Tercih Edilen Bölümlerin Frekans Dağılımı

Sıra No	Kapanan Bölümler	f
1	Bilgisayar	31
2	Elektronik	29
3	Elektrik	28
4	Tesviye	9
5	Yapı Ressamlığı	8
6	Soğutma ve İklimlendirme	8
7	Yapı Teknolojisi	6
8	Makine Ressamlığı	5
9	Tesisat Teknolojisi	5
10	Sıhhi Tesisat	4
11	Mobilya Dekorasyon	1
12	Metal İşleri	1
13	Motor	1

3.6.3.3 Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Uygulanan Programlara İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.3.9'da kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin kız teknik öğretim okullarında uygulanan programlara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.3.9

KTÖGM’de Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Kız Teknik Öğretim Okullarında Uygulanan Programlara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1.Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.	4	8	24	48	22	44	0	0	0	0	50	2,36	0,63
2. Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.	6	12	14	28	26	52	3	6	1	2	50	3,42	0,86

Tablo 3.6.3.9’da görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 48) “Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.” sorusuna katıldığını, % 44’ü kısmen katıldığını, % 8’i tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=2,36$) düzeyinde çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekildiğine katılmamaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin yarısından fazlası (% 52) “Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.” sorusuna kısmen katıldığını, % 28’i katıldığını, % 12’si tamamen katıldığını, % 6’sı katılmadığını, % 2’si hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{X}=3,42$) düzeyinde iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler açılmasında koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilmesine katılmaktadır.

Tablo 3.6.3.10’da görüldüğü gibi “Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı?” sorusuna 12 (% 24) kişi “evet”, 38 (% 76) “hayır” demektedir.

“Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı?” sorusuna evet cevabını veren 12 (% 24) yönetici ve öğretmenden; 6 kişi (% 12) El Sanatları ve Nakış, 4 kişi (% 8) Gıda Kontrol ve Analizi, 1 kişi (% 2) Ev Yönetimi, 1 kişi de (% 2) Ağırlama ve Gıda Bölümleri olarak belirtmektedir.

Tablo 3.6.3.10

Kız Teknik Öğretim Okullarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	12	24
Hayır	38	76
Toplam	50	100

Tablo 3.6.3.11

Kız Teknik Öğretim Okullarına Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	14	28
Hayır	36	72
Toplam	50	100

Tablo 3.6.3.11’de kız teknik öğretim okullarında “öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı?” sorusuna yönetici ve öğretmenlerden 14 (% 28) kişi “evet”, 36 (% 72) kişi “hayır” demektedir.

“Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı?” sorusuna evet cevabını veren 14 (% 28) yönetici ve öğretmenden; 7 (% 14) kişi Bilgisayar, 4 (% 8) kişi Kuaförlük, 1 (% 2) kişi Gıda Kontrol ve Analizi ve Ağırlama ve Gıda, 1 (% 2) kişi Çocuk Gelişimi, 1 (% 2) kişi de Grafik ve Serigrafi Bölümleri olarak belirtmektedir.

Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümlerin olduğunu söyleyen 14 (% 28) yönetici ve öğretmen bu bölümlerin açılmama nedenlerini; öğretmen yetersizliği, fizikî mekân yetersizliği, donanım yetersizliği ve bürokratik engeller olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 3.6.3.12’de kız teknik öğretimi okullarında öğrenciler tarafından en çok tercih edilen okullar yer almaktadır. Bu bölümler; en çok tercih edilme sırasına göre; Çocuk Gelişimi, Bilgisayar, Kuaförlük, Cilt Bakımı, Grafik, Giyim, Tasarım, Elektronik, Moda Tasarımı, Trikotaj, Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Hazır Giyim, El Sanatları ve Besin Teknolojisi bölümleridir.

Tablo 3.6.3.12

Kız Teknik Öğretim Okullarında Öğrenciler Tarafından En Çok Tercih Edilen Bölümlerin Frekans Dağılımı

Sıra No	Kapanan Bölümler	f
1	Çocuk Gelişimi	44
2	Bilgisayar	21
3	Kuaförlük	11
4	Cilt Bakımı	9
5	Grafik	8
6	Giyim	7
7	Tasarım	7
8	Elektronik	5
9	Moda tasarımı	2
10	Trikotaj	2
11	Büro Yönetimi ve Sekreterlik	2
12	Hazır Giyim	2
13	El Sanatları	2
14	Besin Teknolojisi	1

3.6.4 Programda Yer Alan Dersler Açısından

3.6.4.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okullarda Uygulanan Programlarda Yer Alan Derslerin İçeriklerine İlişkin Görüşleri

3.6.4.1’de ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okullarda uygulanan programlarda yer alan derslerin içeriklerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.4.1

Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.	3	6	22	44	18	36	6	12	1	2	50	3,39	0,86
2. Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.	1	2	18	36	23	46	6	12	2	4	50	3,18	0,83
3. Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.	0	0	15	30	26	52	8	16	1	2	50	3,08	0,73
4. Mesleki öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır.	0	0	9	18	24	48	14	28	3	6	50	2,76	0,80

Tablo 3.6.4.1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler “Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.” görüşüne % 44’ü katıldığını, % 36’sı kısmen katıldığını, % 12’si katılmadığını, % 6’sı tamamen katıldığını ve % 2’si hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,39$) düzeyinde

programda yer alan derslerin, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olduğuna kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenler “*Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.*” görüşüne % 46’sı kısmen katıldığını, % 36’sı katıldığını, % 12’si katılmadığını, % 4’ü hiç katılmadığını ve % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,18$) düzeyinde programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yenilendiğini kısmen katılmaktadır.

“*Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.*” görüşüne yarımından fazlası (% 52) kısmen katıldığını, % 30’u katıldığını, % 16’sı katılmadığını ve % 2’si hiç katılmadığını belirtmektedir. Programda yer alan derslerin içeriklerinin iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yenilendiğini yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,08$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 48) “*Mesleki öğretim programları hazırlanırken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır*” görüşüne kısmen katıldığını, % 28’i katılmadığını, % 18’i katıldığını ve % 6’sı hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=2,76$) düzeyinde, mesleki öğretim programlarının hazırlanmasında yerel özelliklerin de dikkate alındığı görüşüne kısmen katılmaktadır.

3.6.4.2 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okullarda Uygulanan Programlarda Yer Alan Derslerin İçeriklerine İlişkin Görüşleri

3.6.4.2’de Erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okullarda uygulanan programlarda yer alan derslerin içeriklerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.4.2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler “Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.” görüşüne % 48’i kısmen katıldığını, % 34’ü katıldığını, % 8’i tamamen katıldığını, % 8’i katılmadığını ve % 2’si hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,38$) düzeyinde programda yer alan derslerin, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olduğunu kısmen katılmaktadır.

Tablo 3.6.4.2

Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.	4	8	17	34	24	48	4	8	1	2	50	3,38	0,83
2. Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.	1	2	9	18	25	30	12	24	3	6	50	2,86	0,86
3. Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerde değerlendirilmektedir.	2	4	10	20	25	50	6	12	7	14	50	2,92	1,00
4. Mesleki öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır.	1	2	13	26	14	28	20	40	2	4	50	2,82	0,94

Yönetici ve öğretmenler “Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.” sorusuna % 30’u kısmen katıldığını, % 24’ü katılmadığını, % 18’i katıldığını, % 6’sı hiç katılmadığını ve % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,86$) düzeyinde programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yenilendiğini kısmen katılmaktadır.

“Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.” görüşüne yarısı (% 50) kısmen katıldığını, % 20’si katıldığını, % 14’ü hiç katılmadığını ve % 12’si katılmadığını ve % 4’ü tamamen katıldığını belirtmektedir. Programda yer alan derslerin içeriklerinin iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yenilendiğini yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,92$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 40) *“Meslekî öğretim programları hazırlanırken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır”* görüşüne katılmadığını, % 28’i kısmen katıldığını, % 26’sı katıldığını, % 4’ü hiç katılmadığını ve % 2’si de tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,82$) düzeyinde, meslekî öğretim programlarının hazırlanmasında yerel özelliklerin de dikkate alındığı görüşüne kısmen katılmaktadır.

3.6.4.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okullarda Uygulanan Programlarda Yer Alan Derslerin İçeriklerine İlişkin Görüşleri

3.6.4.3’de Kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okullarda uygulanan programlarda yer alan derslerin içeriklerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.4.3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler *“Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.”* görüşüne % 40’ı katıldığını, % 30’u kısmen katıldığını, % 12’si tamamen katıldığını, % 12’si hiç katılmadığını ve % 6’sı katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,34$) düzeyinde programda yer alan derslerin, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olduğunu kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenler *“Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.”* görüşüne % 28’i katıldığını, %

Tablo 3.6.4.3

**Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin
Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik
Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.	6	12	20	40	15	30	3	6	6	12	50	3,34	1,15
2. Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.	5	10	14	28	14	28	11	22	6	12	50	3,02	1,19
3. Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.	1	2	17	34	8	16	14	28	10	20	50	2,69	1,21
4. Mesleki öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır.	2	4	11	22	25	50	6	12	6	12	50	2,94	1,00

28'i kısmen katılmadığını, % 22'si katılmadığını, % 12'si hiç katılmadığını ve % 10'u tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,02$) düzeyinde programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yenildiğini kısmen katılmaktadır.

“Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.” görüşüne % 34'ü katıldığını, % 28'i katılmadığını, % 20'si hiç katılmadığını, % 6'sı kısmen katıldığını ve % 2'si tamamen katıldığını belirtmektedir. Programda yer alan derslerin içeriklerinin iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yenildiğini yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=2,69$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 50'si *“Mesleki öğretim programları hazırlanırken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır”* görüşüne kısmen katıldığını, % 22'si katıldığını, % 12'si hiç katılmadığını, % 12'si

katılmadığını, % 4'ü tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,94$) düzeyinde, meslekî öğretim programlarının hazırlanmasında yerel özelliklerin de dikkate alındığı görüşüne kısmen katılmaktadır.

3.6.5 Öğretmen Açısından

3.6.5.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki Öğretmenlere İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.5.1'de Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin buldukları okullardaki öğretmenlere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.5.1

**Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Var mı?
Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı**

	f	%
Evet	10	20
Hayır	40	80
Toplam	50	100

Tablo 3.6.5.1'de görüldüğü gibi “Okulunuzda öğretmen açığı var mı?” sorusuna; yönetici ve öğretmenden 10 (% 20) kişi çalıştıkları okulda öğretmen açığı olduğunu, 40 (% 80) kişi öğretmen açığı olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.6.5.2

Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Olan Alanlar

Sıra No	Öğretmen Durumu	f	%
1	Kültür Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	6	12
2	Meslek Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	4	8

Tablo 3.6.5.2’de görüldüğü gibi bulunduğumuz okulda öğretmen açığı vardır diyen 10 yönetici ve öğretmenden 6 (% 12) kişi kültür dersi, 4 (% 8) kişi de meslek dersi öğretmen açığı olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3.6.5.3’de görüldüğü gibi “Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 40’ı kısmen katıldığını, % 34’ü hiç katılmadığını, % 14’ü tamamen katıldığını, % 12’si katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan öğretmenlerin istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirildiklerini araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,35$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Tablo 3.6.5.3

Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	7	14	0	0	20	40	6	12	17	34	50	3,35	1,04
2. Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	6	12	9	18	21	42	8	16	6	12	50	3,02	1,16

“Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 42’si kısmen katıldığını, % 18’i katıldığını, % 16’sı katılmadığını, % 12’si tamamen katıldığını, % 12’si hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,02$) düzeyinde ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan öğretmenlerin dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirildiğini kısmen katılmaktadır.

3.6.5.2 Erkek Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki Öğretmenlere İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.5.4'de erkek teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin buldukları okullardaki öğretmenlere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.5.4'de görüldüğü gibi "Okulunuzda öğretmen açığı var mı?" sorusuna; yönetici ve öğretmenden 8 (%16) kişi çalıştıkları okulda öğretmen açığı olduğunu, 42 (%84) kişi öğretmen açığı olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.6.5.4

Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	8	16
Hayır	42	84
Toplam	50	100

Tablo 3.6.5.5'de görüldüğü gibi bulunduğumuz okulda öğretmen açığı vardır diyen 8 yönetici ve öğretmenden 4 (% 8) kişi kültür dersi, 4 (% 8) kişi de hem meslek hem de kültür dersi öğretmen açığı olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3.6.5.5

Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Olan Alanların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Sıra No	Öğretmen Durumu	f	%
1	Kültür Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	4	8
2	Hem Kültür Hem Meslek Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	4	8

Tablo 3.6.5.6

Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	1	2	25	50	9	18	12	24	3	6	50	3,23	0,98
2. Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	1	2	4	8	25	50	13	26	7	14	50	2,58	0,94

Tablo 3.6.5.6’da görüldüğü gibi “Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 50’si katıldığını, % 24’ü katılmadığını, % 18’i kısmen katıldığını, % 6’sı hiç katılmadığını ve % 2’si de tamamen katıldığını belirtmektedir. Erkek teknik öğretimi okullarında çalışan öğretmenlerin istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirildiklerini araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,23$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

“Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 50’si kısmen katıldığını, % 26’sı katılmadığını, % 14’ü hiç katılmadığını, % 8’i katıldığını, % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=2,58$) düzeyinde erkek teknik öğretimi okullarında çalışan öğretmenlerin dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirildiğine katılmamaktadır.

3.6.5.3 Kız Teknik Öğretim Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Buldukları Okullardaki Öğretmenlere İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.5.7’de kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin buldukları okullardaki öğretmenlere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.5.7

Kız Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	11	22
Hayır	39	78
Toplam	50	100

Tablo 3.6.5.7’de görüldüğü gibi “Okulunuzda öğretmen açığı var mı?” sorusuna; yönetici ve öğretmenlerden 11 (%22) kişi çalıştıkları okulda öğretmen açığı olduğunu, 39 (% 78) kişi öğretmen açığı olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.6.5.8

Kız Teknik Öğretimi Okullarında Öğretmen Açığı Olan Alanların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Sıra No	Öğretmen Durumu	f	%
1	Kültür Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	1	2
2	Meslek Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	2	4
3	Hem Kültür Hem Meslek Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	8	16

Tablo 3.6.5.8’de görüldüğü gibi bulunduğumuz okulda öğretmen açığı vardır diyen 11 yönetici ve öğretmenden 1 (% 2) kişi kültür dersi, 2 (% 4) kişi meslek dersi ve 8 (% 16) kişi de hem meslek hem de kültür dersi öğretmen açığı olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 3.6.5.9

Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	7	14	21	42	19	38	3	6	0	0	50	3,63	0,81
2. Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	3	6	9	18	12	24	23	46	3	6	50	3,02	0,80

Tablo 3.6.5.9’da görüldüğü gibi “Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 42’si katıldığını, % 38’i kısmen katıldığını, % 14’ü tamamen katıldığını, % 6’sı katılmadığını belirtmektedir. Kız teknik öğretimi okullarında çalışan öğretmenlerin istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirildiklerini araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,63$) düzeyinde katılmaktadır.

“Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 46’sı katılmadığını, % 24’ü kısmen katıldığını, % 18’ katıldığını, % 6’sı tamamen katıldığını, % 6’sı hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler ($\bar{X}=3,02$) düzeyinde kız teknik öğretimi okullarında çalışan öğretmenlerin dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirildiğine kısmen katılmaktadır.

3.6.6 Fizikî Kapasite ve Mali Açından

3.6.6.1 Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.6.1’de ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okulların fizikî ve mali konulardaki görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.6.1’de görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler “Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne yarısı (% 50) tamamen katıldığını, % 24’ü katıldığını, % 12’si katılmadığını, % 8’i kısmen katıldığını ve % 6’sı hiç katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun dersane yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{X}=3,96$) düzeyinde katılmaktadır.

Tablo 3.6.6.1

Ticaret ve Turizm Öğretimi Okullarında çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	25	50	12	24	4	8	6	12	3	6	50	3,96	1,29
2. Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	20	40	9	18	11	22	8	16	2	4	50	3,63	1,29
3. Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	15	30	13	26	8	16	12	24	2	4	50	3,48	1,31
4. Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.	3	6	10	20	12	24	14	28	11	22	50	2,60	1,23

“Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” Görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 40) tamamen katıldığını, % 22’si kısmen

katıldığını, % 18'i katıldığını, % 16'sı katılmadığını ve % 4'ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun atölye yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{x} = 3,63$) düzeyinde katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin “*Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.*” görüşüne % 30'u tamamen katıldığını, % 26'sı katıldığını, % 24'ü katılmadığını, % 16'sı kısmen katıldığını ve % 4'ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{x} = 3,48$) düzeyinde katılmaktadır.

“*Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.*” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 28'i katılmadığını, % 24'ü kısmen katıldığını, % 22'si hiç katılmadığını, % 20'si katıldığını ve % 6'sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler okullara Bakanlık tarafından gönderilen mali kaynakların okulların ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlikte olduğuna ($\bar{x} = 2,60$) düzeyinde katılmamaktadır.

“*Fizikî ve malî konularda başka sorun ve önerileriniz var mı?*” Yönetici ve öğretmenlerden 18 (%38) kişi bu soruyu cevaplamış, 32 (% 64) kişi cevaplamamıştır.

Buna göre verilen cevaplar;

1. Okullara gönderilen ödeneklerin artırılması,
2. Bilgisayar laboratuvarlarının kapasitelerinin ve bilgisayar sayılarının artırılması,
3. Ders saatleri artırılması,
4. Mali kaynaklar artırılması,
5. Okulların fizikî alt yapıları ve donanımları iyileştirilmeli,
6. Okul genel onarımı için gönderilen ödenek Temmuz-Ağustos aylarında gönderilmeli,
7. Öğretmenler sık sık hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınarak bilgi ve görgüleri artırılmalı,

şeklinde özetlenebilir.

3.6.6.2 Erkek Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.6.2’de erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okulların fizikî donanım ve mali konulara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.6.2’de görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler “Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne yarısı (% 50) hiç katılmadığını, % 40’ı katıldığını, % 22’si kısmen katıldığını, % 22’si katılmadığını, % 6’sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun dersane yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{X}=3,10$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Tablo 3.6.6.2

Erkek Teknik Öğretimi Okullarında çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	3	6	20	40	11	22	11	22	5	50	50	3,10	1,13
2. Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	5	10	19	38	16	32	6	12	4	8	50	3,35	1,03
3. Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	4	8	13	26	18	36	10	20	5	10	50	3,08	1,07
4. Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.	1	2	6	12	10	20	16	32	17	34	50	2,10	1,03

“Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 38 katıldığını, % 32’si kısmen katıldığını, % 12’si katılmadığını,

% 10'u tamamen katıldığını ve % 8'i hiç katılmadığını belirtmektedir. Erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun atölye yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{x}=3,35$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin "*Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.*" görüşüne % 36'sı kısmen katıldığını, % 26'sı katıldığını, % 20'si katılmadığını, % 8'si tamamen katıldığını ve % 10'u hiç katılmadığını belirtmektedir. Erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{x}=3,08$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

"*Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.*" görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 34'ü hiç katılmadığını, % 32'si katılmadığını, % 20'si kısmen katıldığını, % 12'si katıldığını ve % 2'si tamamen katıldığını belirtmektedir. Erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler okullara Bakanlık tarafından gönderilen mali kaynakların okulların ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlikte olduğuna ($\bar{x}=2,10$) düzeyinde katılmamaktadır.

"*Fizikî ve malî konularda başka sorun ve önerileriniz var mı?* Yönetici ve öğretmenlerden 17 (% 34) kişi bu soruyu cevaplamış, 33 (% 66) kişi cevaplamamıştır. Buna göre verilen cevaplar;

1. Okullarda dersane yetersizliği olup, yeni derslikler yapılmalı,
2. Atölyeler çağın gereklerine uygun olarak yenilenmeli, binalar mesleki eğitime uygun hale getirilmeli,
3. Bilgisayar laboratuvarları genişletilmeli ve laboratuvarlarda bulunan bilgisayar sayıları artırılmalı,
4. Okul döner sermayeleri daha verimli hale getirilmeli,
5. Okullarda yapılan temrinler çevre ihtiyacı doğrultusunda seçilmeli ve üretilen ürünler satılarak sarf malzeme ihtiyacı karşılanmalı,
6. Okullarda bölümler yerel şartlara göre açılmalı,

7. Müfredatlar güncelleştirilmeli,
8. Okullardaki araç gereçler teknolojik gelişmeler doğrultusunda yenilenmeli,
9. Okullara yardım öğrenci sayısına göre yapılmalı ve okullar açılırken ilçe nüfusu göz önünde bulundurulmalı,
10. Okullara çok amaçlı spor salonları yapılmalı,
11. Eğitim öğretim yaparken çağdaş ülkelerdeki uygulamalar dikkate alınmalı,
12. Uygulamalar için daha fazla kaynak sağlanmalı,
13. Okullarda yeterli yardımcı personel olmadığı için temizlik problem olmaktadır, bu nedenle yardımcı personel ihtiyacı karşılanmalı,
14. Tüm öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınarak çağdaş bilgi ve birikimlerinin tamamlanmalı,
15. Eğitimin önemini ve ülke geleceğini iyi bilen nitelikli, iyi eğitilmiş idarecilere ihtiyaç vardır, idareciler atanırken bunlar göz önünde bulundurulmalı,
16. Mesleki eğitim pahalı bir eğitim olduğu için daha fazla kaynak ayrılmalı şeklinde özetlenebilir.

3.6.6.3 Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri

Tablo 3.6.6.3'de kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin okulların fizikî donanımı ve mali konulara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.6.3'de görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler "*Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.*" görüşüne yarıya yakını (% 46) katılmadığını, % 24'ü kısmen katıldığını, % 18'i katıldığını, % 6'sı hiç katılmadığını ve % 6'sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun dersane yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{x}=2,63$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

"*Okulumuz mali atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.*" görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 38'i kısmen katıldığını, % 26'sı katıldığını, % 20'si

Tablo 3.6.6.3

**Kız Teknik Öğretimi Okullarında çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin
Fizikî ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik
Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	3	6	9	18	12	24	23	46	3	6	50	2,63	0,98
2. Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	6	12	13	26	19	38	10	20	2	4	50	3,22	1,04
3. Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	0	0	10	20	20	40	18	36	2	4	50	2,72	0,86
4. Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.	0	0	7	14	14	28	14	28	15	30	50	2,26	1,05

katılmadığını, % 12'si tamamen katıldığını ve % 4'ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun atölye yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{X}=3,22$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlerin “Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne % 40'ı kısmen katıldığını, % 36'sı katılmadığını, % 20'si katıldığını, % 4'ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler buldukları okulun laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna ($\bar{X}=2,72$) düzeyinde kısmen katılmaktadır.

“Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 30'u hiç katılmadığını, % 28'i kısmen katıldığını, % 28'i katılmadığını, % 14'ü katıldığını belirtmektedir. Kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler okullara Bakanlık tarafından gönderilen mali kaynakların okulların ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlikte olduğuna ($\bar{X}=2,26$) düzeyinde katılmamaktadır.

“Fizikî ve malî konularda başka sorun ve önerileriniz var mı? Yönetici ve öğretmenlerden 15 (%30) kişi bu soruyu cevaplamış, 35 (% 70) kişi cevaplamamıştır.

Buna göre verilen cevaplar;

1. Okullar çevreden gelen talepleri karşılayacak kapasiteye sahip değildir,
2. Fizikî alt yapının yetersizliğinden dolayı yeni laboratuvar ve derslikler açılmıyor,
3. Okul, öğrenci fazlalığı nedeniyle talebi karşılayamıyor,
4. Ödeneklerin okullara zamanında gönderilmesi, gereksiz bürokratik işlemlerin kaldırılması,
5. Okulların, çevreden gelen talepleri karşılayabilmesi için ek binaların yapılması,
6. Okullarda bulunan dersane ve laboratuvar sayılarının artırılması,
7. Okullara yeterince yakıt parası gönderilemediği için kışın okullar yeterince ısınmamaktadır,
8. Meslek liselerine verilen ödeneklerin artırılması,
9. Dal programlarının çok iyi hazırlanması,
10. Laboratuvar donanımlarının iyileştirilmesi,
11. Okullara gönderilen ödeneklerin yetersizliğinden dolayı okullar ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar,
12. Sınıflar mesleki eğitim için çok kalabalık, bası sınıflarda fizikî açıdan eğitim-öğretime uygun değil,
13. Okullarda yeterli yardımcı personel olmadığı için temizlik problem olmaktadır, bu nedenle yardımcı personel ihtiyacı mutlaka karşılanmalıdır.

şeklinde özetlenebilir.

3.6.7 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumları Olan Ticaret ve Turizm, Erkek ve Kız Teknik Öğretim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslekî ve Teknik Okullarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması

3.6.7.1’de Ticaret ve turizm, erkek teknik ve kız teknik öğretim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin meslekî ve teknik okullarına ait öğrenci, uygulanan

Tablo 3.6.7.1
Ticaret ve Turizm, Erkek ve Kız Teknik Öğretim Okullarında
Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına
İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	TTOGM		ETÖGM		KTÖGM	
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Oğrenciler Açısından						
1. Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.	2,08	1,03	2,02	0,98	2,18	0,90
2. Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.	3,50	0,68	3,82	0,75	3,61	0,84
3. Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.	2,98	0,84	2,36	0,78	2,56	0,73
4. Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.	3,14	1,06	3,58	0,84	2,78	1,15
5. Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.	4,12	0,69	4,24	0,59	3,14	0,53
6. Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.	2,78	1,14	2,12	0,82	3,04	1,01
7. Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.	2,22	0,84	2,32	0,89	2,08	0,80
8. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.	2,14	1,25	1,76	0,89	1,42	0,57
9. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.	3,02	1,20	2,68	1,08	2,38	1,05
10. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.	3,87	0,88	4,04	0,88	4,06	1,00
11. Okulun fiziki donanımı (bilgisayar lab. dil lab. spor salonu, kütüphane.. gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.	4,04	2,66	3,36	1,03	3,34	0,96
12. Okulun imkanları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.	3,12	1,14	3,14	1,09	3,04	0,96
13. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.	2,16	1,20	1,92	0,78	1,92	0,94
14. Mezun olan öğrenciler; yönetmelik gereğince, okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmektedir.	2,64	1,26	2,32	0,91	2,44	1,07
Uygulanan Programlar Açısından (Bölüm/Dal)						
15. Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.	3,84	0,69	3,84	0,69	2,36	0,63
16. Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.	2,98	1,07	3,04	0,99	3,42	0,86
Programda Yer Alan Dersler Açısından						
17. Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.	3,39	0,86	3,38	0,83	3,34	1,015
18. Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.	3,18	0,83	2,86	0,86	3,02	1,09
19. Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.	3,08	0,73	2,92	1,00	2,69	1,21
20. Mesleki öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır.	2,76	0,80	2,82	0,94	2,94	1,00
Öğretmenler Açısından						
21. Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	3,35	1,04	3,23	0,98	3,63	0,81
22. Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	3,02	1,16	2,58	0,94	3,02	0,80
Fiziki Kapasite ve Mali Açısından						
23. Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	3,96	1,29	3,10	1,13	2,63	0,98
24. Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	3,63	1,29	3,35	1,03	3,22	1,04
25. Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	3,48	1,31	3,08	1,07	2,72	0,86
26. Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.	2,60	1,23	2,10	1,03	2,26	1,05

programlar, dersler, öğretmen, fizikî yapı ve Bakanlıktan gönderilen mali kaynaklara ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması yer almaktadır.

a) Öğrenciler Açısından

“Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,08$) düzeyinde kısmen katıldığı, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,02$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,18$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Sonuçlara bakıldığında ticaret ve turizm öğretimi okullarını tercih eden öğrencilerin, diğer iki genel müdürlüğe bağlı okulları tercih eden öğrencilere oranla daha başarılı oldukları söylenebilir.

“Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,50$) düzeyinde, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,82$) düzeyinde ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler de ($\bar{x}=3,61$) düzeyinde katıldığını belirtmektedir. Her üç öğretim kurumunda çalışan yönetici ve öğretmenler, öğrencilerin bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile geldiğine genel olarak katılmaktadır.

“Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,98$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,36$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,56$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler öğrencilerin bu okulları kendileri tercih etmektedir görüşüne kısmen katılırken, kız teknik öğretim ve erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler katılmadığını belirtmektedir.

“Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,14$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,58$) düzeyinde katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,78$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katıldığını belirtirken, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katıldığını belirtmektedir. Bu sonuç bize meslek liselerine gelen öğrencilerin bu okulların birincil amacının meslek edindirme olduğunu kısmen bilerek geldiklerini göstermektedir.

“Öğrenciler meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,12$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,24$) düzeyinde tamamen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,14$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler öğrencilerin meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yaptıklarına katılırken, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler tamamen katıldığını ifade etmekte, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ise bu görüşe kısmen katıldıklarını ifade etmektedirler.

“Öğrenciler bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,78$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,12$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,04$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler

bu görüşe kısmen katıldığını belirtirken erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katılmamaktadır.

“Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,22$) düzeyinde katılmadığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,32$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,08$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; velilerin, öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili olduklarını katılmamaktadır.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,14$) düzeyinde katılmadığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=1,76$) düzeyinde hiç katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=1,42$) düzeyinde hiç katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın üstünde olduğu görüşüne katılmadığını belirtirken, erkek teknik ile kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe hiç katılmamaktadır.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,02$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,68$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,38$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıf olduğu görüşe kısmen katıldıklarını belirtirken, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katılmamaktadır.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfta altındadır.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,87$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,04$) düzeyinde katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,06$) düzeyinde katıldığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın altında olduğu görüşüne katılmaktadır.

“Okulun fizikî donanımı (bilgisayar lab, spor salonu, kütüphane...gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,04$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,36$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,34$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Kız teknik ve erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katıldıklarını belirtirken ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler okulun fizikî donanımının öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek nitelikte olduğu görüşüne katılmaktadır.

“Okulun imkânları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir..” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,12$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,14$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,04$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; okulların imkânlarının öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek nitelikte olduğu görüşüne kısmen katılmaktadır.

“Meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm

sağlanmaktadır.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,16$) düzeyinde katılmadığını, erkek teknik eğitim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=1,92$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=1,92$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm olmadığını düşünmektedirler.

“Mezun olan öğrenciler; yönetmelik gereğince, okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerinde takip edilmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,64$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik eğitim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,32$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,44$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Kız teknik ve erkek teknik eğitim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katılmadıklarını belirtirken ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katılmaktadır.

b) Uygulanan Programlar Açısından (Bölüm/Dal)

“Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,84$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik eğitim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,84$) düzeyinde katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,36$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile erkek teknik eğitim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekildiği görüşüne katıldıklarını belirtirken, kız teknik eğitim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katılmamaktadır.

“Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,98$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,04$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,42$) düzeyinde katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilirdi görüşüne kısmen katıldıklarını belirtirken, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katıldıklarını belirtmektedir.

c) Programda Yer Alan Dersler Açısından

“Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,39$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,38$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,34$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğü bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olduğu görüşüne kısmen katılmaktadır.

“Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,18$) düzeyinde, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,86$) düzeyinde ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,02$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilendiği görüşüne kısmen katılmaktadır.

“Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,08$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,92$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,69$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerinin bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirildiği görüşüne kısmen katılmaktadır.

“Meslekî öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,76$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,82$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,94$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Her üç genel müdürlüğe bağlı okullarda çalışan yönetici ve öğretmenler; meslekî öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır görüşüne kısmen katıldıklarını ifade etmektedirler.

d) Öğretmenler Açısından

“Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,35$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,23$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,63$) düzeyinde katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katıldıklarını belirtirken kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe katılmaktadır.

“Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,02$) düzeyinde kısmen katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,58$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,02$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm ile kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katıldığını belirtirken, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler katılmadığını belirtmektedir.

e) Fizikî Kapasite ve Mali Açıdan

“Okulumuz dersane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,96$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,10$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,63$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Kız teknik ile erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katıldıklarını belirtirken, ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, okullarının dersane yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğu görüşüne katılmaktadır.

“Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,63$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,35$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,22$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Kız teknik ile erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler bu görüşe kısmen katıldıklarını belirtirken ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; okullarının atölye yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğu görüşüne katıldıklarını ifade etmektedirler.

“Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,48$) düzeyinde katıldığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,08$) düzeyinde kısmen katıldığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,72$) düzeyinde kısmen katıldığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; okullarının laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna katılırken kız teknik ile erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir.

“Okulumuza bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.” görüşüne ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,60$) düzeyinde katılmadığını, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,10$) düzeyinde katılmadığını ve kız teknik öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,26$) düzeyinde katılmadığını belirtmektedir. Ticaret ve turizm, erkek teknik ve kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; okullara Bakanlıktan gelen mali kaynakların ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olduğu görüşüne katılmadıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 3.6.7.2

Ticaret ve Turizm, Erkek ve Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrenciler, Uygulanan Programlar, Dersler, Öğretmen ve Fizikî Donanımı ve Malî Konulara İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması İle İlgili Varyans Analizi Değerleri

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	Varyans F	F Tablosu Değeri
Gruplar Arası	3,018	2	1,509		
Gurup İçi	19,386	147	0,132	11,443	3,00
Toplam	22,404	149			

Tablo 3.6.7.2’de görüldüğü gibi Ticaret ve Turizm, Erkek ve Kız Teknik Öğretimi Okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrenciler, uygulanan programlar, dersler, öğretmen ve fizikî donanımı ve malî konulara ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmış ve $F=11,443$ değeri bulunmuştur. Hesaplanan F değeri (11,443), F tablosundaki (0,05 düzeyinde) değerden (3,00) büyük olduğu için test anlamlıdır. Bu değer, gruplardan en az ikisi arasında anlamlı bir fark vardır şeklinde yorumlanmaktadır. Bu nedenle bu grupları t puanı ile ikişer ikişer karşılaştırarak farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulabilmek için t testi yapılmıştır.

Tablo 3.6.7.3’ de görüldüğü gibi ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerle erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri t testi ile test edildiğinde bulunan değer 2,764’tür. t tablosundaki değeri ise (0,05 düzeyinde) 2,02’dir. Bulunan değer t tablosundaki değerden büyük olduğu için bu iki grup arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerle kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri t testi ile test edildiğinde bulunan değer 4,412’dir. t tablosundaki değeri ise (0,05 düzeyinde) 2,02’dir. Bulunan değer t tablosundaki değerden büyük olduğu için bu iki grup arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3.6.7.3

Ticaret ve Turizm, Erkek Teknik ve Kız Teknik Öğretimi Okullarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Karşılaştırılması İle İlgili t testi

Sonuçları

	\bar{x}	ss	t puanı	t tablosu değeri (0,05 düzeyinde)
TTOGM&ETOGM	0,1968	0,5036	2,764	2,02
TTOGM&KTÖGM	0,3464	0,5551	4,412	2,02
ETÖGM&KTÖGM	-0,1495	0,5387	-1,963	2,02

Erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerle kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri t testi ile test edildiğinde bulunan değer $-1,963$ 'dür. t tablosundaki değeri ise (0,05 düzeyinde) $2,02$ 'dir. Bulunan değer t tablosundaki değerden küçük olduğu için bu iki grup arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

3.6.8 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin; Öğrenciler, Uygulanan Programlar, Dersler, Öğretmenler, Fizikî Donanım ve Mali Konulara İlişkin Görüşleri

a) Öğrenciler Açısından

Tablo 3.7.9.1'de meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin; öğrenciler, uygulanan programlar, dersler, öğretmenler, fizikî donanım ve mali konulara ilişkin genel görüşleri yer almaktadır.

Bu bölümde yönetici ve öğretmenlerin görüşleri genel olarak değerlendirilecek, meslekî ve teknik eğitim sisteminin günümüzde içinde bulunduğu durum ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Araştırmaya katılan 150 yönetici ve öğretmen "*Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.*" görüşüne yarıya yakını (% 40) katılmadığını, % 30'u hiç katılmadığını, % 20'si kısmen katıldığını, % 9'u katıldığını ve % 06'sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x} = 2,09$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuç bize; başarılı öğrencilerin meslek liselerini tercih etmediklerini göstermektedir.

Yönetici ve öğretmenlerden "*Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.*" görüşüne yarıya yakını (% 44,6) katıldığını, % 37,3'ü kısmen katıldığını, % 22'si tamamen katıldığını, % 6'sı katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe

Tablo 3.6.8.1
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve
Öğretmenlerin Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Görüşlerinin Frekans,
Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Öğrenciler Açısından													
1. Okulumuzu, genelde başarılı öğrenciler tercih etmektedir.	1	06	14	9	30	20	60	40	45	30	150	2,09	0,96
2. Öğrencilerimiz bu okullara kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile gelmektedir.	18	22	67	44,6	56	37,3	9	6	0	0	150	3,64	0,76
3. Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.	2	1,3	11	7,3	77	51,3	47	31,3	13	8,6	150	2,63	0,82
4. Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.	14	9,3	46	30,6	51	34	28	18,6	11	7,3	150	3,16	1,06
5. Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.	39	26	88	58,6	19	12,6	4	2,6	0	0	150	3,83	0,84
6. Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.	3	2	0	0	76	50,6	48	32	23	15,3	150	2,64	1,06
7. Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.	0	0	7	4,6	46	30,6	66	44	31	20,6	150	2,20	0,84
8. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.	6	4	4	2,6	11	7,3	58	38,6	71	47,3	150	1,77	0,98
9. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.	10	6,6	42	28	38	25,3	39	26	21	14	150	2,69	1,13
10. Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.	43	28,7	76	50,7	20	13,4	7	4,6	4	2,6	150	3,99	0,91
11. Okulun fiziki donanımı (bilgisayar lab. dil lab. spor salonu, kütüphane.. gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.	23	15,3	67	44,7	52	34,7	0	0	8	5,3	150	3,58	1,75
12. Okulun imkanları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.	13	8,7	40	26,7	55	36,7	32	21,3	10	6,6	150	3,1	1,05
13. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.	4	2,7	9	6	23	15,3	63	42	51	34	150	2	0,98
14. Mezun olan öğrenciler; yönetmelik gereğince, okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmektedir.	8	5,3	17	11,3	41	27,3	55	36,7	29	19,4	150	2,46	1,09

($\bar{x}=3,64$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin bu okullara genellikle ailelerinin etkisi ile geldiklerini göstermektedir.

“Öğrencilerimiz bu okulları kendileri tercih etmektedir.” Görüşüne araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin yarısı (% 51,3) kısmen katıldığını, % 31,3’ü katılmadığını, % 8,6’sı hiç katılmadığını, % 7,3’ü katıldığını ve % 1,3’ü tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=2,63$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize, meslek liselerinde öğrenim gören bazı öğrencilerin meslek liselerini kendilerinin tercih ettiklerini göstermektedir.

“Öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek gelmektedirler.” Görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 34’ü kısmen katıldığını, % 30,6’sı katıldığını, % 18,6’sı katılmadığını, % 9,3’ü tamamen katıldığını ve % 7,3’ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=3,16$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesi öğrencilerinin bu okulların amacının öncelikle meslek edindirme olduğunu kısmen bilerek geldiklerini göstermektedir.

“Öğrenciler, meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yapmaktadır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıdan fazlası (% 58,6) katıldığını, % 26’sı tamamen katıldığını, % 12,6’sı kısmen katıldığını, % 2,6’sı katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=3,83$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimlerini iş alanlarını ve meslek dallarını yeterince tanımadan yaptıklarını göstermektedir.

“Öğrencilere bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına göre uygun yönlendirme yapılmaktadır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarısı (% 50,6) kısmen katıldığını, % 32’si katılmadığını, % 15,3’ü hiç katılmadığını, % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=2,64$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesi

öğrencilerinin bölüm seçerken; ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçlarına uygun yönlendirme yapıldığını fakat bunun yeterli olmadığını göstermektedir.

“Veliler öğrencilerimizin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgilidir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 44) katılmadığını, % 30,6’sı kısmen katıldığını, % 20,6’sı hiç katılmadığını, % 4,6’sı katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=2,20$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesinde öğrencisi bulunan velilerin öğrencilerinin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili olmadıklarını göstermektedir.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın üstündedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 47,3) hiç katılmadığını, % 38,6’sı katılmadığını, % 7,3’ü kısmen katıldığını, % 4’ü tamamen katıldığını ve % 2,6’sı katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=1,77$) düzeyinde hiç katılmamaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın üstünde olmadığını göstermektedir.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıftır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 28’i katıldığını, % 26’sı katılmadığını, % 25,3’ü kısmen katıldığını, % 14’ü hiç katılmadığını ve % 6,6’sı tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=2,69$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Meslekî ve teknik eğitimde öğrenim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri kısmen orta sınıfa aittir.

“Öğrencilerimizin sosyo-ekonomik düzeyi orta sınıfın altındadır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıdan fazlası (% 50,7) katıldığını, % 28,7’si tamamen katıldığını, % 13,4’ü kısmen katıldığını, % 4,6’sı katılmadığını ve % 2,6’sı hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=3,99$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesi öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin çoğunlukla orta sınıfın altında olduğunu göstermektedir.

“Okulun fizikî donanımı (bilgisayar lab., dil lab., spor salonu...gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (% 44,7) katıldığını, % 34,7’si kısmen katıldığını, % 15,3’ü tamamen katıldığını, % 5,3’ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=3,58$) düzeyinde katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerin alt yapılarının öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verici nitelikte olduğunu göstermektedir.

“Okulun imkanları öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek niteliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 36,7’si kısmen katıldığını, % 26,7’si katıldığını, % 21,3’ü katılmadığını, % 6,6’sı hiç katılmadığını, % 8,7’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=3,1$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerin imkanlarının öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına kısmen olanak verecek nitelikte olduğunu göstermektedir.

“Meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlanmaktadır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin yarıya yakını (%42) katılmadığını, % 34’ü hiç katılmadığını, % 15,3’ü kısmen katıldığını, % 6’sı katıldığını ve % 2,7’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=2$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuç bize meslek lisesi öğrencilerinin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm olmadığını göstermektedir.

“Mezun olan öğrenciler; yönetmelikler gereğince okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince takip edilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 36,7’si katılmadığını, % 27,3’ü kısmen katıldığını, % 19,4’ü hiç katılmadığını, % 11,3’ü katıldığını ve % 5,3’ü tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{x}=2,46$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimlerince yeterince takip edilmediğini göstermektedir.

b) Uygulanan Programlar Açısından (Bölüm/Dal)

Tablo 3.6.8.2’de Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin meslek lisesi öğrencilerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.8.2’de görüldüğü gibi “Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 49,3’ü katıldığını, % 36,7’si kısmen katıldığını, % 13,3’ü tamamen katıldığını, % 07’si katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{X}=3,34$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerinde çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında kısmen güçlük çekildiğini göstermektedir.

Tablo 3.6.8.2

Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslek Liselerinde Uygulanan Programlara Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS		
	f	%	f	%	f	%	f	%					
Uygulanan Programlar Açısından (Bölüm/Dal)													
15. Çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekilmektedir.	20	13,3	74	49,3	55	36,7	1	07	0	0	150	3,34	1,02
16. Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.	10	6,6	43	28,7	63	42	25	16,7	9	6	150	3,14	0,98

“Günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 42’si kısmen katıldığını, % 28,7’si katıldığını, % 16,7’si katılmadığını, % 6,6’sı tamamen katıldığını ve % 6’sı hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu görüşe ($\bar{X}=3,14$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerinde, günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına

cevap verebilecek bölümlerin kısmen açılabilirdiğini fakat bunun yeterli olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.6.8.3
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümler Var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	32	21,3
Hayır	117	78
Boş	1	06,7
Toplam	150	100

Tablo 3.6.8.3’de görüldüğü gibi “*Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı?* sorusuna 32 kişi (% 21,3) evet, 117 kişi (% 78) hayır, 1 kişi de (% 06,7) bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 3.6.8.4
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğrenci Yetersizliğinden Dolayı Kapanan Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Sıra No	Bölümler	f	%
1	Bankacılık Bölümü	4	2,6
2	Mahalli İdareler Bölümü	2	01
3	El Sanatları	6	4
4	Gıda kontrol ve Analizi	4	2,6
5	Nakış Bölümü	4	2,6
6	Ev Yönetimi	1	06
7	Ağırlama ve Gıda	1	06
8	Alt yapı	9	6
9	Makine	5	3
10	Döşeme	2	1,3
11	Üst yapı	2	1,3
12	Mobilya Dekorasyon	1	06

Tablo 3.6.8.4’de öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümlerin isimleri yer almaktadır. Bu bölümler 4 kişi (% 2,6) Bankacılık, 2 kişi (% 01) Mahalli

İdareler, 6 kişi (% 4) El Sanatları, 4 kişi (% 2,6) Gıda Kontrol ve Analizi, 4 kişi (% 2,6) Nakış, 1 kişi (% 06) Ev Yönetimi, 1 kişi (% 06) Ağırlama ve Gıda, 9 kişi (% 6) Alt Yapı, 5 kişi (% 3) Makine, 2 kişi (% 1,3) Döşeme, 2 kişi (% 1,3) Üst Yapı ve 1 kişi de (% 06) Mobilya ve Dekorasyon olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.6.8.5’de meslekî ve teknik eğitim kurumlarında öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı? sorusuna yönetici ve öğretmenlerin verdiği cevaplar yer almaktadır. Bu soruya yönetici ve öğretmenlerden 20 kişi (% 13,3) evet, 130 kişi (% 86,7) hayır demektedir.

Tablo 3.6.8.5

Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümler var mı? Sorusunun Frekans ve Yüzde Dağılımı

	f	%
Evet	20	13,3
Hayır	130	86,7
Toplam	150	100

Tablo 3.6.8.6

Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğrencilerden ve Velilerden Talep Olduğu Halde Açılmayan Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Sıra No	Bölümler	f	%
1	Bilgisayarlı Muhasebe	2	1,3
3	Bilgisayar Programcılığı	1	06
4	CNC, Hidrolik, Pnömatik	2	1,3
5	Bilgisayar	8	5,3
6	Kuaförlük	4	2,6
7	Gıda Kontrol ve Analizi, Ağırlama ve Gıda	1	06
8	Çocuk Gelişimi	1	06
10	Grafik, Serigrafi	1	06

Tablo 3.6.8.6' da meslekî ve teknik eğitim kurumlarında öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı? sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır. Tablo 3.6.8.5'de öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı? sorusuna evet diyen 20 (% 13,3) yönetici ve öğretmenlerden; 2 kişi (% 1,3) Bilgisayarlı Muhasebe, 1 kişi (% 06) Bilgisayar Programcılığı, 2 kişi (% 1,3) CNC, Hidrolik, Pnömatik, 8 kişi (% 5,3) Bilgisayar, 4 kişi (% 2,6) Kuaförlük, 1 kişi (% 06) Gıda Kontrol ve Analizi ile Ağırlama ve Gıda, 1 kişi (% 06) Çocuk Gelişimi, 1 kişi (% 06) Grafik ile Serigrafi olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.6.8.7

Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Bölümlerin Açılmama Nedenlerin Frekans ve yüzde Dağılımı

Sıra No	Bölümlerin Açılmama Nedenleri	f	%
1	Öğretmen Yetersizliği Fizikî Mekan Yetersizliği Donanım Yetersizliği Bürokratik Engeller	3	2
2	Öğretmen Yetersizliği	8	5,3
2	Fizikî Mekan Yetersizliği	7	4,6
3	Donanım Yetersizliği	4	2,6
4	Bürokratik Engeller	2	1,3

Tablo 3.6.8.7'de meslekî ve teknik eğitim kurumlarında öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde bölümlerin açılmama nedenleri yer almaktadır. Yönetici ve öğretmenlerden 3 kişi (% 2) Öğretmen Yetersizliği, Fizikî Mekan Yetersizliği, Donanım Yetersizliği, Bürokratik Engeller olduğunu, 8 kişi (% 5,3) öğretmen yetersizliği, 7 kişi (% 4,6) fizikî mekan yetersizliği, 4 kişi (% 2,6) donanım eksikliği ve 2 kişi de (% 1,3) bürokratik engellere bağlamaktadır.

Tablo 3.6.8.8'de öğretim kurumlarına göre öğrenciler tarafından en çok tercih edilen bölümler yer almaktadır. Tablo 3.6.8.8'de görüldüğü gibi ticaret ve turizm

öğretimi okullarında en çok tercih edilen bölümler; Muhasebe, Bilgiişlem ve Büro Hizmetleri, erkek teknik öğretim okullarında en çok tercih edilen bölümler; Bilgisayar, Elektronik ve Elektrik, kız teknik öğretim okullarında ise; Çocuk Gelişimi, Bilgisayar ve Kuaförlük bölümleridir. Genel olarak bakıldığında teknoloji ile yakından ilgili olan bölümlere (bilgisayar, elektronik, elektrik..gibi) yoğun ilgi vardır. Bu bölümlerin en çok talep edilme nedenlerinin başında öğrencilerin kolay iş bulmaları ve üniversitede alanı ile ilgili bölümlere yatay geçiş yapabilmeleridir.

Tablo 3.6.8.8

**Mesleki ve Teknik Eğitim Okullarında Öğrenciler Tarafından
En Çok Talep Gören Bölümlerin Frekans ve Yüzde Dağılımı**

	Sıra No	En Çok Talep Edilen Bölümler	f	%	N
TTOGM	1	Muhasebe	43	86	50
	2	Bilgiişlem	11	22	
	3	Büro Hizmetleri	4	8	
ETÖGM	1	Bilgisayar	31	62	50
	2	Elektronik	29	58	
	3	Elektrik	28	56	
KTÖGM	1	Çocuk Gelişimi	44	88	50
	2	Bilgisayar	21	42	
	3	Kuaförlük	11	22	

c) Programda Yer Alan Dersler Açısından

Tablo 3.6.8.9’da Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin programda yer alan derslere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.6.8.9’da görüldüğü gibi “*Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.*” Görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 39,3’ü katıldığını, % 38’i kısmen katıldığını, % 8,7’si tamamen katıldığını, % 8,7’si katılmadığını ve % 5,3’ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=3,37$) düzeyinde

Tablo 3.6.8.9
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Programda Yer Alan Derslere İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Programda Yer Alan Dersler Açısından													
23. Programda yer alan dersler, içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.	13	8,7	59	39,3	57	38	13	8,7	8	5,3	150	3,37	0,95
24. Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir.	7	4,7	41	27,4	62	41,3	29	19,3	11	7,3	150	3,02	0,97
25. Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirilmektedir.	3	2	42	28	59	39,3	28	18,7	18	12	150	2,89	1,00
26. Meslekî öğretim programları geliştirilirken, yerel özellikler de dikkate alınmaktadır.	3	2	33	22	63	42	40	26,7	11	7,3	150	2,84	0,91

kısmen katılmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının programlarında yer alan dersler içerik açısından kısmen meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir. Bu sonuç programlarda yer alan derslerin içeriklerinin meslek dallarının amaçlarını kısmen gerçekleştirecek nitelikte olduğunu göstermektedir.

“Programda yer alan derslerin içerikleri, iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilenmektedir” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 41,3’ü kısmen katıldığını, % 27,4’ü katıldığını, % 19,3’ü katılmadığını, % 7,3’ü hiç katılmadığını ve % 4,7’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=3,02$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç meslekî ve teknik eğitim kurumlarının programlarında yer alan derslerin içeriklerinin, iş hayatının gerekleri doğrultusunda kısmen yenilendiğini fakat yeterli olmadığını, değişen koşullar doğrultusunda yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

“Programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerimiz Bakanlıktaki ilgili birimlerince değerlendirilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 39,3’ü kısmen katıldığını, % 28’i katıldığını, % 18,7’si katılmadığını, % 12’si hiç katılmadığını ve % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=2,89$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç programlarda yer alan derslerin içeriklerine ilişkin okulların değişiklik taleplerini, Bakanlıktaki ilgili birimlerin kısmen dikkate alındığını göstermektedir.

“Meslekî öğretim programları geliştirilirken, yerel özelliklerde dikkate alınmaktadır.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 42’si kısmen katıldığını, % 26,7’si katılmadığını, % 22’si katıldığını, % 7,3’ü hiç katılmadığını ve % 2’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=2,84$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç bize meslek liselerinin öğretim programları geliştirilirken, yerel özelliklerin de kısmen dikkate alındığını göstermektedir.

d) Öğretmen Açısından

Tablo 3.6.8.10’da meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin buldukları okullardaki öğretmen açığına ilişkin bilgiler yer almaktadır. “Okulunuzda öğretmen açığı var mı?” sorusuna 29 kişi (% 19,3) evet, 121 kişi (% 80,7) hayır cevabını vermiştir. Ankara İlindeki meslekî ve teknik eğitim kurumlarında 5/1 oranında öğretmen açığı bulunmaktadır.

Tablo 3.6.8.10

**Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Öğretmen Açığının
Frekans ve Yüzde Dağılımı**

f		%		N
Evet	Hayır	Evet	Hayır	
29	121	19,3	80,7	150

Tablo 3.6.8.11
Mesleki ve Teknik Eğitim Okullarında Öğretmen Açığı
Bulunan Alanların Frekans ve Yüzde Dağılımı

Öğretmen Açığı Olan Alanlar	f	%	N
Kültür Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	11	7,3	29
Meslek Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	6	4	
Hem Kültür Hem Meslek Dersi Öğretmen Açığı Olanlar	12	8	

Tablo 3.6.8.11’de görüldüğü gibi meslekî ve teknik eğitim kurumlarında öğretmen açığı vardır diyen yönetici ve öğretmenlerden 11 kişi (% 7,3) kültür dersi, 6 kişi (% 4) meslek dersi, 12 kişi (% 8) hem meslek dersi hem de kültür dersi öğretmen açığı olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.6.8.12
Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Meslek Lisesi Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
<i>Öğretmenler Açısından</i>													
29. Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	15	1	46	30,7	46	30,7	23	15,3	20	13,3	150	3,40	0,95
30. Okulda çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.	10	6,7	22	14,7	58	38,7	44	29,3	16	10,6	150	2,87	0,99

Tablo 3.6.8.12’de meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin, öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetleri ile ilgili görüşleri yer almaktadır.

“Okulda çalışan öğretmenler, istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 30,7’si katıldığını, % 30,7’si kısmen katıldığını, % 15,3’ü katılmadığını, % 13,3’ü hiç katılmadığını, % 1’i tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{x}=3,40$) düzeyinde bu görüşe kısmen katılmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenler istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılabilmekte fakat bu yeterli olmamaktadır.

“Okulda çalışan öğretmenler, dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 38,7’si kısmen katıldığını, % 29,3’ü katılmadığını, % 14,7’si katıldığını, % 10,6’sı hiç katılmadığını, % 6,7’si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak ($\bar{x}=2,87$) düzeyinde bu görüşe kısmen katılmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılabilmekte fakat bu yeterli olmamaktadır.

Tablo 3.6.8.13

Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin Okulların Fizikî Kapasite ve Mali Konulara İlişkin Görüşlerinin Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
<i>Fizikî Kapasite ve Mali Açıdan</i>													
31. Okulumuz dershane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.	31	20,7	41	27,3	27	18	40	26,7	11	7,3	150	3,23	1,25
32. Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir	31	20,7	41	27,3	46	30,7	24	16	8	5,3	150	3,4	1,11
33. Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir	19	12,6	36	24	46	30,7	40	26,7	40	26,7	150	3,09	1,13
34. Okulumuza Bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak niteliktedir.	4	2,7	23	15,3	36	24	44	29,3	43	28,7	150	2,32	1,11

Tablo 3.6.8.13’de görüldüğü gibi “Okulumuz dershane yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 27,3’ü katıldığını, % 26,7’si katılmadığını, % 20,7’si tamamen katıldığını, % 18’i kısmen katıldığını ve %

7,3'ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=3,23$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç meslekî ve teknik eğitim okullarının derslane yönünden kısmen yeterli kapasiteye sahip olduğunu göstermektedir.

“Okulumuz atölye yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 30,7'si kısmen katıldığını, % 27,3'ü katıldığını, % 20,7'si tamamen katıldığını, % 16'sı katılmadığını ve % 5,3'ü hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=3,4$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç meslekî ve teknik eğitim okullarının atölye yönünden kısmen yeterli kapasiteye sahip olduğunu göstermektedir.

“Okulumuz laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahiptir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 30,7'si kısmen katıldığını, % 26,7'si katılmadığını, % 24'ü katıldığını, % 12,6'sı tamamen katıldığını ve % 6'sı hiç katılmadığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=3,09$) düzeyinde kısmen katılmaktadır. Bu sonuç meslekî ve teknik eğitim okullarının laboratuvar yönünden kısmen yeterli kapasiteye sahip olduğunu göstermektedir.

“Okulumuza Bakanlıktan gelen mali kaynaklar ihtiyaçlarımızı karşılayacak yeterliktedir.” görüşüne yönetici ve öğretmenlerin % 29,3'ü katılmadığını, % 28,7'si hiç katılmadığını, % 24'ü kısmen katıldığını, % 15,3'ü katıldığını ve % 2,7'si tamamen katıldığını belirtmektedir. Yönetici ve öğretmenler genel olarak bu görüşe ($\bar{x}=2,32$) düzeyinde katılmamaktadır. Bu sonuç meslekî ve teknik eğitim okullarına Bakanlıktan yeterince kaynak gönderilmediğini gönderilen kaynaklarının yetersiz olduğunu göstermektedir.

“Fizikî ve mali konularda başka sorun ve önerileriniz var mı?” sorusuna yönetici ve öğretmenlerin 50 kişi (% 33,3) cevap vermiş 100 kişi (% 66,7) cevaplamamıştır. Buna göre verilen cevaplar;

1. Okullarda derslane yetersizliği olup yeni derslikler yapılmalı,

2. Atölyeler çağın gereklerine uygun olarak yenilenmeli, binalar meslekî eğitime uygun hale getirilmeli,
 3. Bilgisayar laboratuvarları genişletilmeli, bilgisayar sayıları artırılmalı,
 4. Okullarda bölümler yerel şartlara göre açılmalı,
 5. Öğretim programları güncelleştirilmeli,
 6. Okullardaki araç-gereçler teknolojik gelişmeler doğrultusunda yenilenmeli,
 7. Okullara çok amaçlı spor salonları yapılmalı,
 8. Uygulamalar için daha fazla kaynak ayrılmalı,
 9. Okullara yeterli yardımcı personel ataması yapılmalı,
 10. Tüm öğretmenler hizmet içi eğitimden geçirilmeli,
 11. Okullara Bakanlıktan daha fazla ödenek gönderilmeli
- şeklinde özetlenebilir.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak varılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

4.1 SONUÇLAR

Plânlı Kalkınma Döneminde (1963-2002) mesleki ve teknik eğitim ile ilgili Kalkınma Plânlarında, Hükümet Programlarında ve Millî Eğitim Şûralarında alınan kararlar, bu dönemde öğrenci, öğretmen ve okul sayılarındaki sayısal gelişmeler ve meslekî ve teknik eğitimde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin; günümüzdeki mesleki ve teknik eğitimin sorunlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıda verilen sonuçlara ulaşılmıştır.

4.1.1 Plânlı Kalkınma Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulamaları (Kalkınma Plânları, Hükümet Programları ve Millî Eğitim Şûralarında Alınan Kararlar)

1. Meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin alanları ile ilgili yüksek öğretim kurumlarına sınavsız geçişlerini sağlamak amacıyla 29.06.2001 tarihinde 4702 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu çıkarılmış ve uygulamaya koyulmuştur.

2. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 23.07.2002 tarih ve 284 sayılı Kararı ile Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Nakil ve Geçiş Yönergesi ile orta öğretimde yatay ve dikey geçişlere imkan tanınmıştır.

3. İlköğretim çağındaki gençlerin büyük bir çoğunluğu mesleki ve teknik eğitime yönlendirilmeli kararı alınmıştır. Fakat Milli Eğitim Sayısal Veriler 2001-

2002 kitapçığındaki öğrenim gören öğrenci sayılarına bakıldığında (Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde 947.358, Genel Ortaöğretimde 1.908.493) bunun gerçekleştirilemedi görülmektedir.

4. Endüstrinin ihtiyaç duyduğu ara kademe insan gücünü yetiştirmek amacıyla faaliyetlerini sürdüren mesleki ve teknik liselerin alan/dal/bölgelerine bakıldığında teknolojik gelişmelerin programlara yansıtıldığı görülmektedir. (Bilgisayar, Elektronik, Elektrik, İletişim.....gibi).

5. Okul ve iş hayatı arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve temel bilgi ve becerilerin işletmelerde uygulanması amacıyla 5.06.1986 tarihinde 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu çıkarılmıştır. Ve halan uygulamasına devam edilmektedir.

6. 5.06.1986 yılında çıkarılan 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu ile çıraklık, mesleki ve teknik eğitim konularında Bakanlıkça ihtiyaç duyulan planlama, araştırma, geliştirme ve üretim hizmetlerinin yapmak veya yaptırmak amacıyla doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşu olarak "Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi (METARGEM)" kurulmuştur.

7. 5.06.1986 yılında çıkarılan 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu ile, örgün, çıraklık ve yaygın eğitim yoluyla mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması, yetiştirilen insan gücünün sayı ve kalite olarak artırılması, çıraklık eğitimi dahil örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitimin bütün olarak desteklenip geliştirilmesi, mesleki ve teknik alanda iş öncesi ve hizmetiçi eğitim programlarının konu ve özel bütün işyerlerinde verimliliğini artıran ilkeler gözetilerek yürütülmesini sağlama amacıyla "Çıraklık Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu" kurulmuştur. 20.06.2001 tarih ve 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 31.12.2001 tarihinde uygulamadan kaldırılmıştır.

8. Meslek standartlarının ve sertifikasyon sisteminin kurumsallaşması amacıyla “Meslek Standartları Kurumu” oluşturulması kararı alınmış, fakat uygulamaya henüz konulamamıştır.

9. Mesleki ve teknik eğitimde sistem bütünlüğü esasına dayalı eklemli (modüler) eğitim programları hazırlanması çalışmalarına Bakanlıktaki ilgili birimlerde devam etmektedir.

4.1.2 Plânlı Kalkınma Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitimde Sayısal Gelişmeler

1. Plânlı Kalkınma Yıllarının başında; meslekî ve teknik ortaokullarda 296 okul, 63.027 öğrenci, 832 öğretmen(Cumhuriyet Döneminde Türk Millî Eğitim Sistemindeki Gelişmeler, 1988:93) bulunurken, mesleki ve teknik liselerde ise 245 okul, 32.963 öğrenci ve 429 okul bulunmaktadır(Cumhuriyet Döneminde Türk Millî Eğitim Sistemindeki Gelişmeler, 1988:118-129). Mesleki ve teknik ortaöğretim sisteminde bu sayısal gelişmeler 2001-2002 öğretim yılında 2834 okul, 783.775 öğrenci ve 57.498 öğretmen sayısına ulaşmıştır(Millî Eğitimde sayısal Veriler 2001-2002, 2002:148)

4.1.3 Günümüzde Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulamaları ve Sorunları

4.1.3.1 Ankete Katılan Yönetici ve Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler

1. Ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin % 53,4’ü kadın, % 46,6’sı erkektir.

2. Ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin; % 25,3’ü Ticaret Meslek Lisesinde, % 8’i Anadolu Ticaret Meslek Lisesinde, % 13,3’ü Kız Meslek Lisesinde, % 14,7’si Anadolu Kız Meslek Lisesinde, % 2,7’si Kız Teknik Lisesinde, % 2,7’si Anadolu Meslek Lisesinde, % 4,7’si Teknik Lisede, % 22’si Endüstri Meslek

Lisesinde, % 4'ü Anadolu Teknik Lisede, % 07'si Anadolu Meslek Lisesinde, % 2'si de Yapı Meslek Lisesinde görev yapmaktadır.

3. Ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin % 2'si okul müdürü, % 2,7'si müdür yardımcısı, % 9,3'ü müdür yardımcısı, % 8'i bölüm atölye ve laboratuvar şefi, % 78'i de öğretmendir.

4. Ankete katılan 21 yöneticinin % 3,3'ü 0-5 yıllık, % 4'ü 5-10 yıllık, % 2,7'si 11-15 yıllık, % 2'si 16-20 yıllık ve % 2'si de 20 yıl ve yukarısı görev süresine sahiptir. Ankete katılan 12 bölüm, atölye ve laboratuvar şefinin görev süresi % 4'ü 0-5 yıllık, % 4'ü de 5-10 yıllıktır. Yine ankete katılan 117 öğretmenden % 10,7'si 0-5 yıllık, % 24,6'sı 5-10 yıllık, % 22'si 11-15 yıllık, % 14'ü 16-20 yıllık ve % 6,7'si de 20 yıl ve üstündedir.

4.1.3.2 Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumlarında Çalışan Yönetici ve Öğretmenlerin; Meslek Liseleri ile İlgili Öğrenciler, Uygulanan Programlar, Programlarda Yer Alan Dersler, Öğretmen Durumu ve Hizmetçi Eğitim Faaliyetleri, Okulların Fizikî Durumu ve Mali Kaynaklara İlişkin Görüşleri

a) Öğrenciler Açısından

1. Yönetici ve öğretmenler, genel olarak meslek liselerini tercih eden öğrencilerin başarı seviyelerinin yüksek olduğu görüşüne katılmamıştır.

2. Yönetici ve öğretmenler, öğrencilerin meslek liselerini kendi isteklerinden ziyade ailelerinin etkisi ile tercih ettikleri görüşüne katıldıklarını belirtmiştir.

3. Yönetici ve öğretmenler, öğrencilerin meslek liselerine kendi istekleri ile geldikleri görüşüne kısmen katılmıştır.

4. Yönetici ve öğretmenler, öğrenciler bu okulların amacının; öncelikle meslek edindirme, ikincil olarak da üniversiteye hazırlama olduğunu bilerek geldiklerine kısmen katılmıştır.

5. Yönetici ve öğretmenler, öğrencilerin meslek dallarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimi yaptıkları görüşüne katıldıklarını ifade etmişlerdir.

6. Yönetici ve öğretmenler, öğrencilere bölüm seçerken ilgi, istidat, yetenekleri ve iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirme yapıldığına kısmen katılmıştır.

7. Yönetici ve öğretmenler; velilerin, öğrencilerin eğitim-öğretim sorunları ile yakından ilgili oldukları görüşüne katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

8. Yönetici ve öğretmenler; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın üstünde olduğu görüşüne katılmamıştır.

9. Yönetici ve öğretmenler; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıf olduğu görüşüne kısmen katılmıştır.

10. Yönetici ve öğretmenler; öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta sınıfın altında olduğu görüşüne katılmışlardır.

11. Yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okulun fizikî donanımının (bilgisayar lab., dil lab., spor salonu, kütüphane ..gibi) öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak verecek nitelikte olduğuna katılmışlardır.

12. Yönetici ve öğretmenler, çalıştıkları okulun imkanlarının öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılmalarına olanak verecek nitelikte olduğuna kısmen katılmışlardır.

13. Yönetici ve öğretmenler, bu okullardan mezun olan öğrencilerin işe yerleştirilmesinde ilgili kuruluş ve bakanlıklar arasında yeterli eşgüdüm sağlandığına katılmamaktadır.

14. Yönetici ve öğretmenler; meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin, yönetmelikler gereğince okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimleri tarafından takip edildiğine kısmen katılmıştır.

b) Okullarda Uygulanan Programlar (Bölüm/Dal) Açısından

1. Yönetici ve öğretmenler; okullarda çevreden gelen talepleri karşılayacak bölümler açılmasında güçlük çekildiğine katılmıştır.

2. Yönetici ve öğretmenler; günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek bölümler koşulların uygun olması durumunda kolaylıkla açılabilirdiği görüşüne kısmen katılmıştır.

3. Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümler var mı? sorusuna yönetici ve öğretmenlerin % 21,3'ü var olduğunu, % 78'i olmadığını, % 06,7'si de cevap vermemiştir.

4. Öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanan bölümleri; ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; Bankacılık, Mahalli İdareler, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler; El Sanatları, Nakış, Ev Yönetimi, erkek teknik öğretimde çalışan yönetici ve öğretmenler; Alt Yapı, Makine, Döşeme, Üst Yapı, Mobilya ve Dekorasyon olduğunu belirtmiştir.

5. Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümler var mı? sorusuna yönetici ve öğretmenlerin % 13,3'ü evet, % 86,7'si hayır demiştir.

6. Öğrencilerden ve velilerden talep olduğu halde açılmayan bölümleri; ticaret ve turizm öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, Bilgisayarlı

Muhasebe, Bilgisayar Programcılığı, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, CNC, Hidrolik, Pnömatik, Bilgisayar, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, Bilgisayar, Kuaförlük, Gıda Kontrol ve Analizi, Çocuk Gelişimi, Ağırhama ve Gıda, Grafik ve Serigrafî olarak belirtmiştir.

7. Yönetici ve öğretmenler bu bölümlerin açılmama nedenlerini genel olarak öğretmen, fizikî mekan, donanım yetersizliğine ve bürokratik engellere bağlamıştır.

8. Okullarda en çok talep gören bölümleri; ticaret ve turizm öğretimi okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, Muhasebe, Bilgiişlem, Büro Hizmetleri, erkek teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, Bilgisayar, Elektronik, Elektrik, kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler, Çocuk Gelişimi, Bilgisayar ve Kuaförlük olarak belirtmiştir.

c) Programda Yer Alan Derslerin İçerikleri Açısından

1. Yönetici ve öğretmenler; programda yer alan derslerin içerik açısından meslek dallarının amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olduğuna kısmen katılmıştır.

2. Yönetici ve öğretmenler; programda yer alan derslerin içeriklerinin iş hayatının gerekleri doğrultusunda yenilediğine kısmen katılmıştır.

3. Yönetici ve öğretmenler; programda yer alan dersler ve bu derslerin içeriklerine ilişkin değişiklik taleplerinin, Bakanlıktaki ilgili birimlerce değerlendirildiğine kısmen katılmıştır.

4. Yönetici ve öğretmenler; meslekî öğretim programlarının hazırlanmasında, yerel özelliklerin de dikkate alındığı görüşüne kısmen katılmıştır.

d) Öğretmenler Açısından

1. Yönetici ve öğretmenlerden % 13'ü çalıştıkları okulda öğretmen açığı olduğuna, % 80,7'si öğretmen açığı olmadığını ifade etmiştir.

2. Çalıştıkları okulda öğretmen açığı olduğunu belirten yönetici ve öğretmenlerden; % 7,3'ü kültür dersi, % 4'ü meslek dersi, % 8'i ise hem kültür hem de meslek dersi öğretmen açığı olduğunu belirtmiştir.

3. Yönetici ve öğretmenler; öğretmenlerin istemeleri durumunda hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılabildiklerine kısmen katılmıştır.

4. Yönetici ve öğretmenler; öğretmenlerin dönüşümlü olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldıklarına kısmen katılmıştır.

e) Fizikî ve Malî Açından

1. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okulun dersane yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna kısmen katılmıştır.

2. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okulun atölye yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna kısmen katılmıştır.

3. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenler çalıştıkları okulun laboratuvar yönünden yeterli kapasiteye sahip olduğuna kısmen katılmıştır.

4. Yönetici ve öğretmenler bakanlıktan gelen mali kaynakların ihtiyaçları karşılayacak yeterlikte olduğuna katılmamıştır.

5. Ticaret ve turizm, erkek teknik ve kız teknik öğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin öğrenci, öğretmen, uygulanan programlar, programlarda yer alan dersler, okulların fizikî donanımı ve mali konulara ilişkin görüşlerinde farklılık olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve bu gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla t testi yapılmış, t testi sonucunda ticaret ve turizm öğretimi ile kız teknik öğretim okulları arasında karşılaştırma yapılmış ve bu iki grup arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Erkek teknik ve kız teknik öğretim okulları arasında karşılaştırma yapılmış ve bu iki grup arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Ticaret ve turizm öğretimi ile erkek teknik öğretim arasında karşılaştırma yapılmış ve bu iki grup arasında da anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. t testi genel olarak değerlendirildiğinde ticaret ve turizm öğretimi okulları ile diğer iki genel müdürlük okulları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır.

4.2 ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. İlköğretimden başlayarak öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre iyi bir yönlendirme yapılmalıdır. Özellikle aileler de çocukların bu okulları tercih etmeleri konusunda etkili olduğu için ailelerde bu konuda bilinçlendirilmelidir.
2. Öğrencilere kayıt esnasında yönetici ve öğretmenler tarafından meslek liselerinin amacının meslek edindirme olduğu anlatılmalıdır.
3. Meslekî ve teknik eğitimde teorik eğitimin yanı sıra uygulama eğitimi çok önemlidir. Öğrencilere eğitim uygulamalı olarak verileceği için okulun fizikî alt yapısı, laboratuvar ve atölyelerin çağın gerçekleri doğrultusunda yenilenmelidir.

4. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan öğrenciler okullarda oluşturulan işe yerleştirme ve izleme birimleri tarafından izlenmelidir.

5. Programlar hazırlanırken iş dünyası yakından izlenmeli, istihdam alanı olan alanlara yönelik bölümler açılmalı ve bu konuda sektör ile işbirliği yapılmalıdır.

6. Öğrenciler tarafından talep gören bölüm/alanların sayısı artırılmalı, bu bölüm/alanların açılabilmesi için yetersiz olan öğretmen, fizikî mekan, donanım eksiklikleri Bakanlıkla işbirliği yapılarak giderilmeli, bu konudaki bürokratik engeller ortadan kaldırılmalıdır.

7. Programlar hazırlanırken yerel özellikler de dikkate alınmalıdır.

8. Okullarda öğretmen açığı olan alanlara öğretmen atamaları yapılmalıdır.

9. Dershane yönünden yetersiz okullara ek dershaneler yapılmalı, sınıflardaki öğrenci mevcudu azaltılmalı, atölye ve laboratuvarlardaki araç-gereç ve teknik donanım gelişen teknoloji doğrultusunda yenilenmeli bilgisayar sayıları artırılmalıdır.

Yeni Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler

1. Meslek Liselerinde uygulanan programlara, iş hayatının ihtiyacı olup olmadığına dair bir araştırmada sektör açısından yapılabilir.

2. Mesleki ve teknik eğitimde öğrenim gören öğrencilerin sorunlarına yönelik bir araştırma da meslek lisesi öğrencilerine uygulanarak, öğrencilerin bu eğitim sisteminden beklentileri ortaya çıkarılabilir.

3. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında çağın gerekleri doğrultusunda açılan alan/dal'larda görev alacak öğretmenler nitelik olarak yeterli mi?

KAYNAKÇA

ALKAN, Cevat&DOĞAN, Hıfzı& SEZGİN, İlhan

Meslekî ve Teknik Eğitimin Esasları. Kavramlar, Uygulamalar, Gelişmeler, Yönelmeler. 4. Baskı 1998. İstanbul:Alkım Yayınları

KAPTAN, Saim

Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. 1998. Ankara:Tekışık Yayıncılık

KARASAR, Niyazi

Bilimsel Araştırma Yöntemleri Kavramlar, İlkeler ve Teknikler. Ankara:1982.

KOÇ, Fatma

Meslekî Eğitimde Okul Sanayi İşbirliği. Millî Eğitim Dergisi. (Ocak, Şubat, Mart 1999 Sayı:141) ss.64-65

NİŞANCI, Abdullah

Meslekî ve Teknik Öğretimin Millî Eğitim Sistemi İçerisindeki Yapısı Organizasyonu ve Gelişimi. 3-5 Mayıs 1990. Çıracılık ve Meslekî-Teknik Eğitim Konseyi. Ankara:Millî Eğitim Basımevi

DPT,

1963 I. Kalkınma Plânı (1963-1967). Ankara:Başbakanlık Devlet Matbaası

1967 Kalkınma Plânı İkinci Beş Yıl (1968-1972). Ankara:Başbakanlık Devlet Matbaası

1972 **Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı** (1973-1977). Ankara:Başbakanlık
Devlet Matbaası

1979 **Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı** (1973-1977).
Ankara:Başbakanlık Devlet Matbaası

1984 **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı** (1985-1989) Ankara:Başbakanlık
Devlet Matbaası

1990 **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plânı**. (1990-1994)

1995 **Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı** (1996-2000) Ankara:Yayın ve
Basım Şube Müdürlüğü

2000 **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı**. (2001-2005).
Ankara:Başbakanlık

2001 **Devlet İstatistik Enstitüsü Hanehalkı İş Gücü Anketi Sonuçları**.
DPT. 2001-2. Dönem

MEB,

1998 **1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu**. Ankara:Millî Eğitim
Basımevi

1978 **Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği.**
Ankara:Millî Eğitim Basımevi

1997 **Türkiye’de ve Dünyada Meslekî Teknik Eğitim, Türk Özel Sektörünün Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri.** Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu. Yayın No:168

1991 **Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimde Gelişmeler.** 29-30 Nisan 1991. İstanbul:Millî Eğitim Basımevi

1990 **Çıraklık ve Mesleki-Teknik Eğitim Konseyi Görüşmeleri ve Kararları** Ankara:Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu matbaası

1997 **Millî Eğitimde Hedefler.** Ankara:Millî Eğitim Basımevi

1996 **Yönetici ve Öğretmenler İçin Kanun Kitabı.** Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ankara: Milli Eğitim Basımevi

1999 **Cumhuriyet Döneminde Eğitim II.** Ankara Millî Eğitim Basımevi

1988 **Cumhuriyet Döneminde Türk Millî Eğitim Sistemindeki Gelişmeler (1923-1988).** Millî Eğitim Basımevi

2001 **2002 Yılı Başında Millî Eğitim.** Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı. Ankara:Millî Eğitim Basımevi

2001 **4702 Sayılı Kanun ve Bu Kanunun Tanıtımına İlişkin Özet Bilgi.** Temmuz 2001. Ankara:Çıraklık Eğitimi Merkezi Matbaası

2001 **3308 Sayılı Meslekî Eğitim Kanunu.** (Değişik: 29.06.2001-4702 K/22). Ankara:Meslekî ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi

1998 **Hükümet Programlarında Eğitim.** 16. Millî Eğitim Şûrası Dokümanı. Talim ve terbiye kurulu başkanlığı Şûra Genel Sekreterliği. Ankara:Millî Eğitim Basımevi

1998 **16. Millî Eğitim Şûrası Hazırlık Dokümanı.** Meslekî ve Teknik Eğitim. Ankara: Meslekî ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası

2002 **Millî Eğitim Sayısal Veriler 2001-2002.** Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Ankara:4. Akşam Sanat Okulu Matbaası

1999 **On Altıncı Millî Eğitim Şûrası.** Şubat 1999. Konuşmalar, Raporlar, Görüşmeler ve Kararlar. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şûra Genel Sekreterliği Ankara:Millî Eğitim Basımevi

1998 **Millî Eğitim Şuralarında Meslekî ve Teknik Eğitim.** Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şûra Genel Sekreterliği. !6. Millî Şûrası Dokümanı. Ankara:Millî Eğitim Basımevi

1998 **Millî Eğitim Şuraları (1939-1996).** Talim ve Terbiye kurulu Başkanlığı Şûra Genel Sekreterliği Ankara:Millî Eğitim Basımevi

1998 **100 Soruda TESK ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Yapılan Meslekî Eğitim Faaliyetleri.** TESK Eğitim ve Plânlama Müdürlüğü. Ankara:Plaka Matbaacılık

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Ticaret ve Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Bilgisayar Alanı Haftalık Ders Çizelgeleri ve Öğretim Programları. 2540 Sayılı Eylül 2002 Tebliğler Dergisi.

Erkek Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okul Türlerinin Tanıtımı. http://etogm.meb.gov.tr/Okul_turu.html

2001-2002 Yılı Kız Teknik Öğretimi Okulları Örgün Eğitim Programları <http://ktogm.gov.tr>

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Meslek Liseleri, Okul Türleri ve Uygulanan Programlar <http://ttogm.meb.gov.tr>

IV. Ecevit Hükümeti. (11.01.1999-28.05.1999) Hükümet Programı.
<http://www.tbmm.gov.tr/ambar/hp56.htm>

V. Ecevit Hükümeti. (28.05.1999-) Hükümet Programı.
<http://www.tbmm.gov.tr/ambar/hp57.htm>